

-Zezuu tietienyaa lɛnvgbunya

'Sɛbhɛɛ 'sɔnu -we Luki cɛlɪa, mu -wa. Sa tia *-leglizinyaa gbu dia gwe, 'mu we gbaa -aun -yla. Nyuma 'sɔɔ -gugbu we gbaa -aun -yla tenyi tenyii: Piɛli -yɔ *Pɔlv. Gbu ta wee 'sɛbhɛ ni slolua -aun: -we tia -Lagɔnyuma zva dli -gu, sa *Zuifu 'nia wee gbu -yɔŋwnu, we -yɔ -we Wlɔmu -nyuma nva -Lagɔnyuma 'wluo.

-Zezu nɛɛ, ɔ 'ka -Lagɔɔ Zuzu 'Pupa yoo 'pa

¹ Na bheli Teofilu, -na fuɔ! Na 'sɛbhɛ tianu 'wu, -we weee -Zezu nva lɛ, 'in ɔ -slolua, we 'ka we gwedida 'bhv, we 'ka ɔ yalimnibhla yli, in ka we cɛli. ² Nyuma -wa ɔ -saa -bha ɔ tietienya nya ɔ 'kaa yali mni, -we ɔ gbaa wa -yla Zuzu 'Pupaa 'tite nya, mu ni. ³ -Zezu tlia, we 'bigv, ɔ yia ɔ 'dɛ ɔ tietienya 'kluslolu -zakpa duun, wa we slolue nya ni, ɔ 'ni tli, ɔ -ga 'yliyɔ. ɔ li 'yli glv 'sɔ, -zugba ɔ tlali wa 'klv, ɔ gba *-Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɔgbu wa -yla.

⁴ 'Yli yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ tietienya 'sɔ mi lida, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «A 'na 'bhvlv *-Zeluzalemvge nukplɛ -ni. -We Dide gbaa ɔ 'ka aun yoo 'pa, -we ka gbu in gbaa zlume aun -yla, a wu we. ⁵ Nu, *Zaan -mɔɔ ka nyuma batizee 'nyu nya, -bha -tu 'wu -sɛ, 'in -Lagɔ 'ka aun batizee Zuzu 'Pupa nya.»

Da -Zezu mma yali

⁶ -Muv 'bigv, -wa gbelia 'wlu -Zezu kwesi, wa yia ɔ layibha, wa nɛɛ ɔ -ylɛ: «-Amiaa -Kanyɔ, wee bhla -mini nya, -na yia *izlaɛlinyuma wa dɔdɔv 'wlulapilɛ yoo 'nyɛa lv yi?»

⁷ -Zezu yia we 'bigvpaɔ wa -ylɛ: «We bhla -yɔ we yli mia ni, we 'ni amianu gbv. Na Dide ka we zv. 'in ɔ 'dɛbhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka we lɛnu ɔ 'dɛɛ se nya. ⁸ Nu, amia

yia 'tite 'yia, Zuzu 'Pupa yia aun -gv lasibhlia, 'in a zɛa na gbudayinya -Zeluzalɛmvgbe nukplɛ, Zudee -yɔ Samalii -dɔdɔ -gv, 'in we 'ka dɔdɔv bhloluda nyini.»

⁹ Da ɔ bhia wee gbunya -mɪnɪ gbagbie, 'in -Lagɔ yia ɔ 'wɔbhhu yali, -zugba ɔ tietienya mɪ ɔ 'bɪ ylada sa tenyii. -Muu 'bɪgv, yalɪpɔpa yia ɔ 'wuzize. Wa'a 'yɪ 'maslɛɛn ɔ -yɔ. ¹⁰ Da -Zezu mia -mɔ 'yu beda, 'in ɔ tietienya mia ɔ 'bitalida yali, -bha -bhlokpade, nukpasia sɔ kaa -bana 'pupa 'wɔ, 'tlalia wa 'klɔ. ¹¹ -Maa nɛɛ wa -ylɛ: «Galilee -nyuma, -bhade a 'yiligbea, -zugba a yla yali yɪ, lɛɛ ka 'gbva? ɔɔ -Zezu, -Lagɔ ka ɔ 'wɔbhhu aun glaa, ɔ ka yali mɪnɪ. Sa a 'yia da ɔ mnida yali, 'sa -bhlokpade ɔ yia luyia.»

¹² Tɔvɔn, -Zezuu tietienya 'bhva -gɔgɔ wa laa *Olivɔsɔnyaa -gɔgɔ 'wlu, 'in wa yia -Zeluzalɛmɔ lɔmɪnɪ. Wee -gɔgɔ mɪ -Zeluzalɛmɔ kwesi, we 'dɛ 'sɔ nyɪdɪ ka sa kilo -bhloo -kpɔva nyini. ¹³ Wa plaa -Zeluzalɛmɔ nɪ, 'in wa yia komi yabhlo, -we mia -budu 'wlu zɔ mɪnɪ. -Mɔ wa dilɔ la -benyi. Piɛlɪ klaa, *Zaan klaa, *'Zake -yɔ Andlee klaa, Filipu -yɔ Toma klaa, Batlemii -yɔ Matie klaa, Alifee 'yu 'Zake klaa, 'Simɔ *Zelɔtv -yɔ 'Zakee 'yu Zudasɪ klaa, -maa mɪ 'ya wee -budu zɔ. ¹⁴ Wamɪa klaa, 'ɲwɪnɪ klaa, -Zezuu 'nyaa Malii -yɔ -Zezuu bhelia klaa, 'zlabhue zɔ wa 'dɛ weee gbelia 'wlu, 'in wa bhubhoea -Lagɔ dlɪ -bhlogbɔɔ nya dabɔdɔ.

Matiasɪ wa -saa -bha Zudasɪ 'bɪgv

¹⁵ 'Ylɪ yabhlo nya, -Lagɔbhelia gbelia 'wlu, wa mnɛni wa 'ka nyumaa glɔ gbɛlibhlo nyini. Piɛlɪ -sɔa 'wɔ, ɔ 'yiligbea wa nyɪdɪ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: ¹⁶ «Na bhelia, wɛlɪ -we Zuzu 'Pupa gbaa 'cɪn, 'in wa cɛlɪa *-Lagɔsɛbhɛ 'wɔ, we mɪ nɪ, we nɔ lɛ. Zuzu 'Pupa ka Zudasɪ gbɔ gba nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ *-Davidu ɲwɛ nya 'cɪn. Nyuma -wa kpaa -Zezu, ɔɔ Zudasɪ -galɪa wa 'yu. ¹⁷ Zudasɪ mɪ zlɪmɛ -amɪaa lɔnyumɛ yabhlo

nya. Tietie -lubho -a nva, ɔ yia ɔ -nu 'yɪ.» (¹⁸ 'Gwezi wa 'pɛniɔ ɔ, ɔ gbunyuuu 'gbu, 'in ɔ yia we kpaɔ yabhlo 'wɔzɔlv, 'in ɔ yia ɔ 'dɛ 'bha. ɔ 'sibhliɔ 'wlu, ɔ nɔkpla yia ŋwani, 'in ɔ 'mɔv weee yia 'pipee 'mni. ¹⁹ -Zeluzalɛmɔ -nyuma weee yia we 'nu. We 'gbu, wa yia wee kpaɔɔ 'ŋni zɔ wa wɛli 'wɔ, «Akɛludama.» We ji -wa «'Pɪɔn -Kpaɔ.»)

²⁰ «Nu, we mɪ Luusebhe 'wɔ ɛɛɪdɛ:

ɔ -budu -tɔ klo nya,

nyumɛ yabhlogbɔɔ 'na -dɪɪ we zɔ la -ni.»

'In we mɪ 'ya ɛɛɪdɛ:

ɔ Nyumɛ -putu nu ɔ 'bɪgv lubho.»

²¹ We 'gbu, nyumɛ yabhlo -bho -aun glaa, 'in sa Nyumaa -Kanyɔ -Zezu -sɔɔ 'wɔ tɪtɪɪe lv, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka we dayɪnya -zɛ. Nyuma -wa -yɔ -aun 'sɔ nɔɔ, -zugba -amɪɔɔ -Kanyɔ -Zezu -yɔ -aun 'sɔ mɪ dɔdɔ weee -gv 'plɪɪda, ɔɔ nyumɛ -zɛ wa lɔnyumɛ yabhlo, ²² 'yɪ -we nya Zaan batizea -Zezu, we 'bhɔ we -yɔ, 'in we 'ka -Zezuu yalɪ -mni bhla yɪ.»

²³ 'In wa yia nyuma 'sɔ wla: Matiasɪ -yɔ *-Zezɛfɔ wa laa Balɪsabasi, 'in wa la 'yaa Zutusi. ²⁴ 'Bhie, 'in wa 'dɛ weee yia -Lagɔ bhuhhoe dabudɔ, wa nɛɛ: «Jɛjitapɛ, -mɪ -yia nyuma weee dɪɪ, waa nyuma sɔ ni glaa, -ɔ -in -saa -bha, -in -slolu ɔ -aun 'klɔ, ²⁵ ɔ 'ka *tietienyɔ -zɛ Zudasu 'bɪgv. 'In lubho -we -mɔɔ 'tidea 'yɪ, ɔ 'ka we nu. Nu, 'bɪ -we ka 'klɔ Zudasɪ kaa, 'in ɔ yia -mɔv -gv mni.»

²⁶ -Mɔv 'bɪgv, wa yia -nɪgbɪ 'pa, we yia Matiasɪ -gv bhlili. 'In ɔ yia -Zezuu tietienya kugbua lɛ -bhlo glaa -bho.

2

-Lagɔ 'paa ɔ Zuzu 'Pɔpa yoo

¹ *Pantikɔtɔv 'yɪ nɪniɔ ni, 'in -Lagɔnyuma weee yia 'wɪugbeli da yabhlo. ² Tɔɔn, -jji yabhlo yia yalɪ gba. We 'wɪ sa -pɪpɛ 'kadɔ -we mɪ 'plɪda, 'in we yia -budu -we ka zɔ wa -dia la ye weee. ³ -Bha -bhlokpɛɛ, -we wa 'yɪ -yɔ,

we 'wlv sa -kosuu mɔnya. We 'bhubhva -yɔ, 'in we yia wa -gv ladi -bhlo -bhlo. ⁴ 'In Zuzu 'Pupa yia wa ye. Wa yia weli -putunya gbagbie bhli. Sa Zuzu zva we wa ηwεε, 'sa wa gbaa we.

⁵ Nu, Zuifu -wa zva -bha -Lagɔ, -wa 'bhva dudu weee -gv, -Zeluzalemv wa -dia la. ⁶ -Jiji -we gbaa yali da wa 'nva we, wa -zlo -yɔ -gwagwie yia -mɔ 'wlugbelia mni, -we nva le, wa 'ka we 'yi. Wa nynia -mɔ, we ka wa ηwεgaga -subhali. - We ka gbu -wa, -Lagɔnyuma mi wa weli gbada -bhlo -bhlo, -zugba wa nu we. ⁷ We ka wa -lveli, 'in wa yia -folu. 'In wa nεε: «Aya, -mvv 'ni -slɔ gbuzɔnv! Nyuma -wa mia dε -amiaa weli gbada -nya, wa 'ni Galilee -nyumaa? ⁸ Sa we nu, 'in wa gba -amiaa weli -bhlo -bhlo, -zugba -a nu wea? ⁹ - Aun glaa, nyuma -tɔlva mi Paati -nyuma nya, tɔlva mia Medi -yɔ Elamv -nyuma nya. 'In tɔlva bhva Mezopotami, Zudee -yɔ Kapadɔsv -dɔdɔ -gv, Pɔɔn -yɔ -Azii -dudu -gv, ¹⁰ Flizii -yɔ Panfilii, Eziputv -dudu -gv, we -yɔ Silenigbe 'wu Libii -dudu -gv. Nyuma -tɔlva 'bhva *Wlɔmv, ¹¹ Zuifu -yɔ nyuma -wa zva Zuifv -Lagɔ dli -gv. Kletv -nyuma -yɔ Alabunya mi -bha, 'in -zugba -a nu -Lagɔ lenugbv 'kadv wa ηwεε -amiaa 'dεε weli 'wv!» ¹² We ka wa -lveli. Sa wa 'kaa 'wlukvvn lapupalv, 'sa 'ni -mi. 'In wa nεε wa 'dekpuv nyidv: «Sa -mvv 'ji mia?»

¹³ 'In nyuma tɔlva yia wa glapalte bhli, 'in wa nεε: «Nu wa lva 'wu, mv mia wa 'bhada!»

Pieli gbaa nyumaa -zlo -yla gbu

¹⁴ Pieli -yɔ tietienya kugbua le -bhlo -sɔa 'wu, 'in ɔ yia nyumaa -zlo -yla gbu -gbagbie bhli weli 'tite nyae: «Amia Zuifv, 'in amia weee dilva -Zeluzalemv la, -we mia 'plida, a 'nv we 'wula. 'In -we na yia gbaa, a pulv we yukwli 'nanvv. ¹⁵ Sa a pupalva dε we 'wlukvvn la, we 'ni 'sa -mi. Nu 'ni nyuma ni 'bhada -mi, nu, zlvkpa -levi gbomvvanv 'wu -a

mɪa da. ¹⁶ Nɪ, -we *-Lagɔgbɔv -falɪpanyɔ -Zowɛlɪ gbaa, mɪ
mɪa -slɛɛn da lɛnɔda. ɔ nɛɛ nɪ, -Lagɔ nɛɛ:

¹⁷ <-We 'kaa lɛnɔ 'wɔbhlɔlu -ylɪnyaa zɪ mɪ nɪ.

Na Zuzu na yia nyɪma weɛɛ -gbɔ lamnɛni.

Amɪaa nɔkpasiyua -yɔ amɪaa 'ɲwɪnyua
yia gbɔv -falɪ 'paa.

Amɪaa nyimesia yia -li -yɔyɪa wa 'yɪlɪ 'wɔ,
'ɪn amɪaa nyɪsɔ 'ka 'yɪlaanya yɪa.

¹⁸ Cɪn, weɛ 'ylɪnyaa -mɪnɪ nya,
na Zuzu na yia na lubhonɔnya
-yɔ na lubhonɔɲwɪ -gbɔ slua,
'ɪn wa 'ka gbɔv -falɪ 'pa.

¹⁹ Gbɔ 'kadɪ na yia lɛnɔa yalɪ.

'ɪn ɪn 'ka gwɛdigbɔ lɛnɔ dɔdɔ -gbɔ.

'Pɪɔn klaa, -kosu klaa,
gbɛyɪlɔ -ylukpa klaa, mɪ -wa.

²⁰ Nɪkpɪsɛ yia 'yɪlɔ 'yɪliya 'wɔ kpaa,
'ɪn 'cɔ 'ka zamanɪ nɛɛ 'pɪɔn.

-Mɪv 'bɪgbɔ, 'bhɪɛ, Nyɪmaa -Kanyɔɔ yiyiyɪlɪ 'kadɔ
ka 'ɲnɪmɪnɪa 'kaa yɪ.

²¹ 'ɪn nyɔɔɔ nyɔɔ -ka Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ɲnɪ la,
-Lagɔ 'ka ɔ gbɔ 'wɪsa. > »

²² Pɪɛlɪ nɛɛ 'yaa: «Izlaɛlu nyɪma, -we na yia aɪn -yɪa gbaa,
a pɔlv we yukwɪlɪ: -Lagɔ ka Nazalɛtɪyɪ -Zezuu 'tɪtɛ aɪn
'klɔslɔlu. -Zezuu gbɛgbɛɪn -Lagɔ nɔa nɪnɛɛ 'ɲnɪpalɪgbɔ
klaa, gbɔ 'kadɪ klaa, we -yɔ gwɛdigbɔ lɛ aɪn nyɪdɪ. Amɪaa
'dɛ -yɪ we 'jɪ. ²³ Wa 'kaa aɪn -Zezuu yoo 'nyɛ -Lagɔ -yɪ we 'jɪ,
'ɪn ɔ dɔmɔgbɔ -wa, ɔ ka we 'wlukɔvɪn lapɔpɔlɪ 'cɪn. A ka
-Zezuu 'bha, a ka ɔ gbɔnyuu -lɛnɔnya yoo 'nyɛ, 'ɪn wa yia ɔ
*su -gbɔ lakɔlv. ²⁴ -Lagɔ ka -Zezuu 'wɔbhu tɪlɪtɪɛ lv, 'ɪn ɔ yia ɔ
tɪlɪtɪɛɛ sɪastɛɛ 'llukpɛ -yɔdɪ, we sɛ 'nɪ -mɪ, ɔ 'ka tɪlɪtɪɛɛ 'tɪtɛ
zɔ -tɔ. ²⁵ Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ nɛɛ -Zezuu daaɛ:

<'Kɔmɔv na yia Nyɪmaa -Kanyɔɔ -yɔ na 'dɛ 'yɪ.

ɔ mi na lilisɔlv, un yi bhlii 'gbu.

²⁶ We 'gbu, na dli 'wlv gumu,
 'in na ɲweɛ weli mi yeda 'muna nya.
 'In na ku -ka tli, -zugba nyapɛda we mia:
 na dli 'tɛ 'wv -Lagɔ -gv.

²⁷ Nu, na -kanyɔ, -in 'na 'ka 'mi tɪtɪle lvti
 tɪtɪlɪnyaa dɔdɔ -gv.
 -In 'na 'ka -na -mɔwlvnyɔ 'yitide
 ɔ 'ka 'bhvka 'wv zɛnɪ.

²⁸ -In ka 'mi 'yliyɔgagɛ -we 'nia bhloluda -kaa
 'yoo daslolu.

In -ka -mi 'yu -mi,
 'muna -na yia 'mi yelia.» »

²⁹ Piɛli nɛɛ 'yae: «Na bhelia, amiaa zukpa -wa, a 'nyɛ
 'mi 'yoo, in 'ka -amiaa dvkpasa -Davidi -gvgbu gba kpɛɛn
 kpɛɛn. ɔ ka tli, wa ka ɔ 'bhlu. 'In ɔ gbawla mi -zɛɛn yli nya
 -aun nyidi. ³⁰ Bhla -we nya, nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidi
 -gaa 'yliyɔ mi, ɔ mi -Lagɔgbv -falɪpanyɔ nya. 'In ɔ -yi we
 'ji, -Lagɔ ka ɔ -yla bi: nu, ɔ 'yuoyu -kpɔ yia ɔ 'ɲnumɪɪ
 'wvbhua. ³¹ Nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidi ka we -yɔyɪ -mɔ
 'yugbɛɪn nu, *Klɪsɪ, -Lagɔ -Bhasanyɔ yia 'wusɔa tɪtɪle lv.
 We 'gbu, ɔ nɛɛ nu, -Lagɔ 'nia ɔ tɪtɪlɪnyaa dɔdɔ -gv 'wobania
 yi. 'In ɔ ku 'na 'ka zɛn gbawla nukplɛ. ³² ɔ -Zɛzu, -ɔ ka
 gbv in mia da gbada, -Lagɔ ka ɔ 'wvbhu tɪtɪle lv, -amia -
 mama mia da, -a 'dɛ weɛ mi we -bhayɪnya nya. ³³ -Lagɔ
 ka ɔ 'wvbhu ɔ lilisɔlv, 'in ɔ yia Zuzu 'Pɔpa 'yɪ, -ɔ Dide -Lagɔ
 gbaa zlɛɛ ɔ 'ka yoo 'pa. 'In ɔ yia ɔ Zuzu -an -gv slu, 'mv
 a mia -yɔyɪda, 'in 'mv a mia 'nvda -slɛɛn. ³⁴⁻³⁵ Nu, nyumaa
 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidi 'ni cɪ yali mni, 'in ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ nyae:
 ‹Jɛjitapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -ylae:

«-In -dɪ na lilisɔlv la,
 'in un 'ka -na tvnyɪma -na bhv zɔ lapali,
 -in 'ka wa -gv nɔ.» ›

³⁶ «Izlaɛlɛnyuma weee yibheli we 'ji sazɔnu sa: nu, ɔɔ - Zezu a kulva su -gu la, 'mɔ -Lagɔ nva Nyumaa -Kanyɔ -yɔ -Bhasanyɔ 'wu.»

³⁷ Da wa 'nva wɛlɛnya -mɪnɪ, 'ɪn we yia wa dli kwɛzi bhabha. 'ɪn wa nɛɛ Piɛli -yɔ tietienya tɔlva -ylɛ: «Bhelia, sa -a 'ka we nva?»

³⁸ Piɛli nɛɛ wa -ylɛ: «A 'bhiti amiaa dli, 'ɪn wa batizee a 'dɛ weee -bhlo -bhlo -Zezu Klisu 'ɲɪ nya. 'ɪn -Lagɔ 'ka amiaa gbunyii 'wɔtɪ, 'ɪn ɔ 'ka ɔ Zuzu 'Pɔpa aɪn 'nyɛ, ɔ kwɛlu nya. ³⁹ Nu, -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, we mɪ amia -yɔ amiaa 'yuaa -nu nya. We mɪ 'ya nyuma -wa mia 'pɪpɪ -nu nya, we mɪ nyuma weee -nu nya, -wa Jejitapɛ, -amiaa -Lagɔ 'kaa la.»

⁴⁰ Piɛli ka wa -yla wɛli tɔlva gba duun, ɔ 'ka wa lu, 'ɪn ɔ 'ka wa dli latɛmanu 'gbu. ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «A ɲwnu 'pɔpɔɛɛ gbu -yɔ, a vla mɔmɔnyaa gwe.»

⁴¹ Wa glaa nyuma duun yia Piɛlu wɛli -yɔɲwnu, 'ɪn wa yia wa batizee. Wee 'yɪli nya, nyuma -wa 'nyɛa wa 'dɛ -Lagɔ yoo, wa yi sa nyumaa 'wlu kugbua ɛ gbu nyɪni (3.000), 'ɪn wa yia -Lagɔnyuma 'cɪn -gɔbhli.

-Lagɔnyumaa gbulɛnu sɔ

⁴² 'Kɔmɔv, wa pulva tietienyaa gbu -sloluwɛli yukwli, 'ɪn wa tva dabudu, bhelia -yɔ bhɔlɔa 'bhisa. Dabudu wa lia, 'ɪn wa dia wa 'floo 'wu, 'ɪn wa bhuhhoea -Lagɔ dabudu. ⁴³ -Nyanɪgbɔ ka wa -kpaɪ -bhlo -bhlo, gbu 'kadi -yɔ gwɛdigbu -duunnya tietienya mia ɛnvɔdaa 'gbu. ⁴⁴ -Wa weee plaa -Lagɔ, we bhla dabhlo wa mia, 'ɪn dabudu wa -lu weee mia. ⁴⁵ Wa -kakali -yɔ wa zɔzɔnunya wa paa pɛlu, 'ɪn wa dlilia we 'gwɛzi wa 'dɛkpua nyɪdɪ. Sa -mɔmɔ ka -yɔgbu -ka -mɪ, 'sa wa nyɛa -mɔɔ.

⁴⁶ 'Yli weee nya, *-Lagɔbudu 'kadu zɔ wa gbelia 'wlu. 'In wa lia ladidɪfloo wa -buduŋwɛɛ dabɔdu,* 'in wa lia wa 'sukwe 'mɔna -yɔ dli -dlɔɔ nya. ⁴⁷ -Lagɔɔ 'ɲni wa mɔniɔ, 'in -zugba nyɔma weee -wa miɔ wee 'gbe nɔkplɛ, kwalɔ wa 'ɲni. 'In 'yli weee nya, Jejitape saa nyɔma gbɔ 'wu, 'in ɔ palɔ wa -Lagɔnyɔma -gu.

3

'Kukunyɔ yabhlo 'yia 'pɔpɔve

¹ 'Yli yabhlo nya, -Lagɔ -bhuhhoe bhla bea, Pieli -yɔ Zaan 'sɔ yia dabɔdu -Lagɔbudu 'kadu zɔ mni, wa 'ka -Lagɔ bhuhhoe jibheylɔv 'lɛlu tanɔ nya. ² -Lagɔbudu 'kaduɔ plalida wa laa Plalida -Zɔnɔ, we kwesi nɔkpasu yabhlo ɔ 'nyaa gwala, -zugba ɔ mi 'kuda, -bha ɔ dia la. 'Yli weee nya, ɔ nyɔma -yɔ ɔ yia -bha, 'in wa dia -bha ɔ la, ɔ 'ka nyɔma -wa plaa -Lagɔbudu 'kadu zɔ 'gwezi -zlalu 'gbɔ. ³ ɔ 'yia Pieli -yɔ Zaan 'sɔ plada -Lagɔbudu 'kadu zɔ, 'in ɔ yia wa -lu -zlali. ⁴ Pieli -yɔ Zaan 'sɔ 'bhitia la, wa ylaa ɔ tenyii, 'in Pieli nɛɛ: «Yla -aun.» ⁵ 'In ɔɔ nɔkpasu yia wa ylada -tu. ɔmɔ dlu nu, -lu yabhlo wa yia ɔ 'nyɛa.

⁶ 'In Pieli nɛɛ ɔ -ylaɛ: «In 'ni 'gwezi -ka, in 'ni -can -ka. Nu, -we in kaa, 'mɔ na yia -mi 'nyɛa: Nazaletiyu -Zezu Klisu 'ɲni nya, -sɔ 'wu, nɔ!» ⁷ 'In ɔ yia ɔ lilisɔ -yɔ kpali, ɔ yia ɔ 'wɔbhu. -Bha -bhlokpade, ɔɔ 'kukunyɔɔ bhunya -yɔ we -kwikwianya 'temania la. ⁸ ɔ -blu 'wu -bhlogbɔɔ, 'in ɔ yia ɔ bhɔ 'sɔ -gu 'yiligbe, ɔ yia nɔnɔve bhli. 'In ɔ -yɔ wa 'sɔ yia -Lagɔbudu 'kadu zɔ pla, nɔnɔve nya, 'wɔblubluɛ nya, we -yɔ -Lagɔɔ 'ɲni -zɔnɔv mɔniɔ nya. ⁹ 'In nyɔma weee miɔ -bha, 'in wa yia ɔ -yɔyi nɔda, -zugba ɔ mɔniɔ -Lagɔɔ 'ɲni -zɔnɔ. ¹⁰ Wa ka ɔɔ nɔkpasu yibheli. Mɔ -dia -benyi -Lagɔbudu

* 2:46 'Sa -Lagɔnyɔma ligbea -Zezuu tlitlie, sa ɔ -slolua we wa 'wɔbhlolu -lililuu lida.

'kaduv Plalida -Zonu la, -zugba o zla -li. 'In nyanɔ yia wa 'wuslo, 'in we yia wa -lueli, -we ylia o nukpasuu 'gbu.

Piel gbaa nyuma -yla gbu -Lagobudu 'kadu zo

¹¹ O nyume 'ni Piel -yo Zaan 'bi 'bhuda -mi, 'in nyuma weee ηwegaga subhaa, -maa -yo gwagwie yia wa gbegebein mni, -Lagobudu 'kaduv -kapue kaa bhu, wa lalia *Salomoo 'hni, we zo. ¹² Da Piel 'yia gbu -mini -yo, 'in o nee nyumaa -zlo -ylae: «Izlaelu nyuma, lee ka 'gbu nyume -mɔnu 'pupue subhali ain ηwegaga? Lee ka 'gbu a yla -ain nee -amɔaa 'de 'tite -yo -amɔaa -Lagoo -yolanenɛ nya -a jipe o nyume -mɔnia? ¹³ *Ablaamu, *Izaki -yo *Zakobuu -Lago, -amɔaa dukpasu -Lago ka o lubhononyo -Zezuu 'hni 'ylimani. Amɔaa 'de ka o wla nyumaa 'wlulapunya -yla, 'in a yia o kwnee -sa Pilati 'yu, -zugba -moo 'yibha yaa -moo 'ka o 'yitide. ¹⁴ A ka -Mowlonyo mia Nyume Tiklu nya kwnee -sa, 'in a nee Pilati -yla, o 'tide nyumebhanyo 'yi ain -yla. ¹⁵ Sane 'sa, a 'bhaa 'yliyogagiee -Kanyo. 'In -Lago ka o 'wobhu tlitinya glaa, -a mi we dayunya nya. ¹⁶ Nyume a yia de -yo, 'in a -yia, -Zezuu 'hnu 'tite -yo o dli -guzoze 'nyea o latelo. -Zezuu dli 'wuzoze jipea o nyume -mɔni kpɛɛn kpɛɛn, sa a 'de weee yia de we -yo.

¹⁷ «'In -sleen, na bhelia, in -yi we 'ji zuzonu sa nu, a -yo amɔaa 'yugalunya 'so, gbu -we a nua le -Zezuu gbegebein, a 'ni we 'wuyii 'gbu, a yia we lenu. ¹⁸ 'In gbu -we -Lago gbaa zlume o gbuv -falpanya weee ηwe nya, o ka 'sa we lenu. O nee zlume nu, sta -Lagoo -Bhasanyo yia. ¹⁹ In nee, a 'bhiti amɔaa dli, a yi -Lagoo -gbe lu, 'in o 'ka amɔaa gbunyii lamumni. ²⁰ 'In Jejitape 'ka ain nyapebhla 'nye, -pɛpe 'ka ain -yophilu. 'In Klisi, -Lago -saa -benyi -bha amɔaa -nu nya, o 'ka o ain yoo 'pa, mo -wa -Zezu. ²¹ We mi nu, yali -Zezu Klisi yia -slo -tua, 'in -lu weee lamnazi bhla 'kaa nyini. Sa

-Lagɔ gbaa we zlime, ɔ gbɔɔ -falɔpanyaa -mɔwlv nuu ηwe nya, 'sa.

²² «'In, *Moizi nɛɛ:

⟨Jɛjitapɛ ɔ -wa amiaa -Lagɔ, mɔ yia ain glaa

ɔ gbɔɔ -falɔpanyɔ yabhlo -bha -saa, -amɩ 'bhisa.

Amiaa 'dɛɛ bheli yabhlo ɔ yia -zɛa.

-We weee ɔ yia ain -yla gbaa,

yukwli a yia we pulva.

²³ Nyɔɔ nyɔɔ 'nɩ ɔɔ -Lagɔgbɔɔ -falɔpanyɔ -mɔnu

wɛli yukwli pulv,

-Lagɔɔ nyɩma glaa wa yia ɔ -saa,

'ɩn ɔ 'ka labhu.⟩

²⁴ 'In we 'ka Samuelɩ -gu gwedi, -Lagɔgbɔɔ -falɔpanya -wa gbaa -bhlo -bhlo, wa 'dɛ weee ka 'ylɩnya -minu gbɔ gba.

²⁵ -Lu -we -Lagɔ 'kaa wla, ɔ gbaa ɔ gbɔɔ -falɔpanyaa ηwe nya, we mɩ amiaa -nu nya. 'In *'wɔsuslolue -we ka wɛli

-Lagɔ -yɔ amiaa dukpasɩ bhla, -mɩv mɩ 'ya amiaa -nu nya.

Da ɔ gbaa Ablaamu -ylac:

⟨-Na 'yuoyuaa 'gbɩ na yia

dudɔgv -nyɩma weee 'nyulaŋwana.⟩

²⁶ 'In tia -Lagɔ ka ɔ lubhonɔnyɔ yoo 'pa amiaa 'gbɩ. ɔ ka ɔ

tie, ɔ 'ka ain 'nyulaŋwana, 'ɩn ɔ 'ka ain amiaa lɛnvgbɩ 'nyii

'bisa -bhlo -bhlo.⟩

4

Pielɩ -yɔ Zaan wa kwaa *Zuifɔv gbɔwliwɔdɩnya 'yu

¹ Da Pielɩ -yɔ Zaan mia nyɩmaa -zlo -yla gbɩ gbada, 'ɩn

-Lagɔbubɔnya klaa, -Lagɔbudu 'kadɩv ηwekɩnyaa -kanyɔ

-yɔ *Sadusenyɩma yia -bha wa yli. ² 'In wa yia 'cɛ 'pa, da

Pielɩ -yɔ Zaan 'sɔ mia nyɩmaa -zlo -sloluda nu, -Zɛzu ka

tlɩtlɩnya glaa 'wɔsɔ, mɩv slolua we nu, tlɩtlɩnya mneni wa

'ka tlɩtlɩe lv 'wɔsɔ. ³ Wa kpaa wa, jibhe ka zɔɔ 'gbɩ, wa yia

wa -kaslubudu zɔ -gueli. ⁴ -Mɩv bhla, nyɩmaa -zlo -wa 'nua

-Lagɔgbu, yia we -yɔɲwuu. Wa nyini sa nyɔmaa 'wlu glɔ -bhlo 'wlu gbu. (5.000)

⁵ -Muu zli zlia, Zuifvɔ 'yugalɔnya klaa, nyɔma kpasɔ -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia 'wluɔbeli -Zeluzalɛmɔ. ⁶ Nyɔma -wa mia -bha wa ɲni nu: *-Lagɔɔbɔɔnyaa -kanyɔ 'kadu Anasi, Kaifv, Zaan, Alɛzandɔ we -yɔ -Lagɔɔbɔɔnyaa -kanyɔ 'kaduɔ zɔaylɔnyɔma weee. ⁷ 'In wa yia Piɛɔ -yɔ Zaan kwa wa 'yu, 'in wa yia wa layɔbhaɛ: «Se -mumu nya a jipe ɔɔ 'kukunyɔa? 'In nyɔɔ ka 'ɲni -gɔ a nu we lɛa?»

⁸ Zuzu 'Pupa yea Piɛɔ, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Yugalɔnya, nyɔma kpasɔ, ⁹ -a ka guzɔnyɔ -mɔni zɔzɔnɔ -yla lɛnu 'gbu, wa yɔbhaa -zɛɛn yɔ nyɔ -aun la, sa -a jipeli ɔɔ nyɔmɛ 'wɔla? ¹⁰ A 'dɛ weee yɔbheli we 'ji, 'in Izlaɛɔnyɔma yɔbheli we 'jiɛ: Nazaɛɔiyu -Zezu Klisi a kulba su -gɔ la, 'in -Lagɔɔ 'bhua 'wɔ tɔɔɔɔnya glaa, ɔ 'ɲni nya nyɔmɛ -mɔni 'pɔa, 'in ɔ 'yɔligbea da aun 'yu. ¹¹ Nu, we mi cɛɔɔɔ -Lagɔɔɛbhe 'wɔ -Zezuu daaɛ: <Tɔkpa -we amia -budusubhanya -saa kwnɛɛ,

mu -zɛa -buduu gwɔgwɔyɔli -tɔkpa -zɔnɔ. >»

¹² Piɛɔ nɛɛ 'yaɛ: «ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ -gbe wa yia 'pɔpɔvɛ. Nu, dɔdɔ weee -gɔ, nyɔma weee glaa, -Lagɔɔ 'ni nyɔmɛ -putuu 'ɲni wla, ɔ 'ka -aun gbu 'wusa.»

¹³ Da *Zuifvɔ gbɔwɔliwɔɔɔnya 'yia Piɛɔ -yɔ Zaaan dɔ tɛɔ -yɔ, 'in ɲwɛgaga yia wa subha. 'In wa yia we -yɔyɔ nu, nyɔma -kpɔa -yɔ -wa 'niɔ 'sɛbhe -yi, ma -wa. 'In wa -yi 'ya wa -Zezuu nɔnɔnya 'cɔn nya. ¹⁴ 'In wa yi 'yaa nyɔmɛ -ɔ wa jipea -yɔyɔ 'yɔligbeda wa kwesi. 'In wa 'ni wɛɔ -ka, wa 'ka we 'bɔgɔpali. ¹⁵ 'In wa nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'tla gbɔwɔbhu -budu zɔ!» 'In wa 'dɛkpɔa yia kpɛɔɔ bhli. ¹⁶ Wa nɛɛ: «Sa -a 'ka waa nyɔma -manɔ nɔa? Wa ka gwɛdigbu lɛnu, -Zeluzalɛmɔ -nyɔma weee ka -bha 'yi, 'in -a 'ni mnɛni -a 'ka we kpɛɔ. ¹⁷ Nu, wee gbu -mɔni yi lamnɛni nyɔma -nyɔɔ -tapaa 'gbu, -a 'yɔligbeli wa -glawɛɔ nya! Nyɔɔɔ nyɔɔ -ɔ -ka -mi, wa yi ɔ -yla gbu gba -Zezuu 'ɲni nya.»

¹⁸ Wa laa Pieli -yɔ Zaan, 'in wa nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na gbalɩ nyuma -yla gbu -Zezuu 'ɲni nya -ni, 'in a 'na -slolu wa gbu we nya 'mnumnu -ni.» ¹⁹ 'In Pieli -yɔ Zaan nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'yibha -slɔ amiaa 'dɛ la. We nanɩ 'yɩ, -Lagɔ 'yu, -a zɔ amia 'nuɲwe yaayɩ, -a zɔ -Lagɔ 'nuɲweɛ? ²⁰ 'A! Gbu -we ka da -a 'yɩa, 'in -a 'nva, -a 'ni mneni, -a 'ka gba -a 'nia we gba.»

²¹ Gbuwliwɔdɩnya yia wa 'cɛ -yɔ 'pali 'ya 'sɔ. -Muu 'bɩgɔ, 'in wa yia wa 'yitide. Gbu -we ka 'gbu wa 'kaa wa 'kɩyɛ 'wɔpali, wa 'ni we 'yɩ. Nyuma weee mi -Lagɔɔ 'ɲni -mnɩnda, -we nva lɛɛ 'gbu. ²² Nyume -ɔ 'pva gwɛdi sa, ɔ -zɔ mneni we 'ka -zɔv glɩ 'sɔ -guzi.

-Lagɔnyuma bhuhhoea -Lagɔ

²³ Da wa 'tidea Pieli -yɔ Zaan 'yɩ, 'in wa yia wa bheliaa -gbɛ mni. 'In -we *-Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ nyuma kpasɩ gbaa wa -yla, wa yia we -sa lɔdi nya. ²⁴ Da waa -Lagɔbhelia 'nva gbu -mni, 'in -maa yia -Lagɔ bhuhhoe bhli dabɔɔ. 'In wa nɛɛ: «-Amiaa -Kanyɔ, -mi nva yali -yɔ dɔɔ -yɔ gumunyu lɛ, 'in -we weee mia we -gu -yɔ we nuɔkplɛ, -mi nva we lɛ. ²⁵ -Mi gbaa, Zuzu 'Pɔpa nya, -amiaa dukpasa -Davidi -ɔ -wa -na lubhonɔnyɔ, ɔ ɲwe nyaɛ:

«Lɛɛ ka 'gbu dɔɔɔgbu -nyuma weee
di -zɛ la 'dɛɛ 'ylimanie nya?

Lɛɛ ka 'gbu wa pɔpali gbu -kpva gbua?

²⁶ Dɔɔɔv 'wlulapɩɩnya -sɔa 'wɔ tv nya,
'in nyumaa 'yugalɩnya yia gwe 'pa,
Jejitape -yɔ ɔ -Bhasanyɔ -yɔ.»

²⁷ Ni, gbuzɔnɩ -wa, -na lubhonɔnyɔ -Zezu -ɔ mia -mɔwɩda, -in -saa -bha, 'in -in slua 'kpɩ 'wluo, *Ewɩɔɔv klaa, Pɔnsɩ Pilatɩ klaa, 'lakpanya -yɔ *Izɩaelu zɔyɩɩnyuma ka ɔ -yɔ gwe 'pali, wee dɔɔɔ -gu. ²⁸ -We weee -in gbaa -na 'tɩɛ -yɔ -na dumagbu nya pepe, 'mu wa nva dɛ lɛ. ²⁹ 'In

Jejitape, sa wa 'palia -aun 'cɛ -yɔ, -in yla we. 'In -in 'tɛmanɪ -na lubhonɔnyaa dli la, wa 'ka -na gbu gba. ³⁰ -In -glo -na sɔ 'wɔ, 'in nyumaa jipee -yɔ gwɛdigbɔ -yɔ gbu 'kadɪ 'kadɪ nɔ lɛ, -na lubhonɔnyɔ -Zezu mia -mɔwɔlɔdaa 'ɲɪnɪ nya. We -mɪ 'sa.»

³¹ Bhla -we nya wa bhia -Lagɔ bhuhhoe, da wa -dia la, 'in -bha yia zuklu. 'In Zuzu 'Pupa yia wa 'dɛ weee ye, tɔn, wa yia -Lagɔwɛli gbagbue bhli, dli telɔ nya.

-Lagɔnyuma suslolua wa zuzɔnɔli 'wɔ da yabhlo

³² Nyuma weee -wa zua -Zezu dli -gbɔ, wa dli -yɔ wa 'wlukɔn lapupalie -bhlo. 'In nyumɛ yabhlogbɔɔ'ɔ gba nu, ɔnɔ zuzɔnɔnyaa mia, ɔ 'dɛ -bhloo -nɔ -wa. Nu, wa zuzɔnɔ weee mia, 'wɔ wa suslolua we da yabhlo. ³³ 'Tite 'kadɔ yabhlo nya, -Zezuu tietienya gbaa Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu 'wɔsɔgbɔ tlitlɪnya glaa. 'In -Lagɔɔ 'nanɪ 'kadɔ yia wa 'dɛ weee -gbɔ kwilili. ³⁴ Wa glaa bobabhanyɔ 'nɪ -mɪ. -Wa weee kaa kpaa -yɔ -budunya, pɛɔ wa paa we, 'in wa -yɔ we -yɔgwɛzi yia. ³⁵ 'In wa -yɔ wee 'gwɛzi yia, -zugba wa nyɛ we -Zezuu tietienya yoo. -Mɔv 'bɪgbɔ, 'in -maa dlilia we wa 'wɔla -bhlo -bhlo, sa wa -yɔgbɔ -ka -mɪ, 'in wa bhia we.

³⁶ Sipluyu *-Zɛzɛfɔ, -ɔ -wa *Leviii zɔyɔlɪnyumɛ, -ɔ ka 'ɲɪnɪ -Zezuu tietienya zua Banabasi, 'sa ɔ mia. (Wee Banabasi ji -wa, nyumaa dli latɛmanɔnyɔ.) ³⁷ Kpaa yabhlo ɔ kaa, 'in ɔ yia we pɛɔ 'pa. ɔ -yɔ we 'gwɛzi yia -Zezuu tietienyaa -gbɛ mɪnɪ, 'in ɔ yia we wa yoo 'nyɛ.

5

Ananiasɪ -yɔ ɔ 'ɲwɔnɔ Safilaa gbɔ

¹ Cun, nyumɛ yabhlo -ɔ ka 'ɲɪnɪ -wa Ananiasɪ -yɔ ɔ 'ɲwɔnɔ Safilaa 'paa wa kpaa pɛɔ. ² 'In ɔ -yɔ ɔ 'ɲwɔnɔ bhliɔ wɛli -bhlo, ɔ yia we 'gwɛzii kibhe 'wɔtɪ ɔ -nɔ nya, 'in ɔ -yɔ we talɔ yia -Zezuu tietienyaa -gbɛ mɪnɪ.

³ 'In Pieli nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Ananiasɪ, lɛɛ ka 'gbu *-Saatan yi -na dli yea? -In ka Zuzu 'Pupa -yla yotubhu, 'in -in yia wee kpaa 'gwezi tɔlva 'wutɪ -na -nu nya. ⁴ Da -in 'nia -slo wee kpaa pelv 'pa, we mi -na -nu nya. 'In -in 'paa we pelvoo, we 'gwezi mia, -na -nu -wa, we 'ni mvv? Lɛɛ ka 'gbu -in yi sanɛɛ -svkpa gbu pupalia? We 'ni nyuma -yla -in 'tubhu yo, -Lagɔ -yla -in 'tubhua we.»

⁵ Ananiasɪ 'nua wee welɪnya -mɪni, ɔ bhlia, -bha ɔ tɪlia. -Wa weee 'nua we, -nyanigbo yia wa -kpali. ⁶ Nyimesia yia 'wusɔ, 'in wa yia ɔ 'naa -yɔzv, wa -yɔ ɔ yia mni, 'in wa yia ɔ lazv.

⁷ 'Lɛli ta 'pla, 'in ɔ 'ɲwnɔ Safilaa yia pla, -zugba -we nua lɛ, ɔ 'ni we 'ji -yi. ⁸ Pieli yia ɔ layibha, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A gba 'mi -yla gbuzɔnu, -vale ni nya a 'paa amiaa kpaa pelv yi?»

'In ɔ nɛɛ: «In, we nya -a 'paa we pelv.»

⁹ Tɔun, Pieli nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sa we mia, 'in a -yɔ amaa 'lowli yi wɛli -bhlo bhlia, 'in a yi -Lagɔɔ Zuzu layilaa? A -tali, -wa 'bhua amaa 'lowli lazuda, wa 'yiligbe -budunweɛ, ma yi 'yaa ama yoo kwaa.»

¹⁰ -Bha -bhlokpade, ɔ bhlia Pieli bhv -yɔ, ɔ yia tli. Nyimesia 'kaa pla, -zugba ɔ ka tli, wa 'bhua ɔ 'wv, wa -yɔ ɔ 'sɔ mnia, 'in wa yia ɔ lazv ɔ 'lowli kwesi. ¹¹ *Leglizɪ weee -yɔ nyuma -tɔlva weee, -wa 'nua wee gbu -mɪni, -nyanigbo yia wa -kpali.

-Zezuu tietienya nua gwedigbu 'kadɪ lɛ

¹² -Zezuu tietienya ka gwedigbu -yɔ gbu 'kadɪ duun lɛnu nyuma nyidi. -Lagɔbudu 'kadɪv -kapue wa lalia Salomɔɔɔ palv 'kadɪv, we zɔ -Lagɔnyuma gbelia 'wlu, we bhla wa ka dli -bhlo. ¹³ 'In nyime yabhlogbɔɔ'ɔ 'yi dli ɔ 'ka wa lɔbho, 'in -zugba nyuma duun mɪni wa 'ɲni. ¹⁴ 'In nyumaa -zlo, nɔkpasia -yɔ 'ɲwni, -wa ɲwnua Nyumaa -Kanyɔɔ gbu -yɔ, 'in -maa yia -Lagɔnyuma -gubho. ¹⁵ 'In nyuma yia guzunya

'yloogblu wlelie bhli. Wa yia wa -gbato -yɔ -bitanya -gu lapɔli. 'In bhla -we nya Piɛli -ka 'plia yi, ɔ zuzu 'ka -ylɛɛ 'yabhloo -kpuɔ -gu 'plɔli wa glaa. ¹⁶ Nyumaa -zlo yi 'yaa 'gbenya mia -Zeluzalɛmɔ kwesi 'bhu, 'in wa -yɔ guzɔnya -yɔ nyuma -wa zuzu 'nyii mia 'klyiɛ 'wɔpalɔda yia yi, 'in wa 'dɛ weee yia 'pɔ.

Wa kpaɔ -Zezuu tietienya

¹⁷ -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ -yɔ -wa mia ɔ kwesi -wa weee -wa *Sadusenyuma, zenyidli yia wa 'wɔbho -Zezuu tietienyaa gbɛgbɛin. 'In -we wa 'kaa lɛnu, wa yia we wɛli bhli. ¹⁸ Wa kpaɔ -Zezuu tietienya, 'in wa yia wa -kasɔ 'wɔpa. ¹⁹ Nu, sabɔ, -Jɛjitapɛɛ 'anzu yabhlo yia, 'in we yia -Zezuu tietienya ŋwɛ -kasɔbɔdu -kali. We wlelia wa, 'in we nɛɛ wa -ylaɛ: ²⁰ «A mni -Lagɔbɔdu 'kadɔ zɔ. 'In -we weee -wa 'yliyɔgagɛ loluu gbɔ, a gba we nyuma -yla.» ²¹ -Zezuu tietienya zɔa we wɛli 'nɔŋwɛ, 'in zɔkɛ -papa, wa yia -Lagɔbɔdu 'kadɔ zɔ mni, 'in wa yia nyuma slɔlue bhli.

-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ -yɔ -wa mia ɔ kwesi, wa yia gbɔwliwɔdɔnya -yɔ Zuifɔv nyuma kpasɔ la, gbɔwɔbhubhue 'kadɔ -yɔ. 'Bhie, wa yia nyuma tie -kasɔbɔdu zɔ, wa mni -Zezuu tietienya 'bɔ. ²² 'In da 'slɔja nynia -kasɔbɔdu zɔ, -maa 'ni -mɔ wa yli. 'In -maa yia gbɔwɔbhunyaa -gbɛ lɔbhiti, wa yia lɔdi -sa. ²³ Wa nɛɛ: «-A ka -kasɔbɔdu klada yli 'nanɔv, -zugba we ŋwɛkɔnya 'yiligbe we ŋwɛɛ. Nu, da -a -kalia we, -a 'ni -mɔ nyime yabhlogbɔɔ yli.» ²⁴ Da -Lagɔbɔdu 'kadɔv ŋwɛkɔnyaa -kanyɔ -yɔ -Lagɔbɔbɔnyaa -cian 'nua gbɔnya -mni, -we wa 'kaa 'wlukɔvɔv lapɔpalɔ, wa 'ni we -yi. 'In wa yia wa 'dɛ layibhaɛ: «Lɛɛ -lu yli -Zezuu tietienya?»

²⁵ Tɔvɔv, nyime yabhlo 'tlalia -bha, 'in -mɔv nɛɛ wa -ylaɛ: «A -talɔ! Nyuma -wa a 'paa -kasɔ 'wɔ, wa mɔ -Lagɔbɔdu 'kadɔ zɔ nyuma gbɔ -slɔluda.» ²⁶ 'Bhie, -Lagɔbɔdu 'kadɔv

ḡwẹkunya -kanyo -yo ɔ 'sluja yia -Zezuu tietienya 'bumni sa -dlɔɔ, wa 'ni we nu -gla nya, nyuma yi wa gbɔku 'wubhaa 'gbu, nyanɔ mi wa dlu.

Wa kwaan-Zezuu tietienya gbuwliwodinya 'yu

²⁷ Da wa -yo wa yia lu, 'in wa yia wa gbuwliwodinya 'yu kwa. -Lagɔbubɔnyaa -kanyo 'kadu -yo -wa mia ɔ kwesi, yia wa layibhayibhie bhli. ²⁸ ɔ nɛɛ wa -ylae: «-A ka ain -yla gba 'klu 'cici nya da nu, a 'na -slolu nyuma gbu nyume -mɔnu 'ḡni nya -ni. 'In -mumu a nu de lea? A ka amiaa nyumaa gbulsolue lamneni -Zeluzalem -gbe -kpabhie nukple. 'In a 'yibha a 'ka -ain ɔ 'bhabhagbu 'wludu.»

²⁹ Pieli -yo -Zezuu tietienya tolva yia we 'bigupalie: «-Lagɔ -a 'kaa 'nuḡwe zu, we 'ka nyuma -zi. ³⁰ Amia 'bhaa -Zezu, ɔ su -gu lakulve nya. 'In -amiaa dukpasu -Lagɔ yia ɔ 'wubhu tɔtlunya glaa. ³¹ Nu, -Lagɔ ka ɔ 'wubhu ɔ lilisɔlv, 'in ɔ yia ɔ 'yigbeli nyumaa 'Yugalunyo -yo wa Gbuwusanyo nya. 'In ɔ 'ka *Izlaelu 'yoo 'nye, wa 'ka wa dli 'bhiti, 'in -Lagɔ 'ka wa gbunyii 'wuti. ³² Wee gbunya -mini, -amia mi we dayinya nya, 'in Zuzu 'Pupa -ɔ -Lagɔ 'nyea -wa zva ɔ 'nuḡwe, ɔ mi 'ya we dayinyo nya.»

³³ Gbuwliwodinya 'nua gbunya -mini, 'in we yia wa 'ce dlo la. Wa 'yibha wa 'ka -Zezuu tietienya 'bha we 'gbu.

³⁴ Wa glaa, *Falizinyume yabhlo wa laa Gamalieli, -Lagɔ titee gwesanyo -wa, nu, nyuma weee zva ɔ 'nuḡwe, ɔ -sɔa 'wu gbuwliwodinya nyidi, 'in ɔ nɛɛ, wa wleli -slo -Zezuu tietienya -se.

³⁵ -Muv 'bigu, ɔ nɛɛ waa gbuwliwodinya -ylae: «Izlaelu nyuma, gbu -we a 'kaa lenu waa nyuma -manu gbegbein, a zu amiaa 'de 'yliyɔ we 'gbu. ³⁶ Nu, nyume yabhlo wa laa Tedaɔ, ɔ 'tlaa, we 'bi 'ni 'wugwe, ɔ yia ɔ 'de la nyume -zɔnu. Sa 'bhisa, nyumaa 'wlu 'sɔ yia ɔ 'bi -bholu. Wa yia ɔ 'bha, 'in -wa weee -bholua ɔ 'bi, -maa yia lamno. 'In gbu -we ɔ

'kaa lɛnu, we yia 'wutu bhe. ³⁷-Mɔɔ 'bigu, nyɔmaa zɛlibhla, Galileyu Zudasi yia 'tla, 'in nyɔmaa -zlo yia ɔ 'bibholu. 'In wa yi 'yaa -mɔɔ 'bha. 'In -wa weee -bholua ɔ 'bi, -maa yia lamnɔ. ³⁸-Slɛɛn, in nɛɛ aɩn -ylaɛ: a 'na ylali nyɔma -manɩ 'maslɛɛn -ni, a 'tide wa 'yi, wa 'ka mni. We -ka wa 'wlukuvn lapɔpalɩgbu -yɔ wa lɛnugbu mia, nyɔmaa -gbe we bhv, la we yia 'bhva. ³⁹Nu, we -ka -Lagɔɔ -gbe we bhv 'piɛn, a 'ni mneni a 'ka we lasa. A zu amiaa 'dɛ 'yliyɔ, a -yɔ -Lagɔ 'na gɔlu tu -ni!»

'In gbɔwliwodunya yia Gamaliɛlu wɛli 'wɔɣwnu. ⁴⁰Wa laa -Zezuu tietienya, 'in wa yia wa sɛli, 'in wa nɛɛ wa -yla, wa 'na gbalɩ 'maslɛɛn -Zezuu 'ɣni nya gbu -ni. 'Bhie, wa yia wa 'yitide. ⁴¹'In -Zezuu tietienya -yɔ 'muna yia gbɔwliwodunyaa -gbe 'bhv, -we ka gbu -wa, -Lagɔ ka we -yɔyɩ nu, wa ka we 'klu, wa 'ka wa 'khiye 'wɔpalɩ -Zezuu 'ɣni nya. ⁴²'In sa zli zlia, 'sa wa tua -Lagɔwɛli -sloluda, 'in wa tua -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -Zezuu Gbuzɔnu -gbada -Lagɔbudu 'kadu -yɔ wa -budunya zɔ.

6

Wa -sa -bha nyuma gbesɔ, wa 'ka -Zezuu tietienya 'wusa

¹We bhla, 'in -Zezuu *'bunɔnya yia -gubho. -Lagɔnyuma -wa gbaa *glekɩwɛli, ma palɩa -Lagɔnyuma -wa gbaa zuifɔwɛli -yla gbu laɛ: «'Yli weee nya, wa -ka lililu dlilia yi, 'in wa dlɩa -amiaa -dɔgbarɣwnɩ 'wu.» ²-Zezuu tietienya kugbua lɛ 'sɔ gbelia -Zezuu 'bunɔnya weee 'wlu, 'in wa nɛɛ wa -ylaɛ: «-A -ka -Lagɔwɛli sloluee 'yitide lililu dliliee 'gbu, we 'ni 'ylinani. ³We 'dɛɛ 'gbu, bheliaɩn, a -sa -bha -mɔ aɩn glaa nyɔma gbesɔ, -wa ka 'ɣni -zɔnu nyuma gbaa, -wa -Lagɔɔ Zuzu yea, -wa -yia gbu, 'in -a 'ka wa wee lubho kwɛɛ zu. ⁴'In -amia 'ka -Lagɔ bhuhhoe -yɔ -Lagɔwɛli -sloluda -tu.»

⁵ -We wa gbaa, -wa weee mia -bha, 'in -maa yia we -yɔŋwnu. 'In Etienu -ɔ zɔa dli, Zuzu 'Pɔpa mia yeda, 'in wa yia -bha ɔ -sa, we -yɔ Filipu, Plokɔɔ, Nikanɔɔ, Timɔ, Palumenasi -yɔ Antiosu -yu 'Nikolaa, -ɔ zɔ bhaa Moizu tite 'nuŋwɛ. ⁶ 'Bhie, wa yia wa -Zezuu tietienya 'yu kwa. 'In -maa yia wa sɔ 'wluo lapali, 'in wa yia -Lagɔ bhuhhoe.

⁷ 'In -Lagɔgbu -yɔ lamnenie yia mni -tapa. 'In -Zezuu 'binɔnya yia -gubho duun -Zeluzalemv. 'In *-Lagɔbubɔnyaa -zlo yia -Zezuu gbv -yɔŋwnu dli weee nya.

Wa kpa Etien

⁸ Etienu, -ɔ kaa -Lagɔɔ 'nanu -yɔ ɔ 'tite 'wv, mɔ nva gbv 'kadu 'kadu -yɔ gwedigbu ɛ nyuma -nyidu. ⁹*-Lagɔbudu wa lalia «Gali wa 'tidea 'yii» 'ŋni nya, we zɔ nyuma tɔlva -sɔlva Etienu -yɔ 'wv. Waa nyuma -yɔ Etienu kpɛlɛ, ma ni: Silenu -yɔ Alezandlii gbee Zuifu, we -yɔ 'ya Silisi -yɔ -Aziii Zuifu. ¹⁰ Nu, gbuyilo -Lagɔɔ Zuzu 'nyea ɔ, we nya ɔ gbaaa 'gbv, wa 'ni mnenu wa 'ka ɔ lu.

¹¹ 'In wa yia nyuma 'wvplali nu, wa gbae: «ɔ mi Moizu -yɔ -Lagɔ velida, 'in -a yia we 'nv.» ¹² 'Sa wa 'bhua sa nyumaa -zlo, nyuma kpasu -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa dli 'wv, 'in -maa yia Etienu kwesi be, wa yia ɔ kpa. 'In wa yia ɔ gbwliwodunya 'yu kwa. ¹³ Yogbuu dayinya wa -yɔ wa yi 'yaa, 'in -maa nee: «ɔ nyume -mɔ ni, -amɛaa -mɔwlv -Lagɔbudu 'kadu -yɔ Moizu titee da ɔ gbaa gbvnyuu 'kɔmɔv. ¹⁴ -A ka 'nv ɔ ŋwɛɛ nu, ɔ Nazaletiyu -Zezu yia -amɛaa -Lagɔbudu 'kadu lamumnia, 'in tite Moizu 'nyea -an, ɔ 'ka we 'bhiti.»

¹⁵ Gbwliwodunya weee -wa -dia -bha la, wa ylaa Etienu tenyii, 'in wa yia ɔ 'klv -yɔyi nee -Lagɔɔ 'anzi yabhloo klv.

¹ *Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadu yia Etienu layibhaɛ: «-We weee wa gbaa da -na daa, gbuzɔnu -wa yɪ?»

² 'In Etienu yia we 'bigupaliɛ: «Na bhelia -yɔ na didea, a pɔlv 'mɪ yukwli! 'ŋnumni -Lagɔ ka -amɪaa dukpasa Ablaamu 'klɔtlali Mezopotami -dɔdv -gv. We ka lenu 'bhie, Ablaamu yia Alaan -dɔdv -gv mni. ³ -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ:

«-In 'bhv -na nyɪmaa -gbe,

-na dɔdv -gv,

'in dɔdv -we na yia -mɪ 'klɔslɔlua,

-in mni we -gv.»

⁴ Ablaamu 'bhva Kalidee -dɔdv -gv, 'in ɔ yia Alaan mni.

«ɔ dide tlia, -muv 'bigv, 'in -Lagɔ yia ɔ 'wɔbhu Alaan -dɔdv -gv, 'in dɔdv -we -gv a dia -zɛɛn da la, 'in ɔ yia -bha ɔ -la. ⁵ -Muv bhla, -Lagɔ 'ni Ablaamu -lu yabhlogbɔɔ 'nyɛ. Dɔdv kibhe 'kienyile -we 'wlv bhv 'bi, ɔ 'ni 'dɛbhie -gbolu we ɔ 'nyɛ. 'In -Lagɔ nɛɛ Ablaamu -yla, wee dɔdv ɔ yia ɔ 'nyɛa, 'in we 'ka ɔ 'yuoyua 'lv -yuoyuaa -nv -zɛ, ɔ 'bigv. 'In -zugba Ablaamu 'ni 'yu yabhlogbɔɔ -ka. ⁶ -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na 'yuoyua yia 'lakpa -dɔdv -gv ladia. 'In wa 'ka -mɔ galɪ -zɛ, wa 'ka wa 'kliye 'wɔpali -zɔv 'wlv 'sɔ nɔkplɛ.» ⁷ 'In -Lagɔ nɛɛ 'yaɛ:

«Nyɪma -wa ka galɪ wa yia -zɛa,

-maa -yɔgbv na yia 'wɔbhua.

-Muv 'bigv, lv wa yia yia,

'in wa 'ka 'mɪ bubɔ -seli.»

⁸ 'Bhie, -Lagɔ yia *'wɔsuslɔlue ɔ -yɔ Ablaamu nyɪdi zv. -We -slɔlua we mv -wa *kni 'wɔpapiɛ. 'Sa Ablaamu gwalia ɔ 'yu Izaki, we 'yli gbetaa zli, 'in ɔ yia ɔ kni 'wɔpa, 'in Izaki yia -mɔɔ 'yu Zakɔbv kni 'wɔpa, 'in Zakɔbv 'yua kugbua lɛ sɔ mia -amɪaa dukpasɪ nya, 'in ɔ yia wa kni 'wɔpa.

⁹ «-Amɪaa dukpasɪ nva *-Zɛzɛfv zenyi, 'in wa yia ɔ pelv 'pa gaylo nya Ezipɔtv -dɔdv -gv. 'In -Lagɔ -yɔ -Zɛzɛfv 'sɔ mɪ. ¹⁰ -Lagɔ ka -Zɛzɛfv stasie 'wusa, 'in ɔ yia ɔ gbuyilo 'nyɛ,

ɔ 'ka Ezipɔtɔv dɔdɔv 'wlɔlapɔlɔnyɔ *Falaɔn dɔdɔnamani. 'In -mɔɔ yia ɔ Ezipɔtɔv zɔzɔnɔ weee -yɔ -mɔɔ 'dɛɛ -buduu 'yliyɔzɔnyɔ 'wɔnɔ.

¹¹ «Ŋwɔ 'kadɔ ka Ezipɔtɔv weee -yɔ Kanaa -dɔdɔ -gɔ yi. We mɔ siasie 'kadɔ nya. -Amiaa dɔkpasi 'l 'yɔ lililu wa 'a li. ¹² Da Zakɔbɔ 'nva nu, lililu mɔ Ezipɔtɔv -dɔdɔ -gɔ, 'in ɔ yia -mɔ -amiaa dɔkpasi tie tia -bhlo. ¹³ Da wa -zakpa 'sɔnɔ mɔnia, 'in -Zezɛfɔ yia ɔ 'dɛ -slolu ɔ bhelia -yla. -Bha Falaɔn yibhelia -Zezɛfɔv zɔyɔlɔnyuma. ¹⁴ 'In -Zezɛfɔ yia nyuma tie, wa mɔnɔ ɔ dide Zakɔbɔ -yɔ ɔ zɔyɔlɔnyuma 'bɔ. Wa nyumaa glɔ ta 'ya kugɔua lɛ gɔ. ¹⁵ 'In Zakɔbɔ yia Ezipɔtɔv mɔnɔ, -mɔ ɔ tlɔua, 'in -mɔ -amiaa dɔkpasi tɔlɔa tlɔlɔ 'yaa. ¹⁶ 'In wa yia wa 'kwie Sisɛmɔgɛ 'wɔ kwa, 'in 'bhuka -we Ablaamu zɔa 'gwezi nya Amɔɔɔ 'yua kwɛɛ, 'in wa yia we 'wɔ wa 'bhlulu -mɔ Sisɛmɔ.

¹⁷ «Gbɔ -Lagɔ gɔbaa zɔmɛ Ablaamu -yla, da we lɛnɔ bhla nɔnia, 'in Zuifu yia zumanɔ Ezipɔtɔv -dɔdɔ -gɔ. ¹⁸ Nyumaa 'wlɔlapɔlɔnyɔ -lolu -ɔ 'nɔ -Zezɛfɔ yibheli, 'in -mɔɔ yia Ezipɔtɔv -dɔdɔ 'wlɔlapɔlɔ. ¹⁹ 'In ɔɔ nyumaa 'wlɔlapɔlɔnyɔ -mɔnɔ yia -amiaa nyuma -dawli 'wɔnɔ. ɔ nɛɛ -gla nya, wa 'tide wa 'yuyolua 'yi -maa 'ka tlɔ.

²⁰ «We bhla wa gwalia Moizi. ɔ nanɔ 'yɔli, 'in ɔ nanɔ -Lagɔ dɔdɔ bhabha. Wa 'nyɛnɔ ɔ 'cɔ ta ɔ didee -budu zɔ. ²¹ Da ɔ didea palɔ ɔ la, wa 'bhua ɔ lɔv, Falaɔn 'ɲwɔnyu yia ɔ 'wɔbhɔ. 'In ɔ yia ɔ zɔ ɔ 'dɛɛ 'yɔ 'bhisa. ²² 'Sa wa -slolua Moizi gbɔ weee Ezipɔtɔv -nyuma -yia. 'In ɔ yia nyumɛ 'tite -zɛ, ɔ ɲwɛɛ wɛlɔ -yɔ ɔ lɛnɔgbɔnya 'wɔ.

²³ «Da ɔ 'yia -zɔv glɔ 'sɔ, 'in ɔ nɛɛ, ɔ bhelia Izlaɛlɔnyuma ɔ mɔnia 'yia. ²⁴ Moizi 'yia Ezipɔtɔv -nyumɛ yabhlo, -zugɔa ɔ mɔ Izlaɛlɔnyumɛ yabhlo 'kɔlɔyɛ 'wɔpada, 'in ɔ yia -mɔɔ lɔpa, 'in ɔ yia Ezipɔtɔv -nyumɛ 'bha. ²⁵ ɔmɔ dɔlɔ, 'wɔ ɔ bhelia yia we lanɔ nu, 'mɔ -Lagɔ yia 'wɔbhua, 'in ɔ 'ka wa gbɔ 'wɔsa. 'In wa 'nɔ we 'wɔlanɔ. ²⁶ -Mɔv 'bɔgɔ, zɔlɔ zɔlɔ, 'in Moizi yia

Izlaeli -ylaasti 'sə guda yli. 'In ə 'yibha ə 'ka wa 'wɔsuslolu, 'in ə nɛɛ wa -ylaɛ: <Na 'talea, amia mi bhelia nya, lɛɛ ka 'gbu a pupali 'klyie 'wɔa?>

²⁷ «'In -ə mia ə -libheyi 'klyie 'wɔpalida, 'in -mɔɔ yia Moizi 'su, 'in ə nɛɛ Moizi -ylaɛ:

<-In 'bhɔlɔ 'mɪ 'yula!

Nyɔɔ pali -mɪ la -amiaa 'yugalunyo
-yɔ -amiaa gbɔwɔbhunyo nya?

²⁸ Sa -in 'bhaa Ezipɔtɔyu zɔbha,
-in 'yibha -in 'ka 'sa -amɪ 'bhaa?>

²⁹ Moizi 'nva wɛlunya -munɪ, tɔun, ə yia -flii -bho, 'in ə yia Madian -dɔdɔ -gɔ mɪ. -Mɔ ə gwalia nɔkpasia 'sɔ.

³⁰ «-Zɔɔ glɔ 'sɔ 'plia, da bɛblɛɛ *Sinaii -gɔgɔ mia -bha -Lagɔɔ 'anzi yabhlo 'tlalia Moizi 'klu, misa -gɔ -su tɛklɛɛ mia sida we -kosuu mɔ 'wɔ. ³¹ Da Moizi 'yia we -yɔ, 'in ŋwɛgaga yia ə subha. Ə mɪ -bha bɛda ə 'ka we yla, 'in ə yia Jejitapeɛ wɛli 'nɔ, mɔ nɛɛ ə -ylaɛ:

³² <-Amɪ -wa -na dɔkpasu -Lagɔ.

-Amɪ -wa Ablaamu,
Izakɪ -yɔ Zakɔbɔɔ -Lagɔ.>

'In Moizi yia tɛlie bhli nyanɔ nya ə 'nɪ 'maslɛɛn 'yibha ə 'ka -bha -tali. ³³ Jejitape nɛɛ ə -ylaɛ:

<-In -sa -na -sakwla bhɔ 'wɔ.

Da -in mia dɛ, -mɔwɔlɔ -da -wa.

³⁴ In ka na nyɪmaa siastie -yɔyɪ Ezipɔtɔ -dɔdɔ -gɔ.

'In in yia wa wiewɛli 'nɔ,

'in in yia lasibhli,

in 'ka wa gbɔ 'wɔsa.

-In yi, in 'ka -mɪ tie Ezipɔtɔ -dɔdɔ -gɔ.>

³⁵ «Ə Moizi -ə Izlaelunyuma -saa zlɪmɛ kwɛɛɛ, 'in wa yia ə -yla gbɛɛ: <Nyɔɔ pali -mɪ la -amiaa 'yugalunyo -yɔ -amiaa gbɔwɔbhunyo nya?>, 'mɔ Jejitape tiea wa 'yugalunyo -yɔ

wa gbɔwɔsanyɔ nya, -Lagɔɔ 'anzi -ɔ 'tlalia ɔ 'klɔ misa -gɔ -su teklɛɛ nyɪɪɪ, ɔ sɔ nya. ³⁶ Moizɪ -saa Izlaɛlɛnyuma Eziputu -dɔdɔ -gɔ. 'In ɔ yia gbɔ 'kadi -yɔ gwɛdigbunya lɛnɔ Eziputu -dɔdɔ -gɔ, *gumunyu Zalu -gɔ, we -yɔ da bɛblɛɛ zɔv glɔ 'sɔ nɔkplɛ.

³⁷ «ɔ Moizɪ gba 'yaa Izlaɛlɛnyuma -ylɛ:

<-Lagɔ yia aun ɔ gbɔv -falɔpanyɔ yabhlo yoo 'paa,
'mɪ 'bhisa.

Amiaa zɔaylɛnyumɛ yabhlo ɔ yia -mɪa.>

³⁸ Da Izlaɛlɛnyuma gbelia 'wlu da bɛblɛɛ, ɔ Moizɪ mɪ -bha. Mɔ -zɛa 'kɔlv, -Lagɔɔ 'anzi gbaa ɔ -yla gbɔ Sinaii -gɔgɔ 'wlu -yɔ -amiaa dukpasɪ nyɪɪɪ. Mɔ -yla -Lagɔ gbaa 'yliyɔgawɛɪ, 'in ɔ yia we -aun -yla gba.

³⁹ «'In -amiaa dukpasɪ 'nɪ 'yɪbha wa 'ka ɔ 'nɔŋwɛ zɔ. 'In wa yia ɔ kwɛɛ -sa, wa dli 'yɪbha wa 'ka Eziputu -dɔdɔ -gɔ lubhiti. ⁴⁰ Wa nɛɛ *-Awlɔɔn -ylɛ:

<-In nɔ -aun -yla -Lagɔnya lɛ,
we 'ka -aun 'yugalɪ.

Nɪ, ɔ Moizɪ -ɔ -saa -aun Eziputu -dɔdɔ -gɔ,
-we ylia ɔ, -a 'nɪ we -yi.>

⁴¹ Tɔvɔn, wa yia 'bhliyu bhla, 'in wa yia we bubɔ. Wa sɔɔ lɛnɔlu ka wa 'muna 'wɔlaa 'gbɔ, 'in wa yia we 'fɛtɪ -sa.

⁴² 'In -Lagɔ yia wa -blɪgɔ palɪ. ɔ yia wa kwɛ -yɔsa, wa 'ka yalɪ bubɔ. We mɪ 'sa cɛɪɪda -Lagɔgbɔv -falɔpanyaa 'sɛbhɛ 'wɔɛ:

<Izlaɛlɛnyuma, 'lee -amɪ a 'nyɛa 'nɔɔlunya
-yɔ -zila bubɔluu tɔɔva,
-zɔv glɔ 'sɔ nɔkplɛ da bɛblɛɛ yɪ?

⁴³ -Innya! A ka amiaa -lagɔ wa laa Molɔkɔv 'naabudu
-yɔ -lagɔ wa laa Wlɛfanu zuzu 'wɔbhɪ.

Nɪ, -li a nva lɛ, a 'ka we bubɔ, mɔ -wa.
We 'gbɔ na yia aun galɪ -zɛɪa dɔdɔ -putu -gɔ,
Babilɔnɔgbɛ lɔv 'pɪpɪ.> »

⁴⁴ Etienu nɛɛ 'yae: «-Amiaa dukpasɪ ka bhaa *'naabudu yabhlo kaa 'wulanɔnnvee 'sebhɛɛ 'gba zɔ, -mɔ da beblɛɛ. Sa -Lagɔ 'paa we ɲweɛ Moizi -yla, 'sa wa nua we. Nu, ɔ nɛɛ Moizi -yla, we 'yli -we ɔ 'yia -yɔ, ɔ nu we lɛ. ⁴⁵ -Mɔv 'bɪgɔ, 'ɪn -amiaa dukpasu 'yua yia wee *'naabudu 'wɔbhɔ -maanɔ nya. *-Zozue -galɪ wa 'yu, nyuma -Lagɔ vua wa 'yu, 'ɪn wa yia -maa dɔdɔ -gɔ ladɪa mɪnɪ. 'ɪn wa -yɔ wee 'naabudu yia -mɔ mɪnɪ. 'ɪn we yia -bha -tɔ tɪklɪ, 'bhie, nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidu nu bhla yia nyini. ⁴⁶ -Davidu ka -Lagɔɔ 'nani 'yi, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ 'yoo -zlalɪ ɔ 'ka Zakɔbɔv -Lagɔɔ -budu 'subha. ⁴⁷ 'ɪn nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ *Salomɔɔ 'subhaa wee -budu -Lagɔ -yla.

⁴⁸ «'ɪn, -zugba, Yalɪ -Lagɔ'ɔ -dɪlɪ nyumɛ 'subha 'subha -budu zɔ la. Sa -Lagɔgbɔv -falɪpanyɔ gbaa we 'sa. ⁴⁹ Jejitape nɛɛ:

«Yalɪ -wa na 'ɲnumɪkpe,

'ɪn dɔdɔ -gɔ na dia na bhɪ la.

-Budu -mɔmɔ a mneni a 'ka 'mɪ -yla 'subha?

'ɪn da ɪn mneni ɪn 'ka ladɪa?

⁵⁰ 'Lee -amɪ 'nɪ we 'dɛ weee lalaa? »

⁵¹ Etienu nɛɛ 'yae: «-Glaciaan yukwliyɔsulonya, amiaa dɪlɪ -yɔ amiaa yukwli mɪ 'wɔsuluda -Lagɔɔ lalawɛɪ -yla. 'ɪn a zua -gla Zuzu 'Pupa -yla 'kɔmɔv. A 'wɪv sa amiaa dukpasɪ!

⁵² -Lagɔgbɔv -falɪpanyɔ -mɔmɔ amiaa dukpasɪ 'nɪ 'kɪlye 'wɔpala? 'ɪn -wa gbaa zlumɛ Nyumɛ Tɪklɪ yabhlogbɔɔ yiyigbɔ, wa ka -maa 'bha. 'ɪn -slɛɛn, 'mɔ a wlaa, 'ɪn a yia ɔ 'bha. ⁵³ -Lagɔ ka ɔ tite aɪn yoo 'nyɛ -Lagɔɔ 'anzu sɔ nya. 'ɪn a 'nɪ we 'nɔɲwe zɔ.»

Etienu tɪtlɛ

⁵⁴ Da gbɔwliwɔdɪnya 'nua wɛɪnya -mɪnɪ, 'ɪn 'cɛ yia wa dɪɔ yi. Wa lia gla 'wɔ, 'ɪn wa yia Etienu 'cɛ -yɔ 'palɪ. ⁵⁵ Zuzu 'Pupa mɪ Etienu yedaa 'gbɔ, ɔ ylaa yalɪ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔɔ 'ɲnumɪe 'kadɔ -yɔyɪ, -zugba -Zezu 'yɪligbe -Lagɔɔ lilisɔɪv.

⁵⁶ 'In ɔ nɛɛ: «A -tali, na yi yali -yɔ ɲwɛ -kalida, 'in, -zugba, *Nyumɛɛ 'Yu 'yiligbe -Lagɔɔ lilisɔlv.»

⁵⁷ Tɔvn, wa yia 'wukpi 'titɛɛ, 'in wa yia yukwli 'wusulu. 'In wa 'dɛ weee yia ɔ -gvslo dabɔdv. ⁵⁸ 'In wa -yɔ ɔ 'susue yia 'gbe -gnima mni, -zugba wa bha ɔ gbɔkv 'wu. 'In -bhayinya yia -maa -bananya nyimeslɔyu yabhlo wa laa Sɔlv -yɔti, -mɔɔ 'ka we 'yliyɔzv.

⁵⁹ Da wa mia Etienu gbɔkv 'wɔbhada, 'in ɔ yia -Lagɔ bhuhhoe, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ -Zezu, -in 'bhu na zuzu 'wu.»

⁶⁰ -Muv 'bigu, ɔ yia 'kukolu 'sibhli, 'in ɔ yia 'wukpi 'titɛɛ: «Jɛjitapɛ, -in 'na dili gbonyuu -minu 'gba wa 'wlu -ni!» ɔ bhia 'sa gbagbie tɔvn, ɔ yia 'yli 'mu.

8

Sɔlv palia -Zeluzalɛmvv *leglizɔ 'kliyɛ 'wu

¹ Sɔlv -yɔ -wa 'bhaa Etienu ka dli -bhlo.

Wee 'yli -bhloo 'dɛ nya, wa bhlia -Zeluzalɛmvv leglizɔ 'kliyɛ 'wupalie. 'In -Lagɔnyuma weee yia lamneni Zudee -yɔ Samalii -dɔdv -gv. -Zezuu tietienya 'dɛkpva -tva -Zeluzalɛmv. ² 'In nyuma -wa zva -bha -Lagɔ, yia Etienu 'kwie -gv wili bhabha, 'in wa yia ɔ 'bhlu.

³ Sɔlv 'tɛmania 'kva la, ɔ 'ka leglizɔ lasa, -zugba ɔ mni -budunya zɔ -bhlo -bhlo, 'in ɔ kpa -Lagɔnyuma, nvkpasia -yɔ 'ɲwnɔ ɔ pa wa -kaslv 'wu.

Filipv gbaa -Lagɔgbv Samalii -dɔdv -gv

⁴ -Lagɔnyuma -wa mnenia la dɔdv weee -gv, wa mni mɔ, wa yi mɔ, -Lagɔgbv gbagbie nya. ⁵ Filipv yia Samalii 'gbe 'kadu yabhlo nvkple mni, 'in ɔ yia -mɔ nyuma -yla -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ gbv -gbagbie bhli. ⁶ Nyumaa -zlo pɔlva Filipv weli yukwli flulu, -we wa 'nua, 'in gwɛdigbv ɔ nua lɛ, wa yia -yɔɔ 'gbv. ⁷ Nu, zuzu 'nyii yia guzunya -zlo 'wɔtla

'wɔkpɪkɪɛ nya, 'in 'kukunya -yɔ 'tɪgɪtɪgɪnya duun yi 'yaa 'pu. ⁸'In we yia 'mɔna 'kadɔ -zɛ, wee 'gbe -mɪnɪ nɔkplɛ.

⁹We bhla, nyumɛ yabhlo mɪ 'cɪn wee 'gbe nɔkplɛ, 'mɔ wa laa 'Simɔɔ. -Dlabhia -nyakpɔɔ nɔnyɔ -wa. 'In ɔ subhali *Samalii -nyuma weee ɲwɛgaga. 'In ɔ laa ɔ 'dɛ nyumɛ -zɔnɔ. ¹⁰'In we 'ka 'nyɛnyɛyua -yɔbhɪ, we 'ka nyuma kpasɪ yɪ, wa 'dɛ weee pɔlva ɔ yukwli flɪlu. Wa nɛɛ: «Ɔɔ nyumɛ -mɔnɪ, -Lagɔɔ 'tɪtɛ -wa, -we wa laa 'Tɪtɛ 'Kadɔ.»

¹¹Ɔ ka -dlabhia -nyakpɔ nɔda -gwɛɛ, -zugba we subhali nyuma ɲwɛgagaa 'gbɔ, wa pɔlva ɔ wɛɪ yukwli flɪlu. ¹²'In -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapɪlɪgbɔ -yɔ -Zezu Klisu gbɔ -zɔnɔ Filɪpu gbaa. -Wa weee ɲwnua we -yɔ, nɔkpasia -yɔ 'ɲwnɪ, 'in ɔ yia wa batizee. ¹³'Simɔɔɔ 'dɛ ka we -yɔɲwnɪ, 'in wa yia ɔ batizee. Ɔ yia Filɪpu kwesi -tv. Gwɛdigbɔ -yɔ gbɔ 'kadɪ mɪa lɛnɔda, -we ɔ yia -yɔ, 'in we yia ɔ ɲwɛgaga -subhali.

¹⁴-Zezuu tietienya mɪa -Zeluzalemɔ 'nva nɪ, Samalii -nyuma ka -Lagɔgbɔ -yɔɲwnɪ, 'in wa yia wa -gbɛ Piɛɪ -yɔ *Zaan tie. ¹⁵Da Piɛɪ -yɔ Zaan nynia Samalii -dɔdɔ -gɔ, 'in -maa yia -Lagɔ bhuhhoe, -wa ɲwnua -Lagɔgbɔ -yɔ, wa 'ka Zuzu 'Pɔpa 'yɪ 'gbɔ. ¹⁶Nɪ, Zuzu 'Pɔpa 'nɪ wa glaa nyumɛ yabhlogbɔɔ -gɔ lasibhli -sɔ. Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu 'ɲnɪ nya -bhlogbɔɔ wa batizea wa. ¹⁷'In Piɛɪ -yɔ Zaan 'sɔ yia wa sɔ 'wluo lapalɪ, 'bhie, wa yia Zuzu 'Pɔpa 'yɪ.

¹⁸Da 'Simɔɔ 'yia we -yɔ nɪ, -Zezuu tietienya -ka nyuma -wa ɲwnua -Lagɔgbɔ -yɔ sɔ 'wluo lapalɪ, 'in wa yia -Lagɔɔ Zuzu nɪ, 'in ɔ yia Piɛɪ -yɔ Zaan 'gwezi -la. ¹⁹'In ɔ nɛɛ: «A 'nyɛ 'ya -amɪ wee se -mɪnɪ, 'in -ɔ in -ka sɔ 'wluo lapalɪ, -mɔɔ 'ka Zuzu 'Pɔpa 'yɪ!»

²⁰'In Piɛɪ yia we 'bɪgɔpɔlɪ ɔ -ylɛɛ: «-In -yɔ -na 'gwezi 'bhɪ la dabɔdɔ! -We ka gbɔ -wa, -mɪ dɪlu, -Lagɔɔ wɪawɪlalu mɪa, wa mneni wa 'ka we zɔ 'gwezi nya! ²¹-Na dɪ 'nɪ 'yɪlinɪ -Lagɔ 'yɪliya 'wɔwɔ 'gbɔ, -in 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ -ka gbɔ -mɪnɪ 'wɔ. ²²-In 'bhiti -na dɪ, -in bhuhhoe Jejitapɛ,

-de ɔ mneni ɔ 'ka -na 'wlukuun lapupalte 'nyuu -yɔgbɔ 'wotu? ²³ Na yi we -yɔ nu, -in 'tɛ dli kalo, 'in -in mi gbɔnyuuu gaylo nya.»

²⁴ 'In 'Simɔɔ nɛɛ Piɛli -yɔ Zaan -ylae: «Amɔaa 'dɛ bhuhhoe -Lagɔ na -nu nya. -Delee gbɔ -we a gbaa da, we yi 'mi yli.»

²⁵ -Muu 'bɔgu, wa bhia -we ka da wa 'yia, we -yɔ -Lagɔgbɔ gbagbie, 'in waa -Zezuu tietienya 'sɔ yia lubhiti -Zeluzalemɔ. Wa mi mnɔda, -zugba wa -yɔ -Lagɔgbɔ gbagbie mɔna Samalii 'gbe duun nɔkplɛ.

Filipu -yɔ Etiopiyu gbelia

²⁶ Jɛjitapɛɛ 'anzi yabhlo nɛɛ Filipu -ylae «'Ylɔ 'wɔsɔɔda lilisɔɔ, 'yoo -we 'bhɔa -Zeluzalemɔ, 'in we yia -Gazaagbe 'wɔ mni, -in -sɔ 'wɔ, -in mni -mɔ.» -Bɔsɛ -dɔdɔ beblɛɛ -gu -wa.

²⁷ -Bha -bhlokpade, Filipu -sɔa 'wɔ, 'in ɔ yia mni. 'In ɔ -yɔ nyɛmɛ yabhlo yia gbeli, lɛlɛlɛnyɔ yabhlo -wa. Etiopii -dɔdɔ -guɔ 'wlulapilɔɔwɔ Kandasu lubho ɔ nua, 'ɛnumnɔlii 'yliyɔzɔnyɔ 'kadɔ -wa. -Zeluzalemɔ ɔ yia, ɔ 'ka -Lagɔ bɔbɔ, ²⁸ 'in ɔ mɔa ɔ dɔdɔ -guɔ lɔmnɔda. ɔ mi ɔ nɛmɛsuun -wotloo 'wɔ, -zugba ɔ zɛli 'sɛbhɛ -we -Lagɔgbɔ -falɔpanyɔ *Ezaii cɛɔ. ²⁹ -Lagɔ Zuzu nɛɛ Filipu -ylae «-In mni, -in nyini -wotloo mɔa ni -yɔ.»

³⁰ Filipu -yɔ -gwagwɛ yia we -yɔnyini, ɔ 'nua -Lagɔgbɔ -falɔpanyɔ Ezaii 'sɛbhɛ Etiopiyu mɔa zɛɔda ni, 'in ɔ yia ɔ layɔbha. ɔ nɛɛ ɔ -ylae: «-We -na zɛɔda dɛ, -na nu we 'wɔlaa?»

³¹ -Mɔɔ nɛɛ ɔ -ylae: «Nyɛmɛ 'ni 'mi -yla we gwe -sa, sa in 'ka we 'wɔlanɔ?» 'In ɔ nɛɛ Filipu -ylae: «-In -gbla -wotloo 'wɔ, -in -di 'mi kwesi la.» ³² -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya -we ɔ mɔa zɛɔda mɔ ni:

«ɔ 'wɔ sa bhlabhɛ -we wa kwa we 'bhalɔda,
ɔ 'ni ɛwɛ gba.

'In ɔ 'wlu sa *bhlabhleyu -we'e gba,
we nyanu -gudinyɔ 'yu,
ɔ 'ni nwe gba.

³³ Wa ka ɔ 'wutu 'kienyi,
ɔ 'ni -gugbugbanyɔ tiklu 'yi.

Nyɔɔ 'ka ɔnuɔ 'yuaa 'di -sa?

Nu, wa ka ɔ lasa dudu -gu.»

³⁴ Etiopiyu nɛɛ Filipu -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, nyɔɔ ka gbu -Lagɔgbuɔ -falɔpanyɔ gba sa? ɔ 'dɛɛ gbu -wa yaayu, nyumɛ -putuu gbu ɔ gbaa yi?» ³⁵ Tɔun Filipu yia we -gusa. 'In ɔ yia wee -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya kibhe -mɔni -gu -Zezuu gbu -zɔnuɔ gbagbie bhli ɔ -yla. ³⁶ Wa mi sa mɔnda, 'in wa yia 'yloogbluɔ da yabhlo 'nyu yli, 'in Etiopiyu nɛɛ: «Nyu mia da! Lɛɛ -lu ka 'gbu -in 'na 'ka 'mi batizea?» [³⁷ Filipu nɛɛ ɔ -yla: «Wa mneni wa 'ka -mi batizee, -zugba -in -ka -Zezu dli -gu zu dli weee nya.» Etiopiyu nɛɛ: «In zu we dli -gu nu, -Zezu Klisi mi -Lagɔɔ 'Yu nya.»]

³⁸ Tɔun, ɔ yia -wotloo 'yligbeli, 'in Filipu -yɔ ɔ 'sɔ yia 'nyu lu -bho, 'in Filipu yia ɔ batizee. ³⁹ Da wa 'tlaa 'nyu lu ni, 'in -Lagɔɔ Zuzu yia Filipu -bha lasali, Etiopiyu 'ni 'maslɛɛn ɔ 'yi. Tɔun, 'in ɔ yia ɔ 'yloogbluɔ 'wubhu 'muna nya. ⁴⁰ Filipu mia ni, -mɔɔ mi Azɔtu! -Lagɔgbu -zɔnu ɔ gbaa 'gbenya nukplɛ. Danya ɔ plilia tiklu, ɔ 'ka Sezalee nyini.

9

Sɔlu 'bhitia dli, 'in ɔ yia ɔ 'dɛ -Zezu yoo 'nyɛ

(*Lngb 22.6-16, 26.12-18*)

¹ We bhla, Sɔlu gbaa 'kɔmɔɔ ɔ 'ka Nyumaa -Kanyɔɔ 'bunɔnya 'bha, 'in ɔ yia *-Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadu 'yia mɔni -Zeluzalem. ² 'In ɔ nɛɛ -mɔɔ -yla, -mɔɔ celi 'sɛbhenya *-Lagɔbudunya 'wu -Damasigbe nukplɛ. Nyuma -wa mia -Zezuu 'Yloogbluɔ -gu, ɔ -ka -mɔ wa yli, ɔ kpa wa, we yi

nukpasia -zeoo, we yi 'ɣwni -zeoo, ɔ Sɔlv 'ka wa 'llukpe pali, 'in ɔ 'ka wa -Zeluzalemv kwa.

³ ɔ mi sa -Damasi mnida, ɔ 'ka wee 'gbee ɣwe -yɔbea yi, tɔun, san yabhlo yia yali 'bhu, 'in we -nyumali yia ɔ gbeli.

⁴ 'In ɔ yia bhli dɔdɔ, 'in ɔ yia weli yabhlo 'nu. -Muv nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sɔlv, Sɔlv, lɛɛ ka 'gbv -na pali 'mi 'kliyie 'wua?»

⁵ 'In ɔ yia we 'bigupali: «Na -Kanyɔ, nyɔɔ -in -mia?»

«-Ami -Zezu, -in mia 'kliyie 'wupalida, -ami -wa. ⁶ -In -sɔ 'wu, -in pla gbe ni 'wu, 'in -we -in 'kaa lenv, wa 'ka we -mi -yla gba.»

⁷ Nyuma -wa -yɔ Sɔlv 'sɔ mia, wa yia 'yligbe, wa'a -sa gbv -gv nyanɔ nya. Weli -we gbaa 'nu wa nu we, 'in wa'a 'yi nyumɛ yabhlogbɔɔ -yɔ. ⁸ Sɔlv 'kaa dɔdɔ 'wusɔ, ɔ 'yli mi -bloda, -zugba ɔ'ɔ 'yi -lu yabhlogbɔɔ -yɔ. ɔ sɔ wa kpaa la, 'in wa -yɔ ɔ 'sɔ yia -Damasi pla. ⁹ ɔ li 'yɩ ta, ɔ'ɔ 'yi la, 'in ɔ'ɔ li, ɔ'ɔ 'ma.

¹⁰ -Zugba -Zezuu 'bunɔnyɔ yabhlo wa laa Aniasɩ ɔ mi -Damasi. Nyumaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -yla -mɔ ɔ 'yli 'wu: «Aniasɩ!»

'In ɔ yia ɣwnu, ɔ nɛɛ: «Nyumaa -Kanyɔ, -ami ni.»

¹¹ Nyumaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In -sɔ 'wu deslɛɛn, -gwele wa laa 'Wusna -Gwele, -in 'plɩli we -gv. -In mni Zudasɩ -budu zɔ, Talisiyu yabhlo wa laa Sɔlv, ɔ mi -Lagɔ bhuhhoeda, -in 'yibha ɔ -yɔla. ¹² 'In -mɔ ɔ 'yli 'wu, ɔ ka nukpasu yabhlo wa laa Aniasɩ -yɔyi plada, 'in -mɔ yia ɔ sɔnya -gv lapali, 'in ɔ 'ka lalolu 'yi.»

¹³ Aniasɩ yia we 'bigupali: «'A! Na -Kanyɔ, in ka 'nu nyuma duun ɣwɛɛ ni, nyumɛ ni ka -na nyuma tiklu gbonyuu 'wluo nu -Zeluzalemv. ¹⁴ 'In -seli ɔ yia da, -Lagɔbubɔnyaa -cian ka we se ɔ 'nyɛ, ni, nyuma weee, -wa gbaa -na 'ɣni, ɔ kpa wa, 'in ɔ 'ka wa 'llukpe pali.»

¹⁵ Nyumaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In mni! Ni, in ka -bha nyumɛ -mɔni -sa na lubhonulu yabhlo nya. Nyuma -wa 'nia

Zuifu klaa, wa duduvu 'wlulapilunya klaa, Izlaelinyuma klaa, o 'ka wa na 'hni -slolu. ¹⁶ Sa o 'kaa sia na 'hni 'gbu, na de yia -muv o -slolua.»

¹⁷ Toun, Ananiasi yia mni. O nyinia wee -budu zo, 'in o yia Solu sonya -gu lapali. 'In o nee o -yla: «Solu, na bheli, da -in mia yida ni, Nyumaa -Kanyo -Zezu ka -mi 'klutlali 'yloogblu. Mo tiea 'mi, -in 'ka lalolu 'yi, 'in Zuzu 'Pupa 'ka -mi ye.» ¹⁸ -Bha -bhlokpade, -lu yabhlo 'bhva Solu 'yliya 'wu gaza -kwikwi 'bhisa, we yia bhli, 'in o yia layiyie lolu bhli. O -saa 'wu, 'in wa yia o batizee. ¹⁹ Toun, o bhia lilie, 'in 'kua yia o 'yli yi.

Solu gbaa -Lagobu -Damasi

Solu -yo -Zezuu 'binonya ka -tu 'yli sanime nya -Damasi. ²⁰ O yia -bha -bhlokpade -Zezuu gbuv gbagbie bhli *-Lagobudu zo. O nee: «-Zezu mi -Lagoo 'Yu nya.» ²¹ Nyuma -wa 'nva o weli, hwegaga yia wa subha, 'in wa nee: «Nyime -o palidaa nyuma -wa gba -Zezuu 'hni 'klyie 'wu, mo 'ni de mi? 'In gbu -gble sa, o 'ni de wa kpaa yi, 'in o 'ka wa -Lagobubonyaa -cian kwaa?»

²² 'Yli weee nya, Solu gbaa -Zezuu gbu 'tite nya. Da o gbaa -Zezu -wa -Lagoo -Bhasanyo ni, Zuifunya mia -Damasi, -we wa 'kaa gba, we 'ni -mi.

²³ 'Yli sanime pia, 'in Zuifu yia 'wolanonnu, wa 'ka Solu 'bha. ²⁴ 'In Solu yia we 'nu. 'Yli weee nya, zli -yo sabo, -zugba wa mi gbee plalidanya hweguda, wa 'ka o 'bhaa 'gbu.

²⁵ 'Yli yabhlo nya, sabo, nyuma -wa -yo Solu 'so mia, wa yia o -cice 'wu ladi. 'In wa yia o 'suo -we gbelia 'gbe, we 'wubita -lali, 'in wa yia o we luv lasibhli.

Solu mi -Zeluzalem

²⁶ Solu nyinia -Zeluzalem ni, 'in o yia -Zezuu 'binonya lubhobhoe layla. -Maa weee yia o sosome bhli. Wa 'yabhlo 'ni we dli 'wudi nu, Solu mi -Zezuu 'binonyo nya.

²⁷ Banabasi yia ɔ 'wubhu, 'in ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia tietienyaa -gbe mni. 'In ɔ yia wa -yla Sɔlvu gbu gba. Sa Sɔlvu -yɔ Nyumaa -Kanyɔ 'sɔ gbelia, 'in ɔ yia ɔ -yla gbu gba klaa, 'in sa Sɔlvu gbaa -Lagɔgbu -Zezuu 'ɲni nya -Damasi, -zugba nyano 'ni ɔ dlu -mi, Banabasi yi 'yaa -muv gba wa -yla. ²⁸ -Muv bhla, Sɔlvu -yɔ tietienya mi. ɔ mni, 'in ɔ yia wa -gbe -Zeluzalem, -zugba ɔ gba -Lagɔgbu Nyumaa -Kanyɔ 'ɲni nya, nyano 'ni ɔ dlu -mi. ²⁹ Zuifu -wa gbaa gɛkiweli, ɔ -yɔ wa yia 'wugbeli, 'in wa yia weli 'wusali. Nu, -maa mi ɔ dideda, wa 'ka ɔ 'bha. ³⁰ -Lagonyuma 'nva sa we, 'in wa yia Sɔlvu Sezalegbe 'wu kwa. 'Bhie, wa yia ɔ yoo 'pa Takisgbe nukple.

³¹ -Muv bhla -leglizu -yɔ -dlɔ, Zudee -yɔ Galilee -yɔ Samalii -dudu weee -gu. -Zugba wa temani dli, 'in wa zu Nyumaa -Kanyɔ 'nɔɲɛ. 'In Zuzu 'Pupa yia wa 'wusa, 'in wa yia 'wuzumane bhli.

Eneee puepuegbu

³² We -ka Pieli, -mɔ mia dudu weee -gu 'plilida -Lagonyuma 'wotalie nya. 'Yli yabhlo nya, 'in ɔ yia -Lagonyuma -wa mia Lidaagbe nukplee -gbe mni. ³³ 'In ɔ yia -mɔ nyime yabhlo wa laa Enee 'yi, -zugba -mɔ pi -mɔ -bita -gu la -zu gbeta, ɔ 'kukuee 'gbu. ³⁴ Pieli nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Enee! -Zezu Klisi ka -mi pue. -In -sɔ 'wu, -in gli -na -bita -na 'de nya.» -Bha -bhlokpade Enee -sɔa 'wu. ³⁵ Lidaa -nyuma weee -yɔ Salɔn -dudu -gu -nyuma weee 'yia ɔ -yɔ nɔda ni, 'in wa yia -Lago pla.

Tabitaa sɔa 'wu tlitlie lu

³⁶ Nu, 'ɲwnɔ yabhlo mi -Zopeegbe 'wu, -Zezuu 'bunɔɲwnɔ ɔ mia. 'Mɔ wa laa Tabitaa, we ji -wa «lue»* gɛkiweli 'wu. 'Yli weee nya, ɔ nva gbuzɔnu gbu le, 'in ɔ bea bobabhanya -yɔ. ³⁷ 'Yli yabhlo nya, 'in ɔ yia gu bhli, 'in ɔ yia tli. Wa budoa ɔ 'kwie, wa yia we lapali -budu 'wlu,

* 9:36 -Dɔkasi.

-mɔ komi yabhlo zɔ. ³⁸ -Zezuu 'bɛnɔnya -wa mia -Zopee, wa ka 'nɔ nu, Piɛli mɪ Lidaagbe 'wɔ, -we mia -Zopee kwesi. Wa yia nyuma 'sɔ tie, nu, wa mɛn ɔ laa wɛli nɪ nya: «-Na zukpa -wa, -in 'na -gwɛli -mɔ -nɪ. -In yi!»

³⁹ Tɔn, Piɛli -sɔa 'wɔ, 'in ɔ -yɔ wa yia mɛn. Da ɔ nyɛnɛ -mɔ, 'in wa yia ɔ wee komi -we mia -budu 'wlu zɔ kwa. - Dɔgbɔnɔnɔ wee bea ɔ kwesi wie nya. Zɔbana -yɔ -bana -we Tabitaa nɔa lɛ, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ, 'mɔ wa -slɔlua ɔ 'klɔ. ⁴⁰ Piɛli wɛlia nyuma wee -budu zɔ, ɔ kulɔa 'kukolu 'yli, 'in ɔ yia -Lagɔ bhuhhoe. ɔ 'bhɛtia 'kwiee gbɛgbɛn, 'in ɔ nɛɛ: «Tabitaa, a -sɔ 'wɔ!» Tabitaa -bloa 'yli, ɔ 'yia Piɛli -yɔ, 'in ɔ yia 'wɔsɔ, ɔ yia ladi. ⁴¹ Piɛli kpɔla ɔ sɔ -yɔ, 'in ɔ yia ɔ 'wɔbhu. ɔ laa -Lagɔnyuma -yɔ -dɔgbɔnɔnɔ, 'in ɔ yia ɔ wa 'klɔslɔlu, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ. ⁴² -Zopeegbe 'wɔ -nyuma wee yia we 'nɔ. -Bha nyuma duun zɔa Nyɛmaa -Kanyɔ dli -gu. ⁴³ Piɛli ka 'yli sanɛmɛ li -mɔ -Zopee, -zelibhanyɔ yabhlo wa laa 'Simɔɔ -gbɛ.

10

Kɔlɔnɛi 'ylikakɛ Sezalegbe 'wɔ

¹ -Mɔ Sezalee, nɔkpasu yabhlo mɪ -mɔ, 'mɔ wa laa Kɔlɔnɛi. Wɔmɔsɔ 'slɔjaa 'wlu ta lɔ -slɔja glɔ gbu -zakpa -bhlo wa laa Itali -nyuma, wa 'yugalɔnyɔ ɔ -mia. ² Nɔkpasu -mɔnɔ, -Lagɔ ɔ zɔa -bha. 'In ɔ -yɔ ɔ -budɔnɔwɛɛ -nyuma sɔ sɔa -Lagɔ. Zuifɔv bobabhanya duun ɔ saa 'wɔ. 'In ɔ bhuhhoea -Lagɔ 'kɔmɔsɔ. ³ 'Yli yabhlo nya, jibheza, lelu tanɔ nya, -Lagɔ 'anzɪ yabhlo yia ɔ 'klɔtlɔli ɔ 'yli 'wɔ. Kɔlɔnɛi yia we -yɔyɔ vaa. 'In -mɔsɔ yia ɔ -gbɛ pla. 'In we nɛɛ ɔ -ylɛ: «Kɔlɔnɛi!»

⁴ ɔ ylaa -Lagɔ 'anzɪ tenyii, 'in -nyanɔgbɔ yia ɔ -kpɔli. ɔ nɛɛ we -ylɛ: «Na -Kanyɔ, lɛɛ -lu we -ma?»

-Lagɔɔ 'anɔi yia we 'bɪgɔpali ɔ -yɫae: «-Na -Lagɔɔ bhuhhoe weli -yɔ zɔzɔnɔnya -in nva bobabhanya -yla lɛ, -Lagɔ ka we gbɔ -yɔɔwɔnu. ɔ 'ni -mɪ 'wɔdlɔ. ⁵ -In tie dɛslɛɛn nyuma -Zopee, nyɛmɛ yabhlo mɪ -bha, 'mɔ wa laa Simɔ Pieli. Wa -yɔ ɔ 'ka yi. ⁶ -Zelibhanyɔ wa laa 'Simɔɔ, -ɔ ka -budu mia gumunyuu -gɔgɔ -gɔ ni, ɔ -gbe Pieli mia.» ⁷ Da -Lagɔɔ 'anɔi -we -laa ɔ weli mɔna, tɔn, 'in Kɔlɔnɛi yia ɔ zɔlubhonɔnya 'sɔ -yɔ ɔ 'slɔjayu yabhlo mia ɔ lubho nuda la. Nu, ɔɔ 'slɔjayu mia, -Lagɔ -mɔɔ zɔ 'yaa -bha. ⁸ Gbɔ -we 'plia, ɔ gbaa we 'bɪgɔ wa -yla weee 'bhie, ɔ yia wa tie -Zopee.

Pielu 'ylikakɛ -Zopeegbe nɔkplɛ

⁹ We zli zlia, da wa mia -slɔ 'yloogblɔ, 'in wa mɪ -Zopee -yɔ cipada, -bha Pieli -gblaa -budu 'wlu*. Midiii gbɛgbɛɛn, ɔ -gblaa -mɔ, 'in ɔ 'ka -Lagɔ bhuhhoe. ¹⁰ -Slɛɛn, ɔwɔ 'bhaa ɔ, ɔ 'yibha ɔ 'ka li. Da wa mia ɔ -yla lililu pida, -bha -lu yabhlo -Lagɔ 'paa yoo yia ɔ 'yli -gɔ. ¹¹ ɔ 'yia yali -yɔ ɔwɛ -kalida, -bha -lu yabhlo 'bhva -mɔ. Wee -lu mia, we 'wɔ sa 'naa 'kadɔ, mɔ 'bhva yali, nɛɛ -lu wa kpa la gwɔgwɔ -mɔna 'yli, 'in we yia kwli. ¹² 'In nɔna weee -we kaa 'lali -mɔna klaa, lagbizeli -nɔna klaa, we -yɔ zia weee mɪ we 'wɔ. ¹³ Weli yabhlo nɛɛ ɔ -yɫae: «Pieli, -in -sɔ 'wɔ, -in 'bha, 'in -in 'ka li!»

¹⁴ Nu, Pieli 'palia we 'bɪgɔ: «'Ao! -Innya! Na -Kanyɔ, -we ka gbɔ -wa, in 'nia -slɔ pɔnkanɔmɛ -yɔ -na -gba li.»

¹⁵ Wee weli -bhlokpade -zakpa 'sɔnɔ yia gba, we nɛɛ: «-We -Lagɔ tia 'wɔ 'wlalaa ni, -mɪ 'na 'yili we pɔnkalu 'bhisa -ni.» ¹⁶ We 'plili 'wɔ la -zakpa ta, 'in wee -lu yia yali lɔmni.

¹⁷ Nu, -we ɔ 'yia dɛ ɔ 'yli 'wɔ, we 'ji Pieli 'yibhaa ɔ 'dɛ la, 'lee sa -mɔɔ 'ji 'ka -mia? Wee bhla ni nya, nyuma -wa Kɔlɔnɛi tiea, wa yia 'Simɔɔɔ -budu -yɔlayibha. Nu, -slɛɛn

* 10:9 Wee -buduu -ba -bɛdlɛɛ.

wa mi ɔ -buduu klolo ɲwɛɛ. ¹⁸ Wa laa, 'in wa yia layibha: «Lee -budu ni ɲwɛɛ Simɔ Pieli mia yi?»

¹⁹ Pieli mi -slɔ -we ɔ 'yia ɔ 'yli 'wɔ, we 'ji -gu 'wlukuun lapupalida, -bha -Lagɔɔ Zuzu gbaa ɔ -ylaɛ: «-ln -talɪ, nyuma ta mi -na da -talɪda. ²⁰ -ln -sɔ 'wɔ, -in 'sibhli la. 'ln -in 'na kpekeli -ni, -in -yɔ wa 'sɔ mni, -ami tiea wa.»

²¹ Pieli 'sibhli la, 'in ɔ nɛɛ waa nyuma -ylaɛ: «Nyume yabhloo da a mia -talɪda yi? -Ami -wa. -A 'nu -mɔ? Lɛɛ gbu 'wɔ a yi -nya?»

²² Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Kɔlɔnɛi ɔ -wa Wlɔmɔɔ 'slɔjaa glu gbuu 'yugalɔnyɔ ni, mɔ tiea -aun. Nyume tuklu -wa, 'in ɔ zua -Lagɔ 'nuɲwɛ. Zuifɔvɔ dɔdɔ -gu -nyuma weee saa ɔ zuzɔnɔvɔ 'di. 'Yli yabhlo nya, -Lagɔɔ 'anzi yabhlo yia ɔ 'tulɔa yi. Nu, ɔ tie -mi nyuma 'wɔ. Wa la -mi, -in yi ɔ -gbɛ, 'in welnya -in 'kaa gba, ɔ 'ka we yukwli pɔlv.» ²³ Tɔvɔn, Pieli yia wa 'wɔbhu ɔ 'lakpanya nya, 'in wa yia ɔ -gbɛ -gu.

Zli zlia, 'in Pieli yia 'wɔsɔ. 'ln ɔ -yɔ wa 'sɔ yia mni. - Lagɔbhelia -tɔlvɔ -wa mia -Zopee, -maa yia wa yoo kwa. ²⁴ We zlu 'sɔnv zlia ni, 'in wa yia Sezalee nyini. Kɔlɔnɛi ka ɔ -buduɲwɛɛ -nyuma -yɔ ɔ jijli -talea la. Wa ka 'wlugbeli ɔ -budu zɔ, -zugba wa wɔ Pieli. ²⁵ Da Pieli nynia Kɔlɔnɛi -buduɲwɛɛ, ɔ 'ka plaa yi, -bha Kɔlɔnɛi yia ɔ yoo -saa. 'ln ɔ yia 'wukwli tenyii, ɔ 'ka Pieli fusa, -mɔɔ 'nuɲwɛzɔvɔe nya. ²⁶ 'ln Pieli yia ɔ 'wɔbhu. ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-ln -sɔ 'wɔ, nu, nyume -ami -mi 'ya.» ²⁷ 'Bhie, ɔ yia gbada -tv Kɔlɔnɛi nya. 'ln ɔ yia -budu zɔ pla. Pieli yia nyumaa -zlo -yɔyi 'wlugbelida. ²⁸ ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -yi we 'ji nu, we se 'ni Zuifɔ -yla -mi, ɔ -yɔ ɔ 'nia -Lagɔ -yi 'ka ladɪ. 'ln ɔ 'ni we se -ka, ɔ 'ka -mɔɔ -budu zɔ pla. -Lagɔ ka 'mi we 'klɔslolu nu, in 'na ylali nyume yabhlogbɔɔ pɔvɔnkanyɔ -yɔ titinanyɔ 'bhisa -ni. ²⁹ We 'dɛɛ 'gbu, da a laa 'mi, 'in in yia yi, 'in in 'nia -glɔ zv. -We ka 'gbu a yia 'mi la, in 'yibha in 'ka we 'nu.»

³⁰ Kòlunɛi yia we 'bìgɔpali: «We 'yɪ -mɔva nɪ, wee lɛli -bhlokpade nya, 'yɪvgɔgbu lɛlu tanɔ nya, in mɪ -Lagɔ bhuhhoeda na 'dɛɛ -gbɛ. -Bha -bhlokpade nyumɛ yabhlo kaa lilibana 'wɔ tlalia 'mɪ 'kɪv. ³¹ 'In ɔ nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: <Kòlunɛi, -Lagɔ ka -na -Lagɔɔ bhuhhoe wɛli -yɔɔwɔnu. ɔ 'nɪ zvzɔnɔ -we -in nua bobabhanya -yla lɛ 'wɔdlɔ. ³² -In tie nyuma -Zopee, Simɔ Pielu -gbɛ wa -yɔ ɔ 'ka yi. -Zelibhanyɔ wa laa 'Simɔɔ, -ɔ ka -budu mia gumunyuu -gɔgɔ -gɔ nɪ, ɔ -gbɛ Pielu mia.> ³³ -Bha -bhlokpade in tiea nyuma, wa mɔnɪ -mɪ 'bɔ, 'in -in yia yiyigbɔ -yɔɔwɔnu. -A 'dɛ weee mɪ -slɛɛn -seli -Lagɔ 'yɪ, -a 'ka -we Nyumaa -Kanyɔ zva -mɪ ɔwɛɛ yukwli pɔlɔ.»

Pielu gbaa Kòlunɛi -buduɔwɛɛ

³⁴ Tɔn, Pielu 'bhua wɛli 'wɔ, 'in ɔ nɛɛ: «-Slɛɛn, in ka we 'jiyibheli gbuzɔnɔ sa nɪ, -Lagɔ'ɔ gbɔzi nyuma 'wɔ. ³⁵ Nɪ, wɛli -gnɔ -bhlo -bhlo 'wɔ, nyumɛ -ɔ zva -Lagɔ 'nɔɔwɛ, 'in ɔ nua gbɔ tiklu lɛ, mɔ nania -Lagɔ dɔdɔ. ³⁶ -Lagɔ ka ɔ wɛli Izlaɛlɛnyuma yoo 'pa. Nɪ, wɛli -zɔnɔ -wa. 'In -Zezu Klisu 'gbɔ, -a 'ka 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ 'yɪ -Lagɔɔ -gbɛ. ɔɔ -Zezu -wa nyuma weee -Kanyɔ. ³⁷ Bhla -we nya 'Zan *-Batisɪ gbaa nyuma -yla: <A yi, in 'ka aɪn batizee>, we bhla wee wɛli -mɔnɪ dia gwe Galilee. 'In, -mɔv 'bìgɔ, -we nua lɛ Zudee -dɔdɔ -gɔ da weee, amɪaa 'dɛ -yi we 'ji. ³⁸ Sa -Lagɔ ɔwɛnaa Nazalɛtɪyɪ -Zezu Zuzu 'Pɔpaa 'tɪtɛ nya, a -yi we 'ji. Sa -Zezu 'plɪlia dɔdɔ weee -gɔ gbuzɔnɔv lɛnɛ nya, 'in sa ɔ jipea nyuma weee -wa '*Kuzu mia 'kɪlyɛ 'wɔpaliɔa, a -yi 'ya -mɔv 'ji. -We ka gbɔ -wa, -Lagɔ -yɔ ɔ 'sɔ mɪ.

³⁹ «-We weee ɔ nua lɛ Zuifɔv dɔdɔ -gɔ -yɔ -Zeluzalɛmɔ, -amɪa mɪ we dayɪnya nya. Wa ka 'ya ɔ 'bha ɔ '*su -gɔ lakɔlɔɛ nya. ⁴⁰ 'In 'yɪ 'sɔ we taa zɪ, -Lagɔ yia ɔ 'wɔbhɪ tɪtɪlɪnya lɔ. 'In ɔ yia we lɛnɔ, ɔ 'ka -amɪa ɔ tietienya 'kɪvɪlali. ⁴¹ We 'nɪ nyuma weee 'yɪ ɔ, -amɪa -Lagɔ -saa -bha 'cɪn ɔ gbɔv dayɪnya

nya, -amia -wa. Da -Lagɔ 'bhua ɔ 'wu tɔltɔnya lv, -amia -yɔ ɔ lia, 'in -a -yɔ ɔ yia 'ma. ⁴² -Zezu nɛɛ -ain -yla, -a gba -Lagɔgbu nyuma -yla, 'in -a gba nu, 'mɔ -Lagɔ palia la, ɔ 'ka tɔltɔnya -yɔ 'yliyɔganyaa -yɔgbu 'wɔbhu. ⁴³ -Lagɔgbu -falipanya weee ka ɔ gbuɔ dayɔgbu gba. Wa nɛɛ: «Nyime ɔ -ka -Zezu dɔ -gv zu, 'in -Lagɔ tia -mɔɔ -yɔgbu 'wu, -Zezuu 'ɲnu 'tɪtɛ 'gbu.» »

Nyuma -wa 'nia Zuifu, Zuzu 'Pupa ka wa -gv lasibhli

⁴⁴ Bhla -we nya Pieli mia gbada, -wa mia ɔ weli yukwli pulɔda, 'in Zuzu 'Pupa yia wa -gv lasibhli. ⁴⁵ Zuifuɔ -Lagɔnyuma -wa -yɔ Pieli 'sɔ nɔa, -maa 'yia we -yɔ nu, -Lagɔ ka -wa 'nia Zuifu Zuzu 'Pupa -gv lamneni, 'in ɲwegaga yia wa subha. ⁴⁶ 'In -Lagɔnyuma yia waa nyuma ɲweɛ weli -putunya 'nu, -zugba wa mnɔni -Lagɔɔ 'ɲni 'kadɔ.

⁴⁷ 'In Pieli nɛɛ: «Nyuma Zuzu 'Pupa 'sibhli -gv la -ain 'bhisa, -a mnɛni -a 'ka gba wa 'na batizeli wa 'nyu nya -nu?» ⁴⁸ 'In Pieli nɛɛ, wa batizee wa -Zezu Klisu 'ɲni nya. 'In wa 'de weee nɛɛ Pieli -yla, ɔ -yɔ wa 'sɔ -tv 'yɪ sanime nya.

11

*Pɔlv saa 'bɪgv dɪ -Zeluzalemv leglɪzɪ -yla

¹ -Zezuu tietienya -yɔ -Lagɔbhelia -wa mia Zudee -dudɔ -gv ka 'nu nu, nyuma -wa 'nia Zuifu, wa ka -Lagɔgbu -yɔɲwuu. ² Da Pieli yia lv -Zeluzalemv, -Lagɔnyuma -wa mia Zuifu nya, 'in -maa yia ɔ tv dɪl. ³ Wa nɛɛ: «-In ka nyuma 'nia knɪ 'wu mu -gbe pla* , 'in -in -yɔ wa 'sɔ yia li!»

⁴ -Bha Pieli gbaa wa -yla, -we 'plia -bhlo -bhlo, we bhlii we gwedɪda, ɔ nɛɛ wa -yla: ⁵ «'Yɪ yabhlo nya, in mɪ -Zopeegbe 'wu, da in mia -Lagɔ bhuhhoeda, 'in -lu yabhlo -Lagɔ 'paa yoo yia na 'yɪ -gv yi. Wee 'yɪ 'wu, in 'yia -lu

* 11:3 Gɛkɪweli nɛɛ «knɪplanya».

yabhlo -yɔ, -zugba we sibhli la na gbɛgbɛɪn. Wee -lu 'wɔ sa 'naa 'kadɔ. We mɪ lakpada we gwɪgwɪ -mnɔ 'yɪ, -zugba we bhɔ yalɪ, 'ɪn we yia 'mɪ kwesi nyɪ. ⁶ ɪn yɪaa we nɔkplɛ tenyii, 'ɪn ɪn yia numa kaa 'lali -mnɔ klaa, -fliɪnɪma klaa, lagbizeli -numa klaa, 'zianya klaa -yɔyɪ. ⁷ Tɔɔn, 'ɪn ɪn yia wɛɪ yabhlo 'nɔ, we nɛɛ 'mɪ -yɪa: <Piɛɪ, -ɪn -sɔ 'wɔ, -ɪn 'bha, 'ɪn -ɪn 'ka li!>

⁸ «'ɪn ɪn nɛɛ: <'Ao, na -Kanyɔ, -ɪnnya! ɪn -ka bhaa 'wɔ, pɔnkalu -yɔ -na -gba 'nɪ -sɔ na ɲwɛɛ pla.>

⁹ «'ɪn we 'sɔnɔ nya, wee wɛɪ yia yalɪ 'bhɔ, 'ɪn we nɛɛ 'mɪ -yɪa: <-We -Lagɔ tia 'wɔ 'wlalaa nɪ, -mɪ 'na 'yɪɪ we pɔnkalu 'bhisa -nɪ.> ¹⁰ We nɔ 'sa -zakpa ta. 'Bhie, we 'dɛ weɛ yia yalɪ lɔmnɪ.

¹¹ «We bhla tɔɔn, nyɪma ta -wa 'bhɔa Sezalee, -wa wa tiea 'mɪ 'wɔ, -budu -we ɲwɛɛ ɪn mɪa, 'ɪn wa yia -bha nyɪ. ¹² -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ 'mɪ -yɪaɛ: <-ɪn 'na gbɪzɪɪ nyɪma 'wɔ -nɪ, -ɪn -yɔ wa 'sɔ mnɪ.> -Amɪaa -Lagɔbhelia gbelibhlo -wa -yɔ 'mɪ 'sɔ yia da -seli nɪ, ma kwaa 'mɪ yoo Sezalee. 'ɪn -a 'dɛ weɛ yia Kɔɔnɛɪ -budu zɔ pla. ¹³ -We yɪa Kɔɔnɛɪ nɪ, ɔ yia we gba -aun -yɪa. Sa ɔ 'yɪa ɔ -budu zɔ -Lagɔɔ 'anzɪ 'yɪgbeda, 'ɪn -mɔv yia ɔ -yɪa gba: <-ɪn tie nyɪma -Zopee, nyɪmɛ wa laa Simɔ Piɛɪ, wa -yɔ ɔ 'sɔ 'ka yɪ. ¹⁴ Sa -ɪn 'kaa nɔ, 'ɪn -ɪn -yɔ -na -buduɲwɛɛ -nyɪma 'kaa gbɔ 'wɔbhɔ, ɔ 'ka -mɪ -yɪa we gba.>

¹⁵ «Da ɪn bhliɪa wa -yɪa gbɔ -gbagbɛ, 'ɪn Zuzu 'Pɔpa yia wa -gɔ lasibhli. Sa we 'sibhliɪa -amɪa -gɔ la we gwɛɪɪɪda, 'sa. ¹⁶ Tɔɔn, Nyɪmaa -Kanyɔɔ wɛɪ ɔ gbaa zɪmɛ, 'ɪn we yia 'mɪ dɪɪ lasibhli: <*'Zaan ka batizee 'nyu nya, nɪ, -Lagɔ 'ka aun batizee Zuzu 'Pɔpa nya.> ¹⁷ Zɪ -a ɲwnɔa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zɛzu Klisu gbɔ -yɔ, 'ɪn -Lagɔ yia ɔ Zuzu 'Pɔpa -aun 'nyɛ. 'Sa -Lagɔ 'nyɛ 'yaa wamɪa ɔ Zuzu 'Pɔpa. Nyɔɔ -amɪ mɪa, 'ɪn ɪn 'ka gba -we -Lagɔ 'kaa lɛnɔ, ɔ 'na nɔnɔ we lɛ -nɪa?»

¹⁸ -Lagonyuma 'nva welunya -muni, 'in we yia wa dli zobelí-dlɔɔ. Wa -mnunia -Lagɔɔ 'ɲni, 'in wa nɛɛ: «Gbuɔɔnu -wa, nyuma -wa 'nia Zuifu, -Lagɔ ka se wa 'nyɛ, wa 'ka wa dli 'bhiti, 'in wa 'ka 'yliyɔgagie -zɔnu 'yi.»

Antiɔsu -Lagonyuma

¹⁹ Etienu tɪtɪe 'bɪgɔ, 'in wa yia -Lagonyuma 'kɪyɛ 'wɔpale bhli. 'in -maa yia lamneni da weee. Tɔlva mni Fenisi, Siplɔ -yɔ Antiɔsu. 'in wa -ka -Lagɔgbɔ gbaa mni, Zuifuɔ 'dɛkpua -yla wa gbaa we. ²⁰ -Muu bhla, Siplɔ -yɔ Silenu -Lagonyuma tɔlva ka Antiɔsu yi, -zugba wa gba Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu gbuɔɔnu gbu, nyuma -wa 'nia Zuifu -yla. ²¹ -Lagɔɔ 'tɪtɛ -yɔ wa 'sɔ mu 'gbɔ, nyuma duun yia wa weli -gɔ laɲwnunu. 'in wa yia wa 'dɛ -Lagɔ yoo 'nyɛ.

²² -Zeluzalemɔ *leglɪzɪ 'nva gbunya -muni, tɔun, wa yia Banabasi tie Antiɔsu. ²³ Da ɔ nɪnɪa -mɔ, sa -Lagɔ nva -Lagonyuma 'nani 'wɔ, ɔ 'yia we -yɔ, ɔ yia we 'muna li. 'in ɔ yia wa 'dɛ weee 'kuayli 'pa, nu, wa -tɔ -Lagɔ 'wɔ dli weee nya tiklu. ²⁴ Banabasi mɪ nyume -zɔnu nya, Zuzu 'Pɔpa ka ɔ ye, 'in ɔ kaa dli. 'in we 'gbɔ nyumaa -zlo yi 'yaa -maa 'dɛ -Lagɔ yoo 'nyɛ.

²⁵ -Muu 'bɪgɔ, Banabasi yia Sɔlɔɔ dataɪa mni Talɪsɪ. ²⁶ Da ɔ 'yia ɔ, 'in ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia Antiɔsu yi. Wa 'dɛ 'sɔ li -bha -zɔ -bhlo waa -Lagonyumaa -gbɛ, -zugba wa slolu nyumaa -zlo dli -zɔ gbɔ. Nu, Antiɔsugbe 'wɔ wa laa -Zezuu 'bunɔnya Kletien tiatia.

²⁷ We bhla, -Lagɔgbɔ -falɪpanya tɔlva 'bhva -Zeluzalemɔ, 'in wa yia Antiɔsu yi. ²⁸ Wa 'yabhlo wa laa Agabusi -sɔa 'wɔ -Lagɔɔ Zuzu nya, ɔ nɛɛ, ɲwɔ 'kadɔ yia dayɪ yia dɔdɔ weee -gɔ. 'in we ɲwɔ yia yi bhla -we nya Klodɔ mia nyumaa 'wlulapɪɪnyɔ 'kadɔ nya. ²⁹ 'in, -Zezuu 'bunɔnya yia gbɔ pɔpali nu, -ɔ -ka -mɪ -we ɔ -ka 'yi, ɔ wla we, wa 'ka we yoo 'pa, -Lagonyuma mia Zudee dɔdɔ -gɔ wa 'wosalu nya. ³⁰ 'Sa waa -Zezuu 'bunɔnya nva we. -We

wa 'yia, 'in wa yia we Banabasi -yɔ Sɔlu yoo 'nye, 'in -maa yia we leglizu nyuma kpassi kwa Zudee.

12

*Wa 'bhaa *'Zake*, 'in wa yia Pieli -kaslu 'wupa

¹ We bhla, nyumaa 'wlulapilunyɔ Ewloɖu bhlia leglizu nyuma tɔlva 'khiye 'wupalie. ² 'In ɔ yia Zaaan bheli *'Zake 'bha tugugble nya. ³ 'In da ɔ 'yia we -yɔ nu, we nani Zuifu dɔɖu, 'in ɔ yi 'yaa Pieli kpa, *'Floo -we 'nia gɔɔ -yɔ -kaa 'fetu bhla. ⁴ Ewloɖu kpa Pieli, 'in ɔ yia ɔ -kaslu 'wupa. 'In ɔ nɛɛ 'sluja -mnvaa -zakpa -mnva -yla, -maa -ku ɔ ηwe. ɔ 'yibha ɔ 'ka ɔ -yɔgbu 'wobhu nyuma 'yu, *'Wozitiylu 'fetu bhia zli. ⁵ 'Sluja mi Pieli ηwekuda -kaslubudu zɔ, 'in leglizu yia -Lagɔ bhubhoeda -tu tiklu ɔ 'gbu.

-Lagɔɔ 'anzi -saa Pieli -kaslubudu zɔ

⁶ Yli -we nya Ewloɖu 'kaa Pieli -yɔgbu 'wobhu, we sabɔ, -zugba Pieli mi 'yiaa 'wu 'sluja 'sɔ nyidu. ɔ mi netellukpe 'sɔ 'wu gbuanda, -zugba -kaslubuduu ηwekunya 'yigbe -kaslubudu ηweɛ. ⁷ -Bha -bhlokpade Jejitapeɛ 'anzi 'tlalia -bha -kaslubudu zɔ, 'in zli yia -mɔ slo. ɔ zia Pieli beta yabhlo kwe, ɔ ganɔa ɔ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylae: «-In -sɔ 'wu slɔ!» Tɔɔn, netellukpenya yia Pieli sɔ 'wobhu, 'in we yia laslo.

⁸ 'In -Lagɔɔ 'anzi nɛɛ ɔ -ylae: «-In ji -na -jlaa, -in -pla -na -sakwla 'bhu 'wu, -in -gba we 'llukpe!» Pieli yia we 'nuηwe zɔ. 'In -Lagɔɔ 'anzi yia we -gɖu ɔ -ylae: «-In -pla -na -bana 'wu, 'in -in yi 'mi 'bi.»

⁹ Pieli mi -Lagɔɔ 'anzi 'bi, 'in ɔ yia -kaslubudu zɔ 'tla. - We -Lagɔɔ 'anzi mia lenɔda, ɔmɔ dlu we 'ni gbuzɔnu, 'yiaa -ylada ɔ mia. ¹⁰ Wa zia -kaslubuduu ηwekunya tianu -yɔ 'sɔnu -gu, 'in nɛɛ -klolo -we -galia 'gbe, 'in wa yia we -yɔ nyni. Wee klolo -kalia we 'de nya wa 'yu, 'in wa yia 'tla. Wa

kwaa yoo yabhlo -se, toun, 'in -Lagoo 'anzi yia Pielu kwesi 'bhu.

¹¹ Toun, -we 'plia Pielu yibhelia we 'ji, 'in o nɛɛ o dli zɔɛ: «-Slɛɛn na yi we -yɔ nu, gbuzɔnu -wa: Jejitape ka o 'anzi tie, 'in o yia 'mi Ewloɔv 'tite kwɛɛ -sa. Gbonyuu Zuifu pupalia na 'gbu, 'in o yi 'yaa 'mi -muv zɔ -sa.»

¹² Da Pielu 'nva wee gbu 'wɔla, 'in o yia Zaan wa laa Maliku 'nyaa Maliii -buduɔwɛɛ mni. Da -Lagonyuma duun gbelia 'wlu, -zugba wa bhuhhoe -Lago o 'gbu. ¹³ Pielu bhlia -buduu klolo, lubhonuɔwɔnɔ wa laa Wloɔv, 'in -mɔɔ yia -bha -talia yi. ¹⁴ O yibhelia Pielu weli, o mi 'muna lidaa 'gbu, o 'ni -budu -kali. 'In o -yɔ gwagwie yia gbaa mni nyuma tɔlva -ylae: «Pielu mi -buduɔwɛɛ!» ¹⁵ Wa nɛɛ o -ylae: «-Sabhe bhaa aun yi?» 'In o nɛɛ wa -yla: «Gbuzɔnu -wa!» Toun, 'in wa nɛɛ: «-Zugba o zuzu -wa!»

¹⁶ -Muv bhla, -zugba Pielu bhlia klolo -bhloo 'de. Da wa -kalia -bha, wa 'yia o -yɔ, 'in ɔwɛgaga yia wa subha. ¹⁷ 'In Pielu yia wa -yla so 'pa, a 'mu ɔwɛ. 'In sa Jejitape wlelia o -kasɔvudu zɔ, 'in o yia we 'biɔv gba wa -yla. 'In o nɛɛ 'ya wa -ylae: «A gba we 'Zake -yɔ -Lagobhelia tɔlva -yla.» 'Bhie, o 'tlaa, 'in o yia da -putu mni.

¹⁸ Da zli zlia, 'in 'sluja yia gbugblolu, -zugba wa yibhelia yibhelia lae, lee -lu yli Pielu. ¹⁹ Ewloɔv nɛɛ wa -tali o da. Wa -talia o da, wa 'ni o 'yi. 'In Ewloɔv yia waa -buduu ɔwɛkɔ -sluja layibha, 'in o nɛɛ wa 'bha wa.

-Muv 'biɔv, o 'bhva Zudee, 'in o yia Sezalee ladia mni bhla -selee -nu nya.

Ewloɔv ka tli

²⁰ Tili -yɔ Sidɔɔn -nyumaa lililu mia, Ewloɔv dudu -gu we bhva. -Muv bhla, Ewloɔv ka wa -yɔ 'ce 'pali. Wa bhlia weli -bhlo, 'in wa yia o komii ɔwɛkɔnyɔ Blasitusi o 'wokulu. 'In wa nɛɛ Ewloɔv -ylae: «'Wututue -dlɔɔ -tu -aun nyidu.»

²¹ 'In Ewlođu yia wa -yla 'yli zv. Wee 'yli nynia, ɔ yia ɔ 'ɲnumni -bana 'wɔpla, 'in ɔ yia ɔ gbɔwɔbhukpe 'wɔ laɗi. 'Bhie, ɔ yia wa -yla gbɔ lapali -zejila 'wɔ. ²² 'In nyuma yia 'wɔkpi: «-Lagɔ yabhlo mia de gbada, -mɔɔ 'ni nyume!»

²³ Wee bhla -bhloo 'de nya, Jeitapeε 'anzi yia Ewlođu bhiti, ɔ 'ni -Lagɔɔ 'ɲni -mnunu 'gbɔ. 'In -mna yia ɔ li, 'in ɔ yia tli.

²⁴ We bhla, -zugba -Lagɔweli -yɔ -gɔwɔlaylimanie mni, 'in nyuma nyε wa 'de -Lagɔ yoo.

²⁵ Da Banabasɔ -yɔ Sɔlv bhia wa lubho, 'in wa yia -Zeluzalemɔ lɔbhiti. Wa yia 'Zan Maliki 'wɔbhu, 'in wa -yɔ ɔ 'sɔ yia mni.

13

Zuzu 'Pupa tiea Banabasɔ -yɔ Sɔlv

¹ Antiasɔv leglizɔ 'wɔ, -Lagɔgbɔv -falɔpanya -yɔ nyumaa gbɔslolunya mia -bha. Wa ɲni ni: Banabasɔ, 'Simeɔɔ wa laa nyume -ylukpa, Silenyu Lusiusɔ, nyumaa 'wlulapilnyɔ Ewlođu Antipasɔ jijli -tale Manaεε -yɔ Sɔlv. ² 'Yli yabhloo zli, da wa mia -Lagɔ bhubhoeda, -zugba wa pla 'sun, Zuzu 'Pupa neε wa -ylaε: «A -sa -bha Banabasɔ -yɔ Sɔlv wa 'de saa, lubho -we ka 'gbɔ in yia wa la, wa 'ka we nu.» ³ Wa yia 'sun -plada -yɔ -Lagɔ -bhubhoeda -tv. -Muv 'biɲv, 'in wa yia Banabasɔ -yɔ Sɔlv sɔ 'wluo lapali, 'bhie, wa yia wa 'yitide, 'in wa yia mni.

⁴ Zuzu 'Pupa tiea Banabasɔ -yɔ Sɔlv, 'in wa yia Selusii mni, -bha wa 'bhua 'glɔ 'wɔ. 'In 'nyunyididɔv wa laa Siplɔ, wa yia -mɔ mni. ⁵ Da wa nynia Salamini, 'in wa yia -Lagɔgbɔv gbagbie bhli Zuifv -Lagɔbudunya zɔ. 'Zan Maliki -yɔ wa 'sɔ mi, -zugba ɔ sa wa 'wɔ.

⁶ Wa -dia 'nyunyididɔv 'wɔ, 'in wa yia Pafɔsugbe nɔkple nyini. -Mɔ wa -yɔ -dlabhia -lenonyɔ yabhlo wa laa Baali -Zezu gbelia. Zuifv, -ɔ laa ɔ 'de -Lagɔgbɔv -falɔpanyɔ, mɔ -wa. ⁷ 'Nyunyididɔv 'wlulapilnyɔ Seljiusɔ Pɔlusɔv

-gbɛ ɔ -dilia la, 'ylimnanyɔ mɔ. Ɔɔ dɔdɔv 'wlulapilunyo laa Banabasi -yo Sɔlv, ɔ 'yibha ɔ 'ka -Lagɔwɛli 'nɔv 'gbv. ⁸ Nu, -dlabhia -lenunyo wa laa glɛkiwɛli 'wv Elimasi, -mɔv 'nɔ 'yibha, 'nyunyididɔdɔv 'wlulapilunyo ɣwɔnu -Lagɔgbv -yo, we 'gbv ɔ yia Banabasi -yo Sɔlv tv dili. ⁹ Zuzu 'Pupa yea Sɔlv wa la 'yaa *Pɔlv, ɔ ylaa ɔv Elimasi 'yliya 'wv tenyii, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ¹⁰ «-Dawli bhabha -yo 'nyii -kanyɔ, 'Kuzuu 'yu, -ɔ -wa gbvzɔnv weɛ tɔnyumɛ! -ln 'nia -Lagɔv lɛnvgbv da 'wulasalte 'yigbelia yii? ¹¹ -Slɛɛn -in pv yukwli: Jɛjitapɛ yia -mɔ bhɛtia, -in 'ka 'lɔ. 'ln -in 'na 'ka 'yly -yɔyi bhla yabhlo nya.»

-Bha -bhlokpade, Elimasi 'lɔa, 'in ɔ yia nikipise 'wv -tv, -zugba ɔ bhuhuli sɔ la, nyumɛ -ɔ 'kaa ɔ sɔ lakpaa datale nya. ¹² Da 'nyunyididɔdɔv 'wlulapilunyo 'yia -we 'plia -yo, 'in ɔ yia -Lagɔ -plagbv -yɔɣwɔnu. 'ln -Lagɔgbv wa mia -sloluda, we yia ɔ dli kwezi bhabha.

Pɔlv -yo Banabasi 'sɔ mɔtia Antiovsu Pisidii -dɔdɔ -gv

¹³ Pafɔsvgbɛ 'wv, Pɔlv -yo ɔ nɔnɔnya -bhoa 'glv 'wv, 'in wa yia Pɛlizigbɛ nukplɛ mɔ, Panfilii -dɔdɔ -gv. -Bha 'Zan Maliki 'bhva wa 'bi, 'in ɔ yia -Zeluzalɛmɔ lɔmɔ. ¹⁴ -Mɔv 'bɔgv, wa 'bhva Pɛlizi, 'in wa yia Antiovsu mɔ Pisidii -dɔdɔ -gv, bhv -gv. Zuifv *Nyapeyli nya, 'in wa yia -Lagɔbudu zɔ pla, 'in wa yia ladi. ¹⁵ Da wa bhia tite -yo -Lagɔgbv -falipanyaa 'sɛbhɛ zelizɛle, 'bhie, -Lagɔbuduu -cian nɛɛ Pɔlv -yo Banabasi -yla: «Bhelian, we -ka gbv a 'ka gba, 'in a 'ka nyumaa dli latemanɔ, a mneni a 'ka we gba!»

¹⁶ Pɔlv -sɔa 'wv, ɔ 'paa sɔ, 'in ɔ nɛɛ: «Izlaɛlu nyuma, amia bubɔa -Lagɔ, a pulv 'mɔ yukwli! ¹⁷ Izlaɛlunyumaa -Lagɔ -sa -bha -amɔaa dɔkpasi, 'in ɔ yia wa zumani da laga 'wv Eziputv -dɔdɔ -gv. 'Bhie, ɔ yia wa Eziputv -sa ɔ 'tite nya. ¹⁸ 'ln ɔ yia wa zɔ dɔdɔ beblɛɛ -gv, we mneni we 'ka -zuv glv 'sɔ ɣwɛɛ nyini. ¹⁹ 'ln ɔ yia zɔa gbesɔ lasa Kanaa -dɔdɔ -gv.

'In ɔ yia -maa dudu ɔ nyuma 'wɔladlili, 'in we yia -maanv -zɛ. ²⁰ -Mvu li -zvɔ 'wlu sɔ -zvɔ glv 'sɔ 'ya kugbua (450).

«'Bhie, ɔ yia -amɔaa dukpasɔ gbɔwɔbhunya 'nyɛda -tɔ tiklu, 'in we yia -Lagɔgbvɔ -falɔpanyɔ Samuɛlu bhla yli.

²¹ «-Mvu 'bɔgv, -amɔaa dukpasɔ yia -Lagɔ wa 'wlu-lapɔlɔnyɔ -zɔlɔ. 'In -Lagɔ yia wa Kisu 'yu Saulv 'nyɛ, Bɛzameɛɛɛ zvaylɔnyɛ nya. -Mɔɔ pɔli wa 'wlu la -zvɔ glv 'sɔ. ²² -Mvu 'bɔgv, -Lagɔ -saa Sɔlv kwɛɛɛ, 'in ɔ yia -Davidi ɔ 'bɔgvɔpali. 'In -Lagɔ nɛɛ -Davidu daaɛ: <In ka -Zeseeɛ 'yu -Davidi 'yi na dlu da -nyɛ nya. -We weee in 'yibhaa, lɛ ɔ yia we nva.>

²³ «-Davidu zvaylɔnyɛ yabhlo -wa -Zezu, 'mɔ -Lagɔ -saa -bha *Izlaɛlu Gbɔwɔsanyɔ nya. Sa ɔ gbaa zɔmɛ we 'sa.

²⁴ -Zezuu yiyie 'yu, Zaan yia Izlaɛlɔnyɛ weee la. ɔ nɛɛ wa -yla: <A 'bhiti amɔaa dli, 'in wa 'ka aɔn batizee.> ²⁵ Da Zaan mɔa ɔ lubhoo 'wlu 'bhada, 'in ɔ nɛɛ: <Amɔa dli, nyɔɔ in -mɔa? -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, -ɔ a mɔa wuda we 'nɔ -amɔ. A -tali, yia ɔ yia 'mɔ lɔv, 'in, in 'nɔ we 'klu -ka in 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo.>

²⁶ «Na bhelia, amɔa Ablaamvɔ zvaylɔnyɛ, 'in amɔa mɔa -seli -Lagɔ bubvee 'gbv, -a 'dɛ weee -yla -Lagɔ 'paa nyɔmaa gbɔwɔsawɛli -mɔnɔ yoo. ²⁷ Nu, -Zeluzalɛmɔ -nyuma -yɔ wa 'yugalɔnya 'nɔ -Zezu yibheli *nyɔmaa Gbɔwɔsanyɔ nya. 'In -Lagɔgbvɔ -falɔpanyaa wɛli -we wa zɛliɔ Zuifvɔ Nyapɛyli weee nya, wa 'nɔ -mɔv 'wɔlanv. 'In wa yia we lɛnvɛ gbali -Zezuu 'bhabhie nya. ²⁸ 'In wɛli -we -gv wa 'kaa ɔ 'bha wa 'nɔ we 'yi. 'In wa nɛɛ Pilati -yla, -mɔɔ 'bha ɔ. ²⁹ -We -Lagɔsɛbhɛ gbaa -Zezuu daa, wa bhɔa we lɛnvɛ, wa -saa ɔ *su -gv, 'in wa yia ɔ gbawla 'wɔ ladi. ³⁰ 'In -Lagɔ yia ɔ 'wɔbhɔ tɔlɔlɔnya glaa. ³¹ 'In nyuma -wa -yɔ -Zezu 'sɔ 'bhɔa Galilee -dudu -gv, 'in wa yia -Zeluzalɛmɔ mɔnɔ, ɔ ka ɔ 'dɛ -maa 'kɔslɔlu 'yli duun nya. -Maa mɔa -slɛɛn ɔ gbɔdayɔnya, -zugba wa -yɔ ɔ gbv -gbagbie mɔnɔ Izlaɛlɔnyɛ -yla.

³² «'In gbuzɔnu -we -Lagɔ gbaa zlime -amiaa dukpasɩ - yla, 'mɔ -a yia aɩn -yla gbaa. ³³ -Amia, wa 'yuoyua -yla -Lagɔ nva -sɩɛn we ɛ, -Zezuu 'wɔbhuhue nya tɩtɩnya glaa. We mɩ cɛɩda Luusebhɛɛ lɔɔɔ 'sɔnu 'wɔɛ:

«-Mɩ -wa na yu,

'in we 'bhv -zɛɛn 'wɔ,

-amɩ -wa -na dide.»

³⁴ -Lagɔ ka zlime we gba. Nu, -Zezu ɔ yia 'wɔbhua tɩtɩnya glaa, 'in ɔ 'na 'ka 'masɩɛn tɩ. 'In ɔ nɛɛ wee gbv -mɩnɩ daɛ:

«-Mɔwɩɩɩ -zɔnuɩya in gbaa in 'ka -Davidɩ 'nye,

'mɩ na yia aɩn 'nyɛa.»

³⁵ We 'gbv, we mɩ 'ya cɛɩda Luusebhɛɛ da yabhloɛ:

«-In 'na 'ka -na -mɔwɩɩɩyɔ 'yitide

ɔ 'ka 'bhvka 'wɩ zɛnɩ.»

³⁶ Da nyumaa 'wlulapɩnyɔ -Davidɩ -gaa 'yɩyɔ, sa -Lagɔ 'yɩbhaa, 'in ɔ yi 'saa ɔ lubho nɩ. ɔ tɩa, wa 'bhlua ɔ, ɔ dukpasɩ kwesi, 'in ɔ yia zɛn.

³⁷ «-Zezu 'nɩ glu zɛnɩ, -Lagɔ ka ɔ 'wɔbhv tɩtɩnya glaa.

³⁸ Amia, bhelia, -a nɛɛ aɩn -ylaɛ: -Zezuu 'gbv -Lagɔ tia nyumaa -yɔgbv 'wɩ. ³⁹ Nu, nyɔɔ nyɔɔ -ka -Zezuu gbv -yɔɣwnu, ɔ 'gbv -na gbvnyuuu 'gba bhva -mɩ 'wlu. Moizu tite 'nɩ mnɛni we 'ka we aɩn 'wlu -sa. ⁴⁰ A zɩ amiaa 'dɛ 'yɩyɔ, gbv -we -Lagɔgbv -falɩpanya gbaa, we yi aɩn yɩ.

⁴¹ -Lagɔ nɛɛ:

«A -talɩ gbv 'ylilatɩlɩnya,

ɣwɛgaga sɩbha aɩn,

'in a 'bhv la.

Nu, gwɛdigbɩ na yia lɛnva amiaa bhla.

Wa -ka we 'dɩ aɩn -salɩ,

a 'na 'ka we la gbuzɔnu.» »

⁴² Da Pɔɩ -yɔ Banabasɩ mɩa -Lagɔbudu zɔ 'tlada, 'in wa nɛɛ wa -ylaɛ: «Amia -a bhuhoe, Zuifvɩ Nyapeyɩ -putu -ka nyɩnɩ, a yi a 'ka wee gbv -bhloo 'dɛ gba -aɩn -yla!» ⁴³ Wa bhia 'wlu gbelie, Zuifvɩ -zlo -yɔ nyuma -putu -wa bubɔa

Zuifv -Lagɔ, 'in wa yia Pɔlv -yɔ Banabasɩ yoo kwa. Pɔlv -yɔ Banabasɩ mɩ wa -yla gbv -gbada, -zugba wa tɛmanɩ wa dli la nu, wa 'na 'tideli -Lagɔɔ 'nant 'yi -ni.

Pɔlv -yɔ Banabasɩ gbaa gbv nyuma -wa 'nia Zuifu -yla

⁴⁴ Zuifv Nyapeyli -putu nynia, -wa yia -Lagɔweli yuk-wli pulba, we -tu 'wɔ -sɛ, wa 'ka wee 'gbee nukpla -nyuma ŋwɛɛ nyini. ⁴⁵ Zuifu 'yia nyumaa -zlo -manɩ -yɔ, 'in zenyidli yia wa 'wɔbho. 'In -we Pɔlv mia gbada, wa bhitia we saputu sa, -zugba wa vɛli ɔ.

⁴⁶ Pɔlv -yɔ Banabasɩ nɛɛ wa -yla dli 'tite nyae: «We mɩ nu, amia Zuifu -yla wa 'ka yaa -Lagɔgbv gba tia. 'In a mɩ we kwnɛɛ -sada, 'in a nɛɛ amiaa 'dɛ nya nu, 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, a 'ni we 'yiyie 'klu -kaa 'gbv, nyuma -wa 'nia Zuifu, wa gbɛgbɛɩn -a yia mnia!

⁴⁷ «-We Jejitape gbaa -aun -yla, mu ni:

⟨In ka -mɩ 'yiligbeli,

dɔdɔgv -nyuma weee zli nya.

'In, -in 'ka nyuma gbɔwusa weli gba dɔdɔv da weee.⟩ »

⁴⁸ Da nyuma -wa 'nia Zuifu 'nva wɛlnya -mɩni, 'in wa yia 'mɔna li, wa yia -Lagɔɔ 'ŋni -mɩnɩni ɔ weli -zɔnsv 'gbv. 'In -wa -Lagɔ -saa -bha 'cɩn, wa 'ka 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka 'yi, 'maa yia -Lagɔ dli -gv zv.

⁴⁹ 'In Nyumaa -Kanyɔɔ weli yia wee dɔdɔ weee -gv lamneni. ⁵⁰ Zuifu 'paa 'ŋnumni -ŋwni -wa zva -Lagɔ -bha -yɔ 'gbee nyuma 'kadu dli yali nu, wa pali Pɔlv -yɔ Banabasɩ 'kliyie 'wɔ. 'In wa yia -maa vu wa dɔdɔ -gv. ⁵¹ Da Pɔlv -yɔ Banabasɩ 'kaa wee 'gbe nukple 'bhv, 'in -maa yia -maa bhv -yɔ *-bhuhui gbɔɔ wa 'gbv. 'Bhie, wa yia Ikoniumv mni. ⁵² 'In 'mɔna -yɔ Zuzu 'Pɔpa yia -Zezuu 'bɩnɔnya ye -mɔ Antiosv -dɔdɔ -gv.

14

Pɔlv -yɔ Banabasɩ mɩ Ikoniumv

¹ Da Pɔlv -yɔ Banabasɩ nɩnia Ikoniumv, 'ɩn wa yi 'yaa -mɛmɛ Zuifvɩ -Lagɔbudu zɔ pla. Wa gbaa -mɔ -Lagɔgbv sa kpɛɛn kpɛɛn, Zuifu duun -yɔ -wa 'nɩa Zuifu, -maa yia -Lagɔ pla. ² Zuifu -wa 'nɩa -Lagɔgbv -yɔɔwɩnu, -maa 'bhua nyuma -tɔlvɩ -wa 'nɩa Zuifvɩ dɩ 'wv, 'ɩn wa 'ka -Lagɔbhelia -yla gbɔnyuu lɛnv. ³ 'ɩn Pɔlv -yɔ Banabasɩ yia -mɩv bhla Ikoniumv -tv -daan, -zugba wa gba -Lagɔgbv, nyano yabhlogbɔɔ 'nɩ wa 'wv -mɩ. 'ɩn -Lagɔ yia wa se 'nyɛ, wa 'ka gwɛdɩgbɔnya -yɔ gbv 'kadɩ lɛnv. Wa gbaa ɔ 'nanu -gv gbv, 'ɩn -Lagɔ yia we -slolu nɩ, wa wɛɩ mɩ gbuzɔnv nya.

⁴ 'ɩn wee 'gbee nukpla -nyuma yia 'wudɩ 'sɔ: tɔlvɩ -zɛɩ Zuifvɩ -nv, 'ɩn tɔlvɩ yia -Zezuu tietienyaa -nv -zɛ. ⁵ Zuifu -yɔ -wa 'nɩa Zuifu, we -yɔ wa 'yugalɩnya pupalia gbv, wa 'ka Pɔlv -yɔ Banabasɩ 'kɩyɛ 'wɔpa, 'ɩn wa 'ka wa gbɔkv 'wɔbha. ⁶ Da waa nyuma 'sɔ 'nɩa gbv -mɩnɩ, 'ɩn wa yia -flii -bho. 'ɩn wa yia Likaoni -dɔdɔv 'gbenya wa laa Lisitɩ -yɔ Dɛɩbv mɩ, we -yɔ we kwesi -gbenya 'wv. ⁷ 'ɩn wa yi 'yaa -mɛmɛ -Lagɔgbv gba.

Pɔlv -yɔ Banabasɩ mɩ Lisitɩ

⁸ Nyumɛ yabhlo mɩ Lisitɩ, ladɩda ɔ tua 'kɔmɩv, -we ka gbv -wa, ɔ bhv ka 'ku. 'ɩn wee 'kukue wa gwalɩɩɩ ɔ, ɔ tɩanv 'nɩ -slɔ nɔ. ⁹ 'Yɩ yabhlo nya, -zugba ɔ pulv Pɔlvv wɛɩ yukwli. 'ɩn Pɔlv yia we -yɔyɩ nɩ, ɔ dɩ mɩ -Zezu -gvv 'gbv, ɔ mneni ɔ 'ka 'pv. ¹⁰ Pɔlv nɛɛ ɔ -yla wɛɩ 'tɩtɛ nyae: «-ɩn sɔ 'wv, -ɩn 'yɩgbe -na bhv -gv tɩkɩ!» 'ɩn ɔɔ nyumɛ yia 'wɔblv, ɔ yia nɔnvɛ bhli -bha -bhlokpɛɛ.

¹¹ Gbɔnya Pɔlv nɩa lɛ da, nyumaa -zlo 'yɩa we -yɔ, 'ɩn wa yia 'wɔkpɩ Likaoni -nyumaa wɛɩ nya: «-Lagɔnya ka nyuma -zɛ, we ka -amɩaa -gbɛ lasibhli!» ¹² Banabasɩ wa laa -Zezuv,

'in Pɔlv -wa gbugbanyɔɔ 'gbv, wa yia -mɔɔ la Elimesi. ¹³ -Lagɔ wa laa -Zeusu, we -budu 'yiligbe wee 'gbee n̄we -yɔ. 'In we bubonyɔ -yɔ bhlighblɔnya yia yi, 'in ɔ yia we -kpeli suu -bvi nya. ɔ -yɔ ɔ nyumaa -zlo 'yibha wa 'ka Banabasi -yɔ Pɔlv -zila -yɔ bubɔlv.

¹⁴ 'In da -Zezuu tietienya Banabasi -yɔ Pɔlv 'nua wee gbv -mni, 'in wa yia wa 'wu *-bananya yla. 'In wa -yɔ gwagwie yia nyumaa -zlo glaa mni 'wukpikpie nyae: ¹⁵ «'Oo! Bheliau, lɛɛ -lu ka 'gbv a nu 'sa? Nu, nyuma -amɔ -mɔ 'ya amɔ 'bhisa. -Lagɔgbv -a yia aun -yla gbaa. Nu, a 'bhv -sini -kpvanya -mni 'bi, a 'bhiti 'yliyɔga -Lagɔɔ gbɛgbɛu! Mɔ nua yali klaa, dudu klaa, gumunyu -yɔ we lv -lu weee lɛ. ¹⁶ Bha, bhlasabhla, -Lagɔ ka duduɔv -nyuma weee 'yitide, 'in wa yia wa 'dɛɛ nuv 'yoo bhli. ¹⁷ 'In -muv bhla, -Lagɔ yia ɔ 'dɛ -sloɔlɔ aun -yla, ɔ zuzɔnɔlɛnɔv nya 'kɔmuv: ɔ lvali yalinyu, 'in amɔaa kpaa -li zva. 'In ɔ nyɛa aun lililɔ duun, ɔ yelia 'muna aun dli zɔ.» ¹⁸ Banabasi -yɔ Pɔlv ka 'klɔ 'yi, 'in wa yia gbv weee 'bivɔ 'plɔlɔ waa nyuma -zlo -yla, nu, wa 'na bubɔlv wamɔ -ni, 'bhie -maa yia we -yɔn̄wnu lɔgada.

¹⁹ We bhla Zuifonya 'bhva Antiovu Pisidii -yɔ Ikoniumv -dudu -gv, wa n̄nya Listli, 'in wa yia nyumaa -zlo lubho. 'In wa yia -maa dli 'wɔbhv, 'in wa yia Pɔlv gbɔkv 'wɔbha, wa 'ka ɔ 'bhaa 'gbv. 'Bhie, wa yia ɔ 'gbe -gnima kwa, wa mɔ dli nu, ɔ ka tlɔ. ²⁰ 'In da -Lagɔnyuma gbɛlia Pɔlv, ɔ yia 'wɔsɔ, 'in ɔ yia wee 'gbe nɔkplɛ lumni. -Muv zli zli, 'in ɔ -yɔ Banabasi 'sɔ yia Delbv mni.

Pɔlv -yɔ Banabasi 'bhiti lv Silii -dudu -gv

²¹ Pɔlv -yɔ Banabasi gbaa -Lagɔgbv Delibugbe nɔkplɛ, 'in nyuma duun yia -mɔ -Lagɔ pla. 'Bhie, wa yia lubhiti Listli, Ikoniumv, we -yɔ Antiovu Pisidii -dudu -gv. ²² 'In wa temania -Lagɔnyumaa dli la, -zugba wa pa wa 'kwayli,

nu, wa zu dli gege. 'In wa nɛɛ wa -ylaɛ: «We mi nu, -a 'plili stasie duun lu 'bhie, -a 'ka *-Lagɔɔ nyumaa 'wlulapile zo pla.»²³ 'In Pɔlv -yɔ Banabasɩ yia nyuma kpasɩ lapalɩ *leglizɩ -bhlo -bhlo zo. Wa plaa 'sun, wa bhuhhoea -Lagɔ, 'bhie, wa yia waa -Lagɔnyuma -wa zua -Lagɔ dli -gu, -Lagɔ kwɛɛ zu.

²⁴ -Mɩv 'bɩgu, wa 'plilia Pisidii -dɔdɔ -gu, 'in wa yia Panfilii nyini. ²⁵ Wa gbaa -Lagɔgbɩ Pelizigbe nɔkplɛ, -mɩv 'bɩgu, 'in wa yia Atalii mni. ²⁶ -Mɔ wa -gblaa 'glv 'wɩ Atalii, 'in wa yia Antiovsɩ lubbhiti Silii -dɔdɔ -gu. -Mɔ wa zua zlumɛ wa -Lagɔɔ 'nani kwɛɛ, lubho -we wa bhia da nonvee 'gbɩ.

²⁷ Da wa nynia Antiovsɩ, 'in wa yia leglizɩ weee 'wlugbeli. -We weee -Lagɔ nua lɛ wa sɔ nya, 'in sa -Lagɔ -kalia -wa 'nia Zuifu -yla 'yoo, 'in -maa 'ka 'ya -Lagɔ pla, wa yia we -sa 'bɩgu di nya. ²⁸ 'In Pɔlv -yɔ Banabasɩ yia Antiovsɩ -tu -daan -Zezuu 'bunɔnya nya.

15

*Antiovsɩ*gbee -Lagɔnyuma kpelia Moizu tite -gu

¹ We bhla -bhlokpade nya, nyuma -tɔlva 'bhva Zudee -dɔdɔ -gu, 'in wa yia Antiovsɩ mni. Da wa nynia -mɔ, wa yia -Lagɔbhelia gbɩ -mɩnu slolue bhli, wa nɛɛ: «Sa Moizu tite gbaa, wa 'pa nyuma kni 'wɩ, a 'ni 'sa kni pla, a 'ni mneni a 'ka gbɩ 'wɩbhv!» ² Pɔlv -yɔ Banabasɩ 'ni wa weli -yɔɔwɩnu -gbaa, 'in wa -yɔ wa 'sɔ yia wee gbɩ -mɩnu -gu kpeli bhabha. We 'gbɩ, wa yia Pɔlv, Banabasɩ -yɔ Antiovsɩ -nyuma tɔlva tie -Zeluzalemɩ, 'in wa -yɔ -Zezuu tietienya -yɔ nyuma kpasɩ 'ka wee gbɩ -mɩnu gba.

³ We 'gbɩ, wa mi mɩnumie -gu, 'in leglizɩ yia wa -yɔbɛ, 'in wa yia wa yoo kwa. 'In wa yia Fenisi -yɔ Samalii -dɔdɔ -gu 'plili, sa nyuma -wa 'nia Zuifu plaa -Lagɔ, -zugba wa -yɔ we gbagbie mni. 'In wee 'dizɔnɩ -mɩnu yia -Lagɔbhelia weee 'muna 'kadu 'wɩla.

⁴ Da wa nynthia -Zeluzalemv, 'in leglizı klaa, -Zezuu tietienya klaa, we -yɔ nyuma kpası yia wa 'lakpasu kpa. 'In -we -Lagɔ nva lɛ wa sɔ nya, wa yia we -sa 'bıgudı nya -maa -yla.

⁵ Zuifv -zakpa -bhlo wa laa Falizinyuma wa glaa -nyuma talva, -wa zva -Zezu dli -gv -sɔa 'wv, 'in wa nɛɛ: «-Lagɔnyuma -wa 'nia Zuifu, wa 'pa wa knı 'wv, 'in wa gba wa -yla, wa zv Moizu tite 'nɔŋwe!»

-Lagɔnyumaa 'wlugbelie -Zeluzalemv

⁶ 'In -Zezuu tietienya -yɔ nyuma kpası yia 'wlugbeli, wa 'ka wee gbv -mını 'wɔsısalı. ⁷ Wa kpelia kpokpo, Pielı -sɔa 'wv, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na bhelia, amıaa 'de -yi we 'ji nu, -Lagɔ ka -bha 'mı -sa aun glaa, we 'bı ka 'wɔgwle, 'in -wa 'nia Zuifu, in 'ka wa -yla -Lagɔgbv gba, wa -ka we 'nv, wa 'ka -Zezu dli -gv zv. ⁸ -Lagɔ -ɔ -yia nyumaa dli, ɔ ka we -slolu nu, -wa 'nia Zuifu, ɔ ka wa gbv -yɔŋwnu, 'in ɔ yi 'yaa wamıa Zuzu 'Pupa 'nyɛ, -amıa 'bhısa. ⁹ -Lagɔ 'nı nyumɛ 'wɔgbızı, -a -yɔ wa 'sɔ nyıdı. -We ka gbv -wa, ɔ ka wa dli -yɔwɔlv, wa ka -Zezu dli -gv zvv 'gbv. ¹⁰ 'In -slɛɛn, lɛɛ -lu ka 'gbv a yla -Lagɔ la? 'In 'gba 'kadv -amıaa dvkpası -yɔ -amıaa 'de 'nia mnenı -a 'ka 'wɔbhı, 'in a dı we -Zezuu 'bınɔnya 'wluva? ¹¹ -Innya! -A dı we dli 'wv nu, Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu 'nanu 'gbv, -a yia 'pv, wamıa 'bhısa!»

¹² Tɔvn, nyuma weee yia ŋwe 'mu, -zugba wa pulv Banabası -yɔ Pɔlv 'sɔ yukwli. Gwedıgbv -yɔ gbv 'kadı -Lagɔ nva lɛ wa sɔ nya -wa 'nia Zuifu nyıdı, -zugba wa gba we waa nyuma -yla.

**'Zake gbaa nyuma -yla gbv*

¹³ Da wa bhıa gbagbıe, 'in *'Zake yia welı 'wɔbhı, ɔ nɛɛ: «Na bhelia, a pulv 'mı yukwli. ¹⁴ Sa -Lagɔ ylaa tiatia nyuma 'nia Zuifu, 'in ɔ yia -bha nyumaa -zakpa -bhlo -sa wa glaa, -maa 'ka ɔ -nv -zɛ, we gbv 'Simɔɔ gbaa -aun -yla. ¹⁵ 'In wee

weli -mini -yɔ -Lagɔgbuu -falpanyaa weli yia bhli -bhlo.
Nu, we mi celida -Lagɔsebhe 'wɔɛ:

¹⁶ <Jejitape neɛ:

«-Muu 'bigu,

lu na yia yia ci,

'in -Davidu -budu bhlia,

in 'ka we 'subha lu.

In 'ka we 'subha lu we 'ku -gu,

'in in 'ka we 'yigbeli.

¹⁷ 'In nyumaa pnu weee yia Jejitapeɛ 'yoo dataha.

Cun, nyuma -wa 'nia Zuifu in laa

wa 'ka na -nu -ze, ma -wa.»

¹⁸ -We Jejitape gbaa mu mia de.

ɔ ka wee gbunya -mini -slolu 'cun,

-muu 'bi ka 'wugwɛ,

'in 'sa ɔ mia we lenuda.» »

¹⁹ 'Zake yia we -gɔdiɛ: «We 'gbu, -we na yia -yɔ, nyuma -wa 'nia Zuifu, -wa plaa -Lagɔ, -a 'na sialɔ wa -ni. ²⁰ Nu, -a celi wa 'wɔɛ: wa 'na lili -zila -bubɔnumɛ -ni, we ka puɔn. 'In wa 'na nuɔ nuɔ mutnɔgbu le -ni. Nume -we 'pɔɔn 'nia 'wɔtla, we -yɔ numɛɛ 'pɔɔn -tukpa, wa 'na lili we -ni. ²¹ -We ka gbu -wa, bha bhlasabhla, nyuma slolua Moizu tite 'gbe -bhlo -bhlo 'wɔ, -zugba wa zeli we -Lagɔbudunya zɔ, *Nyapeyli weee nya.»

'Sebhe wa 'paa -Lagɔnyuma 'nia Zuifu yoo

²² Tɔɔn, -Zezuu tietienya -yɔ nyuma kpasɔ -yɔ leglizi weee yia weli -bhlo bhli nu, wa -sa -bha nyuma wa glaa, 'in wa 'ka wa -yɔ Pɔɔɔ -yɔ Banabasɔ tie Antioɔsu. 'In wa yia -bha Zudasɔ wa laa Balisabasɔ -yɔ Silasɔ -sa. Wamɔ nyuma 'sɔ -manɔ, -bha -Lagɔbhelia zua wa. ²³ 'Sebhe wa celia wa zua wa kwɛɛ we nukpla -weli ni:

Amia, -amiaa bhelia -Lagonyuma 'nia Zuifu, -wa mia Antiosugbe nukple, Silii -yo Silisi -dudu -gu, -amia -Zezuu tietienya -yo nyuma kpası saa aun fu.

²⁴ -A ka 'nu nu, nyuma ka -amiaa -gbe 'bhu, 'in wa yia amiaa dli sumania mni wa njwee welinya nya. -Amia 'ni wa tie -muv 'wu. ²⁵ We 'gbu, -a yia weli -bhlo bhli, 'in -a yia -bha nyuma -sa, -a 'ka wa tie. 'in wa 'ka -amiaa jijli -talea Banabasi -yo Polu yoo kwa amiaa -gbe. ²⁶ Waa nyuma 'so ka wa 'pupue dli -sa, -amiaa -Kanyo -Zezu Klisu lubhoo nunvee 'gbu. ²⁷ We 'gbu, -a yia Zudası -yo Silasi tie amiaa -gbe. 'in -we -a celia aun 'wu da, wa 'ka we 'wusısalı aun -yla. ²⁸ Nu, Zuzu 'Pupa -yo -aun 'so 'ni 'yibha wa di 'gba 'kadu aun 'wlu. Nu, titenya mia da, a zu we 'nunjwe, -gla -wa: ²⁹ a 'na lili -zila -bubonume -ni, we ka pvin. Numee 'pion -tukpa -yo nime -we 'pion 'nia 'wotla, a 'na lili we -ni. 'in a 'na nonu motnugbu le -ni. A -ka we 'nunjwe zu, -zugba gbuzonu a nva le.

-A -sa aun fu.

-Zezuu tietienya nynia Antiosugbe 'wu

³⁰ Wa 'tidea waa nyuma -mnva -manı 'yi, 'in -maa yia Antiosu mni. Wa yia -Lagonyuma weee 'wlugbeli, 'in wa yia wee 'sebhe -maa yoo 'nye. ³¹ Wa zelia wee 'sebhe, we yia wa 'muna 'wula, we nukplaweli ka wa 'kuayli 'paa 'gbu. ³² Zudası -yo Silasi -wa ka de mia -Lagobbu -falpanya nya, wa zva -Lagobhelia 'di kpokpo, 'in wa yia wa 'kuayli 'pa, 'in wa yia wa dli latemanı. ³³ 'Yli sanume 'pia, 'in -Lagobhelia yia wa 'yoo 'nye -dlaw. Wa yia -wa tiea zlume wa -gbe lubhiti. [³⁴ Nu, we nanı Silasi dudu o 'ka wa -gbe -tu, 'in o yia -bha -tu.] ³⁵ We bhla, Polu -yo Banabasi ka Antiosu -tu. Wa -yo nyumaa -zlo 'so, -zugba wa slolu nyuma, 'in wa gba -Lagobu.

Polu -yo Banabasi 'bhuhlva -yo

³⁶ 'Yli sanɔmɛ 'plia, 'in Pɔlv nɛɛ Banabasɔ -ylaɛ: «'Gbe weee -we nukplɛ -a -yɔ -Lagɔgbɔv gbagbɛ 'plia -a 'bhiti -mɔ lv. -A 'ka -amɔaa bhelia 'yi, -de sa wa mɔ -mɔ.» ³⁷ Da wa mia mnɔda, *Zaan wa laa Malɔkɔ, Banabasɔ 'yɔbha wa -yɔ ɔ 'sɔ 'ka mni. ³⁸ 'In Pɔlv 'nɔ we -yɔɔɔwɔnu, -we ka gbɔ -wa, Malɔkɔ ka zɔmɛ wa 'bɔbhɔ Panfilii -dɔdɔ -gv, 'in ɔ 'nɔ wa kwali, wa -Lagɔlvbho 'wɔ. ³⁹ Kpɛlie 'kadu yia Pɔlv -yɔ Banabasɔ nyɔdɔ -bho, 'in wa yia -yɔbhɔbhɔlv. Banabasɔ yia Malɔkɔ 'wɔbhɔ, 'in wa yia 'glɔ 'wɔbhɔ, 'in 'nyunyɔdɔdɔdɔ wa laa Siplɔ, wa yia we -gv mni. ⁴⁰ 'In, Pɔlv -mɔɔ yia -bha Silasɔ -sa. 'In -Lagɔnyɔma yia -Lagɔ bhɔbhɔe wa 'de 'sɔɔ -nɔ nya, nɔ, Nyɔmaa -Kanyɔ nɔ wa 'nanɔ 'wɔ, 'bhie, wa yia mni. ⁴¹ 'In wa yia Silii -yɔ Silisi -dɔdɔ -gv 'plɔlv, -zugba wa -yɔ leglizɔnyaa 'kɔaylipapɛ mni.

16

Pɔlv 'bhua Timotee 'wɔ

¹ Pɔlv nɔnyia Dɛlvɔ -yɔ Lisitlv -gbenya nukplɛ, -Zezuu 'bɔnɔnyɔ yabhlo wa laa Timotee, -zugba ɔ mɔ -mɔ. Zuifɔɔwɔnɔ ɔ zva -Zezu dlɔ -gv, ɔ yu -wa, 'in ɔ dide mia *Glekɔyɔ nya. ² -Lagɔnyɔma mia Lisitlv -yɔ Ikoniumɔ -gbenya nukplɛ, ma gbaa Timotee gbɔzɔnɔ gbɔ. ³ Pɔlv 'yɔbha ɔ -yɔ ɔ 'sɔ 'ka mni. ɔ 'bhua ɔ 'wɔ, 'in ɔ yia ɔ *knɔ 'wɔpa, Zuifɔ -wa mia wee dɔdɔ -gvɔ 'gbɔ. -We ka gbɔ -wa, -maa weee -yi ɔ dide Glekɔyɔ nya. ⁴ Da wa mia 'gbenya -gv 'plɔda -bhlo -bhlo, gbɔnya -Zezuu tietienya -yɔ -Zeluzalɛmɔv -Lagɔnyɔma kpasɔ pɔpali, -zugba wa -yɔ we gbagbɛ mni -Lagɔnyɔma -yla nɔ, wa zɔ we 'nɔɔwɛ. ⁵ 'In leglizɔnyaa yia latɛmanɔ dlɔzɔvɛ 'wɔ. 'In sa zli zli, -zugba wa bho -gv.

Masedbanɔ -nyɔmɛ 'tlali Pɔlv 'klɔ

⁶ Da Zuzu 'Pupa gbaa wa 'na gbaɩ -Lagɔgbu -Azii -dudu -gu -ni, 'in wa yia Flizii -yɔ -Galasii -dudu -gu 'plili. ⁷ Da wa nynia Mizii -yɔ Bitinii 'wugbelida, wa ka Bitinii dudu -gu -mnumie layla. 'In -Zezuu Zuzu 'ni we ɲwnu wa -yla. ⁸ We 'gbu, wa 'plilia Mizii -dudu -gu, 'in wa yia Tloasigbe nukple mni. ⁹ Sabɔ, Pɔlv yia Masedvanɩ -nyume yabhlo -yɔyi 'yigbede ɔ 'yli 'wu. 'In -mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Na zukpa -wa, -in 'plili Masedvanɩ -dudu -gu, -in 'ka -ain 'wusa.» ¹⁰ Wee gbu -mni 'bhua Pɔlv 'yli -gu, -bha -bhlokpade -a gbaa -a 'ka Masedvanɩ mni. -We ka gbu -wa, -a ka we -yɔyi nu, -Lagɔ ka -ain la, -a 'ka -mɔ -nyuma -yla -Lagɔgbu gba.

Lidii ɲwnua -Lagɔgbu -yɔ Filipugbe 'wu

¹¹ -A -gblaa 'glɩ 'wu Tloasi, 'in -a yia 'nyunyɩdudu wa laa Samotlasi -gu mni tiklu. -Mɔv 'bɩgu zli zlia, 'in -a yia Neapoli nyini. ¹² -Mɔ -a 'bhua, 'in Masedvanɩ -dudu -guv 'gbe 'kadu wa laa Filipu, -we Wlɔmv -nyuma pɩla 'wlu la, 'in -a yia -mɔ mni. -A ka 'yli duun li wee 'gbe nukple.

¹³ Nyapeyli nynia, 'in -a yia 'gbe nukple 'tla, -a yia -gbua ɲwe -yɔ mni. Da -a zva we dli -gu nu, -mɔ Zuifu bhuhhoelia 'cɩn -Lagɔ. 'ɲwnɩ -wa gbelia -bha 'wlu, -a -dia la, 'in -a yia wa -yla gbu gba. ¹⁴ Waa 'ɲwnɩ glaa 'yabhlo wa laa Lidii, Tiatiligbe 'wu wa gwalula ɔ, 'naa -zalb ka -vale 'tea, 'mu ɔ paa pɛlv, 'in ɔ bubɔa -Lagɔ. ɔ mi -ain yukwli puluda, 'in Nyumaa -Kanyɔ yia ɔ dli 'wokalɩ, -zugba -we Pɔlv mia gbada ɔ nu we. ¹⁵ Da -a batizea ɔ -yɔ ɔ nyuma 'sɔ, 'in ɔ nɛɛ -ain -ylae: «We -ka ain dlu -mi, nu, in ka -Lagɔgbu -yɔɲwnu 'piɛn, a yi na -gbe ladila.» 'In ɔ nɛɛ -a ɲwnu we -yɔ -kpɔ.

Filipugbe nukple, wa 'paa Pɔlv -yɔ Silasi -kaslv 'wu

¹⁶ 'Yli yabhlo nya, da wa bhuhhoelia -Lagɔ, -a mi -mɔ mnɩda, 'in gayloɲwnɔ yabhlo yia -ain yoo yi. ɔ ka -zatlɩhe -zuzu -gu, mu nya ɔ bhɩa kwɛ la. Wee ɔ kwɛ labɩɩɩe -yɔ ɔ yia 'gwezi duun ɔ -cian -yla. ¹⁷ 'In ɔ yia -a -yɔ Pɔlv

'sɔ 'bɪ -bholu, 'wɔkpɪkɪɲɛ nya: «Waa nyuma mia da, Yali -Lagɔɔ lubhonɔnya -wa. Sa -Lagɔ 'kaa aun gbu 'wusa, we 'yoo wa mia da aun dasloluda.»¹⁸ 'Sa ɔɔ 'ɲwɔɔ nva 'kɔmɔv. We bhialida, 'cɛ yia Pɔlv dɔlv, ɔ 'bhitia, 'in ɔ nɛɛ wee zuzu -ylaɛ: «-Zezu Klisu 'ɲni nya, in nɛɛ -mɪ -ylaɛ, -in 'tla ɔ 'wɔ!» -Bha -bhlokpade, 'in wee zuzu yia ɔ 'wɔtla.

¹⁹ ɔɔ gaylonɲwɔɔ -cian yia we -yɔyi nu, ɔ 'ni 'maslɛɛn mneni, ɔ 'ka wa -yla 'gwezi 'yi. 'In wa yia Pɔlv -yɔ Silasi kpa, 'in wa yia wa -zejila 'wɔ kwa nyumaa 'yugalunyata -gbe, -gla nya. ²⁰ Wa kwaa wa Wlɔmɔv gbɔwɔbhunya 'yu, wa nɛɛ -maa -ylaɛ: «Nyuma mia da, wa ka -amɪaa 'gbe gbɔgbɔlolu. Zuifunya -wa, ²¹ 'in wa zɔayli -gbɔ, -amɪa Wlɔmɔv -nyumaa tite gbaa -a 'na ɲwnunu -yɔ -ni, 'in -a 'na nɔnɔ lɛ ni, 'mɔ wa slolua.» ²² 'in nyumaa -zlo yi 'yaa wa 'cɛ -yɔ 'pali.

Wlɔmɔv -nyumaa gbɔwɔbhunya nɛɛ wa -sa Pɔlv -yɔ Silasi -bana 'wɔ, 'in wa 'ka wa seli. ²³ Wa seli wa bhabha, 'bhie, wa yia wa -kaslv 'wɔpa. 'In wa nɛɛ -kaslvbuduu ɲwekɔnyɔ -yla, ɔ zɔ wa 'yiliyɔ 'nanɔv. ²⁴ Wa gbaa sa weli -mɔni ɔɔ -kaslvbuduu ɲwekɔnyɔ -yla, 'in -mɔɔ yia wa -kaslvbuduu nyidi -komi zɔ 'pa. 'In ɔ yia wa gbloko bhɔ 'wɔ pali.

²⁵ -Mɔ zli -nyidi, Pɔlv -yɔ Silasi 'sɔ mɪ -Lagɔ bhubhoeda, wa mɔni -Lagɔɔ 'ɲni lvɔ nya, -zugba -kaslvnyuma tɔlvɔ pɔlv wa yukwli. ²⁶ -Bha -bhlokpade, dɔdɔ yia zuklu 'titɛɛ, 'in -kaslvbuduu -klu yia lazuklu. Tɔɔn, 'in we klolo weee yia -kali, 'in -kaslvnyuma weee gbloko yia ladidli. ²⁷ Da ɔɔ -kaslvbuduu ɲwekɔnyɔ ganɔa, 'in ɔ yia klolonya -yɔyi -kalida. ɔmɔ dlu nu, waa -kaslvnyuma ka -gwa. 'In ɔ yia -mɔ ɔ tɔgbɔble -sa, ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'bha. ²⁸ 'In Pɔlv yia 'wɔkpɪ 'titɛɛ, ɔ nɛɛ: «-In 'na nɔnɔ -na 'dɛ gbɔnyuu -yla lɛ -ni, -a 'dɛ weee mɪ -bha!»

²⁹ Tɔɔn, -kaslvbuduu ɲwekɔnyɔ yia 'nape -yɔlayɪbha, 'in ɔ yia gwagwie -yɔ tɛltɛltɛ nya -buduu komi zɔ pla, 'in ɔ yia Pɔlv -yɔ Silasi 'sɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. ³⁰ -Mɔv 'bɪgɔ, ɔ

wlelia wa, 'in o yia wa layubha: «Na -cian, sa in 'ka nu, 'in in 'ka gbu 'wubhua?»

³¹ 'In Pɔlv -yɔ Silasɩ yia we 'bigupali o -ylae: «-In zu Nyumaa -Kanyo -Zezuu dli -gu, 'in -in -yɔ -na zuaylinyuma 'so 'ka gbu 'wubhu.» ³² 'In wa yia o -yɔ o zuaylinyuma weee -yla -Lagɔgbu gba. ³³ Sabɔ, bhla -bhloo 'de nya, 'in o -kaslubuduu ŋwekunyɔ -yɔ Pɔlv -yɔ Silasɩ 'so yia o 'de -gbe mni. 'In o yia wa 'gbia glu, 'in -maa yia -bha -bhlokpadɛ o -yɔ o zuaylinyuma weee batizee. ³⁴ O -yɔ Pɔlv -yɔ Silasɩ mnia o -buduŋwee, 'in o yia wa lililu 'nye. 'In o nyime -yɔ o zuaylinyuma yia 'muna li, -Lagɔ dli -guzuzuee 'gbu.

Pɔlv -yɔ Silasɩ wa -saa -kaslv 'wu

³⁵ Da zli zlia, Wlɔmv -nyumaa gbuwubhunya yia 'sluja tie -kaslubuduu ŋwekanyɔ -gbe nu, wa 'tide waa nyuma -manɩ 'yi. ³⁶ 'In -kaslubuduu ŋwekunyɔ yia we weli Pɔlv kwa, 'in o nee: «Gbuwubhunya ka nyuma tie, wa nee, in 'tide aun 'yi. We 'gbu, a mneni a 'ka 'tla, 'in a 'ka mni -dlɔ.»

³⁷ 'In Pɔlv nee waa 'sluja -ylae: «-Amia -wa Wlɔmv -nyuma, wa 'ni -amiaa -yɔgbu 'wubhu sazɔnu sa, 'in wa yia -aun bhiti -zejila 'wu, 'bhie, 'in wa yia -aun -kaslv 'wupa. 'In -sleen wa 'yubha wa 'ka -aun -kaslv 'wu -sa 'wiemu? -Innya, we 'na 'ka lenv. Wa yi, wa 'ka -aun weli wa 'de nya!»

³⁸ 'In 'sluja yia we 'di Wlɔmv -nyumaa gbuwubhunya -gbe kwa. -Maa 'nva nu, Pɔlv -yɔ Silasɩ mi Wlɔmv -nyuma nya, 'in we yia -maa nyanɔ dli 'wɔslu. ³⁹ 'In wa yia wa bhuhoea yi, 'bhie, wa yia wa -kaslv 'wu -sa. 'In wa nee: «Amia zukpa -wa, a 'tla 'gbe nukple!» ⁴⁰ Da Pɔlv -yɔ Silasɩ 'tlaa -kaslv 'wu, 'in wa yia Lidiii -buduŋwee mni. Wa 'yia -Lagɔbhelia, 'in wa yia wa 'kɔayli 'pa, 'bhie, wa yia mni.

17

Pɔlv -yɔ Silasɩ sɔ gbaa -Lagɔgbv Tɛsalonikɩgbe nukplɛ

¹ Pɔlv -yɔ Silasɩ 'sɔ 'plɩɩa Anfipolisɩ -yɔ Apoloni -gbenya nukplɛ, 'in wa yia Tɛsalonikɩ nyini. -Mɔ Zuifvɔ *-Lagɔbudu ma. ² 'In Pɔlv yia -mɔ pla sa ɔ nva 'cun 'sa. 'In Zuifvɔ Nyapɛylɩ ta nya, 'in ɔ -yɔ wa yia -Lagɔsɛbhɛ -gv kpɛlɩ. ³ 'In ɔ yia we 'ji gba, 'bhie, ɔ yia we wa 'kluslolu nu, wee 'sɛbhɛ nɛɛ, we mi nu, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ sia, ɔ 'ka tɩ, 'in ɔ 'ka 'wusɔ tɩtlɩnya glaa. ɔ nɛɛ nu: «ɔɔ -Zezu -ɔ ka gbv na gbaa da ain -yla, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.» ⁴ Wee wɛɩ zia wa lv Zuifvɔ tɔlvɔ dɩ kwɛ, wa yia we -yɔɣwnu, 'in wa yia Pɔlv -yɔ Silasɩ 'bɩbholu. 'Sa -bhlokpɛɛ, *Gɩɛkɩ -duun -wa bɩbɔa Zuifvɔ -Lagɔ nva, we -yɔ 'ɣnumɩ zɔyɩɣwnu -zlo.

⁵ 'In Zuifvɔ yia we zenyi nu, wa yia gbukpva -nyuma labhu 'yloogblv, 'in wa yia -zɩɛ ladɩ 'gbe nukplɛ. 'In wa yia Pɔlv -yɔ Silasɩ da mɩɩ, Zasɔɔn -buduɣwɛɛ, wa 'ka wa -zejila 'yu kwa. ⁶ 'In wa 'nɩ Pɔlv -yɔ Silasɩ 'yu 'gbv, wa yia Zasɔɔn -yɔ -Lagɔbhɛɩa tɔlvɔ 'gbee 'wlulapɩnya 'yu kwa. 'In wa yia 'wɔkpɩkpɩɛ bhɩ: «Nyuma -manɩ ka dɔdɔ weɛɛ gbugblolu, 'in wa yi 'yaa -sɩɛɛn -seli yi! ⁷ Zasɔɔn ka wa 'bɩ 'nyɛ ɔ 'dɛɛ -gbɛ! Waa nyuma wee'e zɩ nyumaa 'wlulapɩnyɔ 'kadu *Sezaaa titɛnya 'nɔɣwɛ, 'in wa nɛɛ, nyumaa 'wlulapɩnyɔ -putu mɩ, 'mɔ wa laa -Zezu.» ⁸ 'In weɛ wɛɩnya -mɩɩ yia nyumaa -zlo -yɔ gbee 'wlulapɩnyaa dɩ 'wɔbhu, ⁹ 'in wa nɛɛ Zasɔɔn -yɔ -Lagɔbhɛɩa tɔlvɔ -yla, wa plɩlv 'gwezi 'kadu yabhlo. Wa wlaa we, 'bhie, wa yia wa 'yitide.

Pɔlv -yɔ Silasɩ gbaa -Lagɔgbv Beleegebe nukplɛ

¹⁰ Da sabɔ bɛa, 'in -Lagɔnyuma yia -bha -bhlokpɛɛ Pɔlv -yɔ Silasɩ yoo kwa Belee. Da wa nɩɩia -mɔ, 'in wa yia Zuifvɔ -Lagɔbudu zɔ mɩɩ. ¹¹ Belee -Zuifvɔ dɩ nanɩ 'yɩɩ, we 'ka Tɛsalonikɩ -Zuifvɔ 'wɔzi. Wa ka -Lagɔgbv yukwɩ pɩlv, 'in wa yia we -yɔɣwnu gwagwɩɛ nya slɩv 'mɩna nya. 'Yɩ

weee nya, wa kpia -Lagɔsɛbhɛ, 'in wa 'ka we -yɔyɔ nu, -de -we Pɔlv gbaa gbuzɔnu. ¹² 'In waa Zuifu glaa -nyuma duun yia -Lagɔgbv -yɔŋwnu. 'In Glɛki glaa 'ɲnumni zvayliŋwni -yɔ nukpasia duun yi 'yaa -Lagɔgbv -yɔŋwnu.

¹³ Da Tesaloniki -Zuifu 'nva nu, Pɔlv mi Belee -nyuma -yla -Lagɔgbv gbada 'ya, tɔvn, 'in wa yia wee gbee nukpla -nyumaa dlu yali 'paa mni, 'in -maa yia gbugblolu. ¹⁴ 'In -bha -bhlokpade -Lagɔbhelia yia Pɔlv yoo kwa gumunyu -yɔ -gbɛin. 'In Silasi -yɔ Timotee yia Belee -tv. ¹⁵ -Wa kwaa Pɔlv yoo, wa -yɔ ɔ 'sɔ yia Atɛnigbe nukplɛ nyini. Wa 'bhitia lv la, 'in Pɔlv yia wa wɛli zv, nu, Silasi -yɔ Timotee yli -mɔ ɔ slv.

Pɔlv gbaa -Lagɔgbv Atɛnigbe nukplɛ

¹⁶ Da Pɔlv mia Silasi -yɔ Timotee wuda Atɛni, ɔ 'yia we -yɔ nu, wee 'gbee nukpla -nyuma, yoyolagɔ wa bubɔa duun, 'in ɔ dli yia 'wusɔ. ¹⁷ 'In Zuifu -yɔ -wa 'nia Zuifu, -wa bubɔa -Lagɔ, 'ma ɔ -yɔ wa kpɛlia -Lagɔgbv -gv -Lagɔbudu zɔ. 'In sa zli zlia -bhlo, 'sa ɔ gbaa -Lagɔgbv 'plɪplɪnya -yla -gblɔgblv 'wv. ¹⁸ 'Sɛbhɛ -yilonya 'kadɪ wa laa Epikulu 'bunyuma -yɔ Sitoisinyuma, -maa -yɔ ɔ bhlia kpɛlikpɛlie 'ya. Tɔlv nɛɛ: «Zlesanyɔ mia ni nɛɛ -bha saa?» Tɔlv nɛɛ: «We 'wlv sa 'lakpa -Lagɔnyaa gbv ɔ mi gbada.» Nu, -Zezuu gbv -yɔ tlɪtlɪnya glaa 'wusɔgbv Pɔlv mia gbada, 'mv wa 'nva. ¹⁹ Da wa kpaa Pɔlv, 'in wa -yɔ ɔ yia wa gbwɔvbhunya 'yu mni, -gɔgɔ wa laa Aleopazi 'wlv. 'In wa yia ɔ layibhaɛ: «Gbv -lolu -in mia dɛ -sloluda, -in mneni -in 'ka we 'ji gba -an -ytaa? ²⁰ -We ka gbv -wa, -nanagbunya -na gbaa dɛ -an -ytaa, -a 'yibha -a 'ka we 'ji 'wolanv.»

²¹ Nu, Atɛni -nyuma weee -yɔ wa 'lakpanya tua -bha bhla duun nya, 'wɔbhlolugbunya kpɛlie -yɔ we yukwli pulve nya.

²² -Mɔ Aleopazi 'wlv Pɔlv -sɔa 'wv, 'in ɔ nɛɛ: «Atɛni -nyuma, na yi we -yɔ nu, amɪaa bubɔli nanɪ an dudv

bhabha. ²³ Da un mia amiaa 'gbe nukple -zieda, un ka amiaa bubolii *-bada 'yi. Amiaa -zilagububololu yabhlo un 'yia -bha wa celiaε: -LAGO -O NYIMA 'NIA -YI. 'In -we a 'nia -yi, a bubaa, we gbu un yia da an -yla gbaa. ²⁴ 'In -Lago -o nua dudv -yo we -gv -lu weee le, mo -wa yali -yo dudv -Kanyo. O'o -dili nyumaa 'subha 'subha zilabubo -budu zo la. ²⁵ -Lago 'ni 'yibha nyuma 'nye o -lu yabhlogbo, nu, mo nyaa nyuma 'yliyogagie, nyapelɩ, we -yo -lu weee. ²⁶ Nyume yabhlogbo o -laa la, 'in weli weee yia layi -moo 'gbu, 'in wa yia dudv weee -gv ladu. 'In o yia -zuv 'wusɩsalida lenu wa -yla, 'in o yia dudv wa 'kaa -gv ladu bolu pali. ²⁷ Nyuma 'ka -Lagoɔ datalu 'gbu, o yi 'saa nu. Wa -ka siada -mi, o datalie nya, 'in wa 'ka o 'yi. 'In -zugba -Lago 'ni -aun -yobhuda -mi 'pɩpɩ. ²⁸ O 'gbu -a -gaa 'yliyɔ, -a noa, 'in -a mia la. Amiaa gbalnyaa tolva ka we gba: <-Amia mi 'ya o 'yua nya.>

²⁹ «-A mi -Lagoɔ 'yua nyaa 'gbu, -a 'na palɩ -can, 'gwezi -yo tukpa -we nyuma telɩ wa 'ylimnee nya -Lago 'wu -ni. ³⁰ Da nyuma 'nia gbu yabhlogbo -yi, 'sa wa nua, 'in -Lagoɔ gbu 'ni -muvnya 'wulapɩ. Nu, -sleen, dudvuv -nyuma weee o laa, da wa -ka -mi, wa 'ka wa dli 'bhiti. ³¹ O ka 'yɩ yabhlo zu, o 'ka nyume yabhlo o -saa -bha, o 'ka o -gv 'plɩ, 'in o 'ka dudvuv -nyumaa -yogbu 'wobhu tiklu. O ka we nyuma weee 'kluslolu, oo nyumee 'wobhubhue nya tɩtɩnya glaa.»

³² Da wa 'nua tɩtɩle luv 'wuso gbu, Pɔlv ηweε, 'in -zakpa -bhlo yia o gla pali, 'in tolva neε: «'Yɩ -putu nya, 'bhie, -a 'ka -mi yukwli pɔlv, wee gbu -minu 'gbu.» ³³ 'In Pɔlv yia wa glaa 'bhv. ³⁴ Nyuma -tolva -wa ηwnua -Lagoɔgbu -yo, 'in -maa yia Pɔlv 'bi mu. Wa glaa Atenu gbuvubhunyyaa lunyume yabhlo wa laa Denɩ klaa, 'ηwno yabhlo wa laa Damalɩ, we -yo nyuma tolva, ma -wa.

18

Pɔlv mɪ Kolentɪgbe nɔkplɛ

¹ -Mɔv 'bɪgɔ, Pɔlv 'bhva Atɛnɪ, 'ɪn ɔ yia Kolentɪ mɪnɪ.
² Zuifu yabhlo wa laa Akilasɪ, wa gwalia Pɔɔn -dɔdɔ -gɔ, 'ɪn ɔ yia -mɔ ɔ yli, -zugba ɔ -yɔ ɔ 'ɲwɔ Plisilɪ ka Italii -dɔdɔ -gɔ 'bhv 'lulolu. -We ka gɔv -wa, nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadɔ Klodɔ nɛɛ, Zuifu 'bhv Wlɔmɔgbe nɔkplɛ. 'ɪn Pɔlv yia wa -gɛ mɪnɪ. ³ Nu, wa nɔv -lubhoo 'yli -bhlo, *'naabuduu 'naa wa lva, we 'gbv, ɔ yia wa -gɛ ladɪlia mɪnɪ, -zugba wa nva lubho dabɔdɔ. ⁴ Sa *Nyapeyli nɪnia -bhlo, 'sa Pɔlv bhva wɛlɪ 'wɔ -Lagɔbudu zɔ, 'ɪn ɔ gbaa, ɔ yia 'kɪlɪ, ɔ 'ka Zuifu -yɔ Glɛkɪ lu.

⁵ Da Silasɪ -yɔ Timotee 'bhva Masedvani, Pɔlv yia bhla weee nya -Lagɔgbv gbada -tɔ, -zugba ɔ gba Zuifunya -yla, nu, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ. ⁶ 'ɪn Zuifu yia Pɔlv -yɔwɔsɔlv, -zugba wa vɛlɪ ɔ. 'ɪn ɔ yia ɔ -bana 'wɔvɔ wa -gɔ* , ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «A -ka mɔɔ, amɪaa 'dɛɛ 'bɪgɔ -wa, we 'nɪ na gɔv. Nu, we 'bhv -zɛɛn 'wɔ, -wa 'nɪa Zuifu, wa -gɛ na yia mɪnɪ.»

⁷ Pɔlv 'tɪlaa -Lagɔbudu zɔ, 'ɪn nyumɛ yabhlo wa laa Titiustɪ Zutustɪ ɔ bubɔa -Lagɔ, 'ɪn ɔ ka -budu mɪa -Lagɔbudu kwesi, 'ɪn ɔ yia -mɔɔ -gɛ mɪnɪ. ⁸ -Lagɔbuduu 'yugalɪnyɔ Klisɪpusɪ zva Nyumaa -Kanyɔ dɪlɪ -gɔ, we -yɔ ɔ zɔayɪlɪnyuma. Kolentɪ -nyumaa -zɔ -wa pulva Pɔlv wɛlɪ yukwɪlɪ, 'ɪn -maa yi 'yaa -Lagɔ dɪlɪ -gɔ zɔ, 'ɪn wa yia wa batizee.

⁹ Sabɔ yabhlo nya, Nyumaa -Kanyɔ 'tlalɪa Pɔlv 'kɪlɪ ɔ 'yli 'wɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «-ɪn 'na nɔv nyanɔ -nɪ, -ɪn -tɔ gbada. -ɪn 'na 'munu ɲwɛ -nɪ. ¹⁰ Nu, ɪn -yɔ -mɪ 'sɔ mɪ. Nyumɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka -mɪ kwezi, 'ɪn ɔ 'na 'ka -mɪ -yla gbɔnyuu lɛnɔ. -We ka gɔv -wa, gɛ nɪ nɔkplɛ, -wa

* 18:6 Mɔv slɔlua nu, ɔ ka -mɔ ɔ sɔ -sa.

mia na -nɔ nya wa -zu 'wɔ.» ¹¹ Pɔlv li Kolɛnti -zu -bhlo 'cu gbelibhlo, -zugba ɔ slolu -mɔ nyuma -Lagɔwɛli.

¹² Bhla -we nya Wlɔmv -nyumɛ Galioɔn pɔlia Akai 'wlu la, 'in Zuifunya yia Pɔlv -yɔ gwe 'pa, 'in wa -yɔ ɔ yia gbɔwɔbhhu -zejila 'yu mni. ¹³ 'In wa nɛɛ: «Ɔɔ nyumɛ -mɔni, sa -amɔaa tite 'nia gba, 'sa ɔ gbaa nyuma bubɔ -Lagɔ.»

¹⁴ Pɔlv 'ka ŋwe gbaa yi, 'in Galioɔn nɛɛ Zuifu -ylɛ: «We -ka nu, ɔ nyumɛ ka tite mɔ, 'in ɔ yi gbɔ 'kadɔ -nyumɔ, -zugba in ka yaa dli lapali, 'in in ka amɔ Zuifu yukwli pɔlv. ¹⁵ -We ka gbɔ -wa, wɛli klaa, 'ŋni klaa, we -yɔ amɔaa 'dɛɛ tite -gu a mia kpɛlɔlɔdaa 'gbɔ, amɔaa 'dɛɛ gbɔ mv. In 'ni 'yɔbha in 'ka sanɛɛ -sɔkpa gbɔwɔbhhunyo -zɛ!» ¹⁶ 'In Galioɔn yia wa vu gbɔwɔbhhu -zejila 'yu. ¹⁷ Tɔɔn, Zuifu weɛ kpa -Lagɔbuduu 'yugalunyo Sɔsitɛni, 'in wa yia ɔ bhiti -bha gbɔwɔbhhu -zejila 'yu.

'In Galioɔn 'ni we 'yabhlogbɔɔ -gusa.

Pɔlv bhitia Antioɔsv lu

¹⁸ Pɔlv ka 'ya Kolɛnti -gwɛ kplokplo. 'Bhie, ɔ yia -Lagɔbhelia wɛli 'pa, 'in ɔ yia 'glv 'wɔ -gblaa, ɔ yia Silii -dɔdɔ -gu mni, ɔ -yɔ Plisili -yɔ Akilasɔ 'sɔ. Da wa 'kaa 'glv 'wɔ -gbla, 'in ɔ yia ɔ 'nyi kpla Sankleegbe nɔkplɛ. -We ka gbɔ -wa, ɔ ka -Lagɔ -yla bi. ¹⁹ Wa nynia Efɛzi, -bha Pɔlv tia Plisili -yɔ Akilasɔ. 'In ɔ yia -Lagɔbudu zɔ mni, 'in ɔ -yɔ Zuifu yia kpɛli. ²⁰ 'In -maa nɛɛ ɔ -yla, ɔ -tu wa -gbɛ -slɔ, ɔ 'ni we -yɔŋwnu. ²¹ Ɔ 'paa wa wɛli, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «-Lagɔ -ka ŋwnu, 'in na yia amɔaa -gbɛ lu.» 'In ɔ yia 'glv 'wɔ -gbla Efɛzi, ɔ yia mni. ²² -Mv 'bigu, ɔ nynia Sezalee, 'in ɔ yia -Lagɔnyuma fusaa mni -Zeluzalemv.

'Bhie, ɔ yia Antioɔsv mni. ²³ Ɔ lia -bha 'yli sanumɛ Antioɔsv, 'bhie, ɔ yia lɔmni. Ɔ 'pɔlia -Galasii -yɔ Flizii -dɔdɔ -gu -bhlo -bhlo, -zugba ɔ pa -Zezuu 'bunɔnya weɛ 'kwayli.

Apolɔsv

²⁴ Zuifu -ɔ wa gwalia Alɛzandli, wa laa Apolɔsu, yia Efɛzi yi. Gbagbanyɔ -zɔnu -wa, 'in ɔ -yia -Lagɔsɛbhɛ 'nanuu. ²⁵ Nyumaa -Kanyɔɔ 'Yloogblu wa -slolua zlumɛ ɔ, -slɛɛn dli weee nya ɔ gbaa, 'in ɔ slolua -Zezuu gbɔ kpɛɛn kpɛɛn. 'In Zaaan nyumaa batizee -gbɔ -bhlo ɔ -yia. ²⁶ 'In Apolɔsu yia -Lagɔgbuu gbagbue bhli dli tɛlɔ nya, Zuifuv -Lagɔbudu zɔ. Da Plisili -yɔ Akilasɔ pulva ɔ yukwli, wa yia ɔ 'wɔbhɔ, wa -yɔ ɔ 'sɔ yia wa 'dɛɛ -gbɛ mni. 'In wa yia ɔ -Lagɔɔ 'Yloogblu -slolu kpɛɛn kpɛɛn.

²⁷ -Muu 'bigu, Apolɔsu 'yɔbha ɔ 'ka Akai mni. 'In -Lagɔbhelia yia ɔ 'kvayli 'pa, 'in -maa yia wee dudu -muu -gu -Lagɔnyuma 'sɛbhɛ yoo 'pa nu, wa kpa ɔ 'nanuu wa 'lakpa yu nya. Da ɔ nynia -mɔ, -wa plaa -Lagɔ, -Lagɔɔ 'nani nya, 'in ɔ yia wa 'wusa bhabha. ²⁸ ɔ ka -Lagɔsɛbhɛ zeli Zuifu -yla, 'in ɔ yia wa -slolu tiklu nu, -Zezu mi -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya, 'in ɔ 'ni Zuifuv weli -yɔɔwɔnu, ɔ yia wa lu -zejila 'wu.

19

Pɔlvɔ -zakpa 'sɔnu mɔia Efɛzi

¹ Bhla -we nya Apolɔsu mia Kolɛnti, 'in Pɔlvɔ yia -Aziii* -gɔgɔ -ka -duduvɔ yali -gbɛin 'plili, 'in ɔ yia Efɛzi nyini. 'In ɔ yia -mɔ -Zezuu 'bunɔnya tɔlvɔ yli. ² 'In ɔ yia wa layɔbhaɛ: «Da a zua dli -Zezu -gu, Zuzu 'Pupa ka aun -gu kwilili?»

'In wa yia we 'bigupali ɔ -ylaɛ: «-A 'ni -slo 'nu nu, Zuzu 'Pupa mi.»

³ 'In Pɔlvɔ yia wa layɔbhaɛ: «-Zugba, sa wa batizee aan?»

'In wa yia we 'bigupali: «Zaaan nyumɛ batizee batizee sɔlvɔ wa batizea -aun.»

⁴ Pɔlvɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyuma -wa ŋwɔnua wa dli 'bhitigbu, 'ma *Zaan batizea. 'In ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyumɛ -ɔ yia 'mi

* 19:1 'Mu wa laa -zɛɛn «Asie Mineure» -tuauweli 'wu.

lɔv yia, a zɔ ɔ dli -gɔ, mɔ -wa -Zezu.» ⁵ Da waa Efezi -nyuma 'nwa weli -mini, 'in wa yia wa 'dɛ wla, wa batizee wa Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu 'ɲni nya. ⁶ Pɔlv palta wa sɔ -gɔ la, 'in Zuzu 'Pupa yia wa -gɔ kwilili. 'In wa yia weli -putunyaa gbagbie bhli, -zugba wa paa -Lagɔgbɔv -fali.

⁷ Wa 'dɛ weee mneni wa 'ka sa nyuma kugbua lɛ 'sɔ ɲwɛɛ nyini.

⁸ -Mɔv 'bɪgɔ, Pɔlv plaa -Lagɔbudu zɔ, 'in ɔ yia -Lagɔgbɔ gbada -tɔ 'cɔ ta nukplɛ dli telɔ nya, -zugba ɔ gba -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɪgbɔ, 'in ɔ yi 'kli, -wa mia ɔ yukwli pɔlvda ɔ 'ka wa lu. ⁹ 'In duun yia yukwli -yɔsumani, -maa 'ni -Lagɔgbɔ -yɔɲwɔnu, 'in wa yia -Zezuu 'Yloogblɔ gla palɪ -zejila 'wɔ. 'In Pɔlv yia wa -yɔ 'bhɔ, ɔ -yɔ -Zezuu 'bɔnɔnya yia mni, -zugba ɔ slolu wa -Lagɔgbɔ 'kɔmɔv, Tilanusu lakɔni -budu zɔ. ¹⁰ 'Sa ɔ -tɔva nɔda -zɔ 'sɔ nukplɛ. 'In Zuifu -yɔ Gleki sɔ mia -Azii -dɔdɔ -gɔ, -maa yia Nyumaa -Kanyɔɔ gbɔ 'nɔ.

Sevaaa nukpasuyua

¹¹ 'In -Lagɔ yia gwɛdigbɔ 'kadi 'kadi lenɔ, Pɔlv sɔ nya.

¹² 'In 'klɔɔ -sɛli -mislɔ -yɔ 'naa -kibhenya bhli ɔ ku ɲwɛ, 'mɔ wa kwaa guzɔnya. 'In -maa gu yia -maa -yɔ 'bhɔ, zuzu 'nyii -we -dila wa 'wɔ la, 'in we yia wa 'wɔ 'tla.

¹³ Zuifu tɔlvɔ -wa jɪlɪa 'gbe, zuzu 'nyii vuvue nya guzɔnya 'wɔ, -maa yi 'yaa Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu 'ɲni laylali, we vuvue nya. 'In wa nɛɛ zuzu 'nyii -yla: «-Zezu ka gbɔ Pɔlv gbaa da, -a nɛɛ, ɔ 'ɲni nya a 'tla wa 'wɔ!» ¹⁴ Zuifɔv -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ mi -bha, 'mɔ wa laa Sevaa. ɔ ka nukpasuyua gbesɔ, ma nɔ 'saa.

¹⁵ 'In zuzu 'nyuu yia we 'bɪgɔpalɪ wa -yla: «In -yi -Zezu, 'in ɔ Pɔlv -mia, in -yi -mɔɔ. 'In amia naa, nyɔɔ amia -mia?»

¹⁶ Nyume kaa zuzu 'nyuu 'wɔ, -mɔɔ yia wa -gubho. 'In ɔ yia we -slolu nu, ɔ 'tɛla, ɔ -zi wa. ɔ nɔa wa lɛ, 'in ɔ

yia wa -bana yla, 'in wa -yɔ gwagwie yia ɔ -budu zɔ 'tla kpanv nya. ¹⁷ Zuifu -yɔ Glɛki mia Efezi 'nva gbu -minu, 'in nyanɔ yia wa 'wuslo. 'In wa yia Nyɔmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ɲni 'ylimani. ¹⁸ Nyɔma -duun -wa ɲwnua -Lagɔgbv -yɔ, 'in wa yia wa gbvnyuu gbaa yi 'titeɛ nyɔma -zejila 'wv. ¹⁹ -Dlabhia -lenunya duun -yɔ wa 'sɛbhɛɛ -zlo yia yi, 'in wa yia we -sie nyɔma weee 'yu. Wa zɛlia we -vale we nyini 'gwɛzii 'wlu glv ta 'wlu kugbua lɛ gbu† . ²⁰ 'Sa -Lagɔgbv mnenia la, 'in we yia -gɔwvlaylimani, Jejitapɛɛ 'tite slolue nya.

-Zlɛ 'kadv mɪ Efezi

²¹ Gbunya -minu 'bɪgv, Pɔlv nɛɛ Masedvani -yɔ Akai ɔ plɪa ɔ 'ka -Zeluzalɛmv mni. ɔ nɛɛ: «-Mvɔ 'bɪgv, in -ka -mɔ nyini, we mɪ nu, in mni 'ya *Wlɔmv 'yia.» ²² Timotee -yɔ Elasiɪ -wa -wa ɔ 'wusanya, 'in ɔ yia -maa sɔbhie tie Masedvani, 'in ɔ 'dɛ yia -Azii -tv 'yli yasɔle nya.

²³ -Mvɔ bhla, 'in gbu 'kadv yia bhli -Zezuu 'Yloogblv 'gbv. ²⁴ Nyɔmɛ yabhlo wa laa Demetliusv, 'gwɛzi nya ɔ bh-laa -lu yua -sɛsɛ. Nyɔmaa -lagɔ wa laa Atemisi‡ we -buduu 'wɔwlv -yua -sɛsɛ ɔ bhlaa. Mv -yɔ, ɔ -yɔ ɔ lubhonunya yia 'gwɛzi duun. ²⁵ 'Yli yabhlo nya, Demetliusv gbelia ɔ lubhonunya -yɔ -wa -yɔ ɔ kaa lubhoo 'yli -bhlo 'wlu, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «'Talean, amiaa 'dɛ -yi we 'ji nu, 'mv lubho ni -yɔ -a yulia -amianv 'gwɛzi. ²⁶ -We mia 'plida, a yi we -yɔ, 'in a nv we. ɔɔ Pɔlv nɛɛ nu, -lagɔ -we nyɔma tɛlia, we 'ni -lagɔ -zɔnunya. ɔ ka nyɔma duun 'wlu -nyumɔ. We 'ni -seli Efezi -bhlo, we -tv 'wv -sɛ, we 'ka -Azii -dɔdɔ weee -gv lamneni. ²⁷ -Mvɔ mneni we 'ka -amiaa lubho -nyumɔ, 'in we 'ka Atemisi 'kadv -budu -yɔ we 'ɲni lasa. 'In nyɔma 'na 'ka -slɛn we 'ylimani. 'In 'mv wa bubɔa -Azii -yɔ -dɔdɔ weee -gv.»

† 19:19 'Yli glv 'sɔ 'yli kugbuaa lubhoo 'pɛnɪgwɛzi -wa.

‡ 19:24 'ɲwnɔlagɔ -wa.

²⁸ Da nyuma 'nua wee gbu -muni, wa 'paa 'cɛ, 'in wa yia 'wɔkpikpie bhli: «Efɛzi -nyumaa Atemisi 'yilia!» ²⁹ 'In 'gbe -kpabhie yia gbugblolu. 'In Masedvanu -nyuma 'sɔ wa laa Gayusi -yɔ Alisitaki, -wa -wa Pɔlvu nɔnɔnya, 'in wa yia -maa kpa, 'in wa -yɔ wa 'sɔ yia -gblɔgbɔ 'wu mni gwagwie nya.

³⁰ Pɔlvu 'yibha ɔ 'ka wa nyidi 'tla -zejila 'wu, 'in -Zezuu 'binɔnya nɛɛ ɔ -yla, ɔ 'na nɔnu we lɛ -ni. ³¹ -Aziii lubhonunya 'kadu -tɔlva -wa mia Pɔlvu 'talea nya, -maa yi 'yaa wee wɛli -bhlokpade ɔ yoo 'pa, nu, ɔ 'na 'sibhli wee -zejila 'wu la -ni.

³² -Muu bhla, nyuma yiyli -gu, -zugba gbu bidi -bidi bidi wa nua lɛ. Nyuma tɔlva kpi 'wu wɛli yabhlo nya, 'in tɔlva kpia 'wu 'ya wɛli -putu nya. 'In -we ka 'gbu wa yia 'wɔlgbeli, wa glaa -nyuma duun 'ni we -yi. ³³ We bhla Zuifu yabhlo wa laa Alɛzandli mi -bha. 'In nyuma tɔlva yia we 'ji gba ɔ -yla, -zugba Zuifu tɔlva sua ɔ, ɔ 'ka gba. 'In Alɛzandli yia sɔ 'wɔbhhu, ɔ 'yibha ɔ 'ka waa nyumaa -zlo -yla gbu gba. ³⁴ Wa yibhelia ɔ Zuifu nya, 'in wa 'dɛ weee yia 'wɔkpida -tu wɛli -bhlogbɔɔ nya 'lɛli 'sɔ nɔkplɛɛ: «Efɛzi -nyumaa Atemisi 'yilia! Atemisi 'yilia!»

³⁵ 'In wee 'gbee fɛngblɛ yia nyuma weee ŋwɛ 'munu. 'In ɔ nɛɛ: «Efɛzi -nyuma, nyuma weee -yi we 'ji nu, Efɛzi -gbe -wa Atemisu bubɔ -budu 'kadu -yɔ we tɛlitɛli -tukpa, -we 'bhva yalu ŋwɛkunya. ³⁶ Nyume yabhlogbɔɔ 'ni mneni ɔ 'ka gbu -muni kpɛli. We 'gbu, a 'mu ŋwɛ, a 'na slolu gbu lu -ni. ³⁷ 'In nyuma -wa a -laa -seli, wa 'ni we -budu zɔ -lu yabhlogbɔɔ yli, 'in wa 'ni -amuaa -Lagɔ vɛli. ³⁸ We -ka Demetliusu -yɔ ɔ lubhonunya 'yibha wa 'ka nyume 'klamani, wa mni gbuwɔbhunya 'yu, gbuwɔbhhu yli nya. Mɔ wa 'kaa nyume 'klamani -mɔ mia dɛ. ³⁹ We -ka nu, a ka 'ya gbu yabhlo, a 'ka we layibha, -a mneni -a 'ka -muv gba -a 'dɛ weee 'wɔlgbeliyili nya. ⁴⁰ -A fɛli -amuaa 'dɛ gbu

'nyea, 'in wa 'ka -an gbu 'wludi, nu, -amia solva -amiaa 'wlulapilinya -yɔ 'wu, gbu -we 'plia -zɛɛn daa 'gbu. Wee 'wlugbelie -muni 'ni 'ji tiklu -ka, 'in gbu -we -a 'kaa gba, -muv 'ni -mi.»

⁴¹ Da ɔ fɛngble gba 'saa, 'in ɔ nɛɛ nyuma -yla, wa mni wa -budunwɛɛ.

20

Pɔlv mnia Masedvani -yɔ *Glesɪ -dudv -gv

¹ Da -zɛ bhia, -muv 'bigv, Pɔlv yia -Zezuu 'binɔnya 'wlugbeli. ɔ zva wa 'di, 'bhie, ɔ yia wɛli 'pa, 'in ɔ yia Masedvani mni. ² ɔ 'plia wee dudv -muni -gv, 'in ɔ yia -Lagɔnyuma 'di duun zv. -Muv 'bigv, ɔ yia *Glesɪ nyini, ³ 'in ɔ li -mɔ Glesɪ -dudv -gv 'cv ta. Da ɔ mia 'glv 'wu -gblada, ɔ 'ka Silii mni, 'in ɔ yia 'nv nu, Zuifv mi ɔ -yɔgbv zoda, wa 'ka ɔ 'bha. Tɔvn, ɔ yia ɔ 'dɛɛ dli zɔ lapupalɪ nu, ɔ 'ka Masedvani -dudv -gv lubhiti. ⁴ -Wa -yɔ Pɔlv mnia, wa ηni ni: Belee -nyumɛ Pilusu 'yu Sopatɛɛ, Tesaloniki -nyuma Alisitaki -yɔ Sekɔndusi, Delibv -nyumɛ Gayusi, 'in Timotee, we -yɔ 'ya -Azii -dudv -gv -nyuma Tisiki -yɔ Tlofimv. ⁵ Nyuma -manɪ -galtɪ -an 'yu, 'in wa yia -an wv Tloasɪgbe nɔkplɛ. ⁶ *'Floo -we 'nia gɔɔ -yɔ -ka, we 'fɛtɪ 'plia, 'in -amia yia Filipugbe nɔkplɛ 'glv 'wu -gbla. -A li 'nyu 'klɔɔ 'yli gbu, 'in -a yia wa -gbɛ nyini Tloasi, -a li -mɔ lɔkɔwlu -bhlo.

Pɔlv mi Tloasi

⁷ Samidii jibheza, -a gbelia 'wlu, -a 'ka 'floo ladɪdlɪ dabudv, 'in Pɔlv yia gbu -gbagbue bhli -Lagɔnyuma -yla. 'in zli -ka zli mnia ɔ yiaa 'gbv, 'in ɔ yia gbada -tv tiklu, 'in zli -gv yia bɛ. ⁸ -Buduu yu mia yali, -we zɔ -a gbelia 'wlu, 'napɛɛ -zlo mi -mɔ -nyumada. ⁹ Nyimeslɔyu wa laa Etiki -dia funɛtlɪ ηwɛ -gv la. Pɔlv ka gbagbue latlvmanu 'gbv, Etiki yia 'ylaa ηwɔ. ɔ zilia 'ylaa 'wv, 'in ɔ yia 'tazɪ tanvɔ funɛtlɪ 'yli 'bhv, 'in ɔ yia bhli. Wa 'ka ɔ 'wubhu, -zugba ɔ ka

tlɪ. ¹⁰ Pɔlv 'sibhliɑ la, ɔ kwliɑ ɔ -gv 'wv, 'in ɔ yia ɔ 'wubhu, ɔ nɛɛ: «Amiɑɑ dli 'na sumanɪ -ni, ɔ -ga 'yliyo!» ¹¹ -Mv 'bɪgv, Pɔlv -gblɑɑ 'tazɪ 'wlu, ɔ didliɑ 'floo la, 'in ɔ yia we li. ɔ gba 'yaa kplokplo, zli dolua 'wula, 'in ɔ yia mni. ¹² 'in wa -yɔ ɔ nyimeslɔyu yia mni, -zugba ɔ -ga 'yliyo, we yia wa 'dɛ weee dli lapali.

Pɔlv 'bhva Tloasi, 'in ɔ yia Milee mni

¹³ -A -gaa 'yu, -a yia 'glv 'wv -gbla, 'in -a yia Asɔsv mni. -Mɔ -a 'kaa Pɔlv 'wubhu, -we ka gbv -wa, ɔ nɛɛ ɔ 'ka -mɔ mni bhv -gv. ¹⁴ Pɔlv ylia -an Asɔsv, 'in -a yia ɔ 'wubhu 'glv 'wv, 'in -a -yɔ ɔ 'sɔ yia Mitilɛni mni. ¹⁵ -Bha -a -gblɑɑ 'glv 'wv, 'in -a yia lubhiti gumunyu -gv. -Mv zli zliɑ, 'in -a yia Kio 'klu nyini. -Mv 'bɪgv zli zli 'yaa, 'in -a yia Samɔsv nyini, -mv 'bɪgv zli zliɑ, 'in -a yia Milee nyini. ¹⁶ Nu, Pɔlv nɛɛ, Efɛzi ɔ plɪɑ, ɔ 'niɑ -bha 'yiligbea yi, ɔ yi bhla lanyumɔnv -Azii -dɔdv -gv. ɔ 'yibha ɔ 'ka *Pantikɔtv 'yli nya -Zeluzalɛmv -mi, sao sa we -ka -mi. We 'gbv, ɔ yia kwelapulo.

Pɔlv 'paa Efɛzu leglizu nyuma kpasɪ wɛli

¹⁷ Pɔlv mi Milee, 'in ɔ yia nyuma Efɛzi tie nu, wa 'ka *leglizu nyuma kpasɪ laa mni. ¹⁸ Da wa nynia Pɔlv kwesi, ɔ nɛɛ wa -ylɑɛ: «Na tianv nynia -Azii -dɔdv -gv, sa in -yɔ an 'sɔ -diɑ la, amiɑɑ 'dɛ -yi we. ¹⁹ In ka Nyiɑɑ -Kanyɔɔ lubho nv na 'dɛɛ 'wɔttie nya 'kiɛnyi, stasie -yɔ 'miɔ nya 'yliya 'wv, na -yɔgbv Zuifv zvaa 'gbv. ²⁰ Amiɑɑ 'dɛ -yi we 'ji nu, in 'ni gbv yabhlogbɔɔ an -yɔ zizeli. -We weee 'kaa an 'wusa, in ka we an -yla gba, 'in in ka we an -slolu -zejila 'wv we -yɔ amiɑɑ -budu zɔ. ²¹ In ka Zuifv -yɔ -wa 'niɑ Zuifv la, wa 'ka wa dli 'bhiti -Lagɔ 'yu, 'in wa 'ka -amiɑɑ -Kanyɔ -Zezu dli -gv zv.

²² «'In -sleen, -Zeluzalemv na mnia. -Lagoo Zuzu gbaa, in nu 'sa -gla nya. -We 'kaa -mo 'mi yli, in 'ni we -yi. ²³ Nu, -we ka 'ji in -yia -bhlogbo, 'gbe -bhlo -bhlo 'wu, Zuzu 'Pupa ka 'mi 'tulv nu, -kaslv -yo stasie mi 'mi wuda. ²⁴ In 'ka tloo, in 'ka 'puoo, -muv 'ni 'mi dlu gbu yabhlogbo. -We -wa 'mi dlu gbu, mv -wa nu, lubho -we Nyumaa -Kanyo -Zezu tia 'mi -yo, in nu we, in 'ka we bhia. Wee lubho mia, -Lagoo 'nanu gbuzonu gbuv gbagbie -wa.

²⁵ «In ka -Lagoo nyumaa 'wlulapulgbuv gbagbie nya aun glaa 'plili. 'In -sleen, in -yi we 'ji nu, amiaa 'yabhlogbo 'na 'ka 'masleen na 'klv 'yi. ²⁶ We 'gbv, in nee aun -yla -zeen e: amiaa 'yabhlo -ka mno, we 'ni na 'wlu -gbv. ²⁷ Nu, in ka -Lagoo dumagbu weee aun -yla gba. In 'ni we 'yabhlogbo aun -yo zizeli. ²⁸ A zu amiaa 'de 'yliyoo, 'in a zu leglizi weee 'yliyoo. Wa 'wlv sa bhlabhlenya, -wa Zuzu 'Pupa 'nye aun yoo, a 'ka wa 'yliyozunya -ze. -Lagoo ka wa 'wvziti o 'Yuu 'pion nya, wa 'ka o -nu -ze. ²⁹ Na mnumtee 'bigv, gobhee -bho -nyuma yia aun glaa plaa, 'in wa 'ka wee bhlabhlenya gbonyuu -yla lenv. ³⁰ 'In 'debhie aun nyidi, nyuma -tolva yia yotubhua, 'in -Zezuu 'binonya 'ka wa 'bibholu. ³¹ A -tu 'yliyogada, 'in a ligbe we nu, in ka aun 'dizuda -tu zlvkpe -yo jibheza, -zu ta 'wu, 'moo nya 'yli.

³² «'In -sleen, -Lagoo -yo o 'nanuweli kwee na zva aun. 'In o ka we se, o 'ka aun 'ylimani dlvzve 'wu, 'in 'bi -we o zva la, -wa weee mia o -nu nya -yla, o 'ka we aun 'nye. ³³ Na dli 'ni nyume yabhlogbooo 'gweezi, o -can -yo o 'naanya 'wvnyini. ³⁴ Amiaa 'de -yi we 'ji nu, -li -we ka 'tu mia in -yo na nononya -yo, na 'dee soo lubho nya na yia we. ³⁵ Sa a 'kaa lubho nu, 'in a 'ka bobabhanya 'wuyi, in ka we aun -slolu. 'In -a 'ka weli -we Nyumaa -Kanyo -Zezuu 'de gbaa ligbe: «Nyume -lu -nyenyie ka 'mvna, we -zi -lu 'yiyie nyume kwee.» »

³⁶ Polv bhia gbagbie, -muv 'bigv, o -yo wa 'de weee

'sibhlia 'kukolu, 'in wa yia -Lagɔ bhubhoe. ³⁷ Wa 'dɛ weee bhlia wie, wa gblelia Pɔlv, 'in wa yia ɔ wɛlɪ 'pa. ³⁸ 'In wa -gu yia 'wɔtɔ -kɔvɔn, -we ka gbɔ -wa, ɔ nɛɛ wa -yla wa -putu 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'klɔ 'yɪ. Wa kwaa ɔ yoo, 'in wa yia ɔ 'glɔ -yɔ -nyneni -kpɔ.

21

Pɔlv mɔɔa -Zeluzalɛmɔ

¹ -A 'bhɔa Efɛzu -Lagɔnyɔma kpasu -gbe, -a -gbla 'glɔ 'wɔ, 'in -a yia 'nyunyɪdɪdɔdɔ wa laa Kɔsv -gu mɔɔi tuklu. -Mɔv zɪ zɪa, -a nɔɔɔɔ Wlodv, 'bhie, -a yia Patalaa mɔɔi. ² 'Glɔ yabhlo mɔɔa Fenisi dɔdɔ -gu mɔɔɔa, -mɔ -a yɪa we. Tɔvɔn, -a -gbla we 'wɔ, 'in -a yia mɔɔi. ³ -A nɔɔɔɔ gumunyuu nyɪdɪ, 'in -a yia 'nyunyɪdɪdɔdɔ wa laa Sɪplɔ -yɔyɪ kɔpɛsɔlv. -A mɔɔa Sɪlii -dɔdɔ -gu -gbeɪn, 'in -a yia Tiligbe nɔkplɛ lasibhli, -bha 'glɔ 'kaa we nɔkpla -gba weee lasibhli. ⁴ -Mɔ Tɪlɪ -a yɪa -Zezuu 'bɔnɔɔɔɔɔ, 'in -a yia wa -gbe -tɔ lɔkɔwlu -bhlo. Gbɔ -we 'kaa Pɔlv yɪ, -Lagɔɔ Zuzu gbaa we wa -yla, 'in wa nɛɛ ɔ -yla, ɔ 'na mɔɔɔɔ -Zeluzalɛmɔ -nɪ. ⁵ Da we lɔkɔwlu -bhlo bhɪa, 'in -a yia 'yoo 'wɔbhu, wa 'dɛ weee yia -aɪn yoo kwa. Wa -yɔ wa 'ɲwɔɔ -yɔ wa 'yua, 'in -a yia 'gbe nɔkplɛ 'tɪa, 'bhie, -a yia 'kukolu 'sibhli gumunyuu -gɔgɔ -gu, 'in -a yia -Lagɔ bhubhoe. ⁶ -Mɔv 'bɪgɔ, -a 'pɔpɔɔɔɔ wɛlɪ, 'bhie, -aɔɔ -gbla 'glɔ 'wɔ, 'in -Zezuu 'bɔnɔɔɔɔɔ yia -budɔɔɔwɛɛ lɔbhɪti.

⁷ -A 'bhɔa Tiligbe 'wɔ 'glɔ nya, 'in -a yia Pɔtɔlɛmaɪst -aɔɔɔɔ nɔnɔvɛ 'wɪlɔbha. -A -saa wee 'gbe nɔkplɛɛ -Lagɔbhɛliɔ fɔ, 'in -a yia 'yɪ -bhlo li wa nya.

⁸ -Mɔv 'bɪgɔ zɪ zɪa, -a 'bhɪtiɔ lɔ, 'in -a yia Sezalee nɔɔɔɔ. -Bha -a plaa -Lagɔɔ gbɔgbanyɔ Filipɔv -budu zɔ, 'in -a yia ɔ -gbe ladulɪ. Nu, ɔɔ Filipɔ mɪ nyɔɔɔ gbesɔ -wa -a -saa zɪmɛ -bha -Zeluzalɛmɔ, wa lɔnyɔmɛ yabhlo nya. ⁹ ɔ ka 'ɲwɔɔɔɔɔ

-mnua, 'yieslɔɔwɔni nya, wa 'ni yli -mi. -Lagɔgbɔ -fali wa paa.

¹⁰ -A ka -bha 'yli duun li, 'bhie, -Lagɔgbɔ -falɔpanyɔ yabhlo 'bhua Zudee, wa laa Agabusi, 'in ɔ yia -bha yi. ¹¹ ɔ yia -aun 'yia, ɔ 'bhua Pɔlv -jlaa 'wu, ɔ gbuan ɔ 'dɛɛ bhu 'sɔ -yɔ sɔ 'sɔ, 'in ɔ nɛɛ: «Weli Zuzu 'Pupa gbaa, mu ni: <Nyime ka -jlaa mia da, sa in gbuan da na 'dɛ, 'sa Zuifu yia ɔ gbuaan -Zeluzalem. 'in wa 'ka ɔ nyuma -wa 'nia Zuifu yoo 'nye.>»

¹² Da -a 'nua gbu -muni, 'in -amiaa 'dɛ -yɔ Sezalee -Lagɔbhelia yia Pɔlv bhuhoe, ni, ɔ 'na mnuni -Zeluzalem -ni. ¹³ 'in Pɔlv yia we 'bigɔpalɛ: «Lɛɛ ka 'gbu a wi, 'in a sumani na dia? Wa 'ka 'mi gbuan -Zeluzalemɔo, wa 'ka 'mi 'bha 'dɛbhie -gbolu Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu 'ɔnu 'gbuoo, in mi 'cin lamnazida.»

¹⁴ Nu, ɔ 'ni -amiaa weli 'wɔɔwɔnuda -mu 'gbu, -a yia ɔ bhuhoe 'yitide. 'in -a nɛɛ: «Nyumaa -Kanyɔɔ dɔmagbu nu lɛ!»

¹⁵ -A lia 'yli sanime wee da, 'in -a yia -amiaa 'gbanya -mɔzv, -a yia -Zeluzalem ni. ¹⁶ -Zezuu 'bunɔnya tɔba mia Sezalee, -maa yia -aun yoo kwa. 'in wa yia -aun Siplu -nyime yabhlo, -ɔ 'kaa -aun -guda 'nye, -ɔ wa laa Mnasɔɔn -buduɔwɛɛ kwa. -Zezuu 'bunɔnyɔ -wa, we 'bi ka 'wugwɛ.

Pɔlv -yɔ -Lagɔnyuma kpasɔ gbelia 'wlu -Zeluzalem

¹⁷ Da -a nɔnia -Zeluzalem, -Lagɔbhelia yia -amiaa 'lakpasu kpa 'muna nya. ¹⁸ -Muv 'bigɔ zli zlia, Pɔlv -yɔ -aun 'sɔ yia *'Zakee -gbɛ mnɔ. -Mɔ leglizu nyuma kpasɔ weee gbelia 'wlu. ¹⁹ Pɔlv -saa wa fu, 'bhie, -we weee -Lagɔ nua lɛ nyuma 'nia Zuifu -gbɛ, 'in ɔ yia we 'di -sa wa -yla kpɛɛn kpɛɛn.

²⁰ Da wa 'dɛ weee 'nua weli -muni, 'in wa yia -Lagɔɔ 'ɔnu -mnuni. 'in wa nɛɛ Pɔlv -ylaɛ: «Bheli -in -talɔ, Zuifu

'wlu sanime ka -Zezu dli -gu zo, 'in wa mia Moizu tite -yolaneda. ²¹-We wa mia gbada wa -yla -na daa mu ni: Zuifu -wa mia 'lakpanya glaa, -in nee wa -yla wa pali Moizu tite -bligv, wa 'na 'pali wa 'yua kni 'wo -ni, 'in wa 'bhv -Zuifu lenugbu 'cun 'bi. ²²Sa -a 'ka we nva? 'Nua wa yia we -kpɔ, nu, -in ka yi. ²³We 'gbv, -we -a yia da -mi -yla gbaa, -in nu we le. Nukpasia -mnva -wa bia -Lagɔ -yla mi -ain glaa -seli. ²⁴-In -yɔ wa mni, -in -yɔ wa 'ka wa -yɔwɔlɔgbv lenv, -in plɔlv wa 'wlu, 'in wa 'ka wa 'nyi -sa. -In -ka 'sa nu, 'in nyuma weee yibhelia we 'ji nu, -we wa gbaa -na daa, we 'ni gbuzɔnv. 'In wa 'ka we -yɔyi, nu, Moizu tite -mi -na zo 'ya 'nuɔwe. ²⁵We -ka nyuma -wa 'nia Zuifu, -wa zva -Zezu dli -gu, gbv -we ka welɔ -a bhli, -a ka we celɔ, 'in -a yia we wa yoo 'pa: «A 'na lili -zila -bubɔnume -ni, we ka pvin. Numee 'pɔvɔn -tukpa -yɔ nume -we 'pɔvɔn 'nia 'wɔtla, a 'na lili we -ni. 'In a 'na nɔvɔ mɔtnɔgbv le -ni.»

²⁶-Muv zli zlia, tɔvn, Pɔlv -yɔ waa nyuma -mnva yia mni. 'In ɔ -yɔ wa yia -yɔwɔlɔgbv lenv dabudu. -Muv 'bɔgv, 'in ɔ mnia -Lagɔbudu 'kadu zo, 'in 'yli -we nya wee -yɔwɔlɔgbv 'kaa bhia, ɔ yia we gba. We ji -wa nu, bhla -we nya wa 'kaa wa -zila bubɔ -bhlo -bhlo.

Pɔlv wa kpaa -Lagɔbudu 'kadu zo

²⁷Wee -yɔwɔlv yli gbesɔ 'ka bhia mni, 'in -Azii -dudu -gɔv Zuifu yia Pɔlv -yɔyi -Lagɔbudu 'kadu zo. Tɔvn, wa 'paa nyuma -zloo dli yali, 'in wa yia ɔ kpa, 'wɔkpɔkɔpɔ nyae: ²⁸«Izlaelɔ nyuma, a be -ain -yɔ! Nyume -ɔ mia da, da weee -yɔ nyuma weee ɔ slɔlua gbv -we -wa Izlaelɔnyuma klaa, we -yɔ Moizu tite -yɔ -Lagɔbudu 'kadu -yɔ -tv. 'In -slɛn, nyuma -wa 'nia Zuifu, ɔ ka wa -Lagɔbudu 'kadu zo -la, sanee 'sa ɔ plalia wee -mɔwlv da pvin -llɛllɛ!»

²⁹ -We ka 'gbu, wa yia 'sa nu, wa ka Efeziyu Tlofimu 'yi Pɔlu nya -Zeluzalemugbe nukplɛ. Nu, wamia dlu, Pɔlu -yɔ ɔ 'sɔ ka -Lagɔbudu 'kadu zɔ pla.

³⁰ 'In wee 'gbee nukpla -nyuma weee gbugblolua, 'in wa -yɔ -gwagwie yia da weee 'bhu. 'In wa yia Pɔlu kpa, wa -yɔ ɔ lagbizelie yia -Lagɔbudu 'kadu zɔ 'tla, 'in wa yia -bha kla, -bha -bhlokpade. ³¹ Zuifu mi 'klu 'yida, wa 'ka Pɔlu 'bha, 'in nyuma yia weli Wlɔmɔv 'slujaa -zloo -kanyɔ 'kadu kwa, nu, -Zeluzalemɔ -nyuma weee ka gbugblolu. ³² -Bha -bhlokpade, ɔ 'bhua 'sluja -yɔ 'slujaa glu gbuu 'yugalunya 'wu, 'in ɔ -yɔ -gwagwie yia nyumaa -zloo gbeɔbeɔn mni. Da wa 'yia ɔ -yɔ 'sluja 'sɔ -yɔ, 'in wa yia Pɔlu bhutie 'yitide. ³³ ɔ 'slujaa -kanyɔ 'kadu bea Pɔlu -yɔ, ɔ kpaɔ ɔ, 'in ɔ nɛɛ, wa gbuan ɔ netellukpe 'sɔ nya. 'Bhie, ɔ yia wa layibhaɛ: «Nyɔɔ nyume -mɔni -mia? Lɛɛ -lu ɔ nu lɛa?» ³⁴ 'In nyumaa -zloo glaa, -zakpa -bhlo kpi 'wu -maa 'dɛɛ sa, 'in tɔlua kpia 'wu, weli -putu nya. Nu, 'slujaa -kanyɔ 'kadu 'ni mnɛni ɔ 'ka weli yabhlogbɔɔ 'wulanu, wee -zle duun glaa. 'In ɔ nɛɛ, wa -yɔ Pɔlu 'sɔ mni 'slujaa -budu 'kadu zɔ. ³⁵ Da Pɔlu -yɔ wa nyinia wee -buduu sikalie kwesi, 'in 'sluja yia ɔ 'wɔbhu nyuma 'wlu yali, nyumaa -zlo glaa, 'cɛ 'kadu wa mia 'padaa 'gbu. ³⁶ Nu, nyuma weee mi ɔ 'bi, 'wukpikpie nya: «A 'bha ɔ!»

Pɔlu gbaa ɔ 'dɛɛ -gugbu

³⁷ Bhla -we nya wa -yɔ Pɔlu 'kaa 'slujaa -budu 'kadu zɔ pla, ɔ nɛɛ 'slujaa -kanyɔ 'kadu -ylaɛ: «'In mnɛni in 'ka -mi -yla weli yabhlo gbaa?»

'In -mɔɔ yia we 'bigupali ɔ -ylaɛ: «'In, aya! Glekɔweli -na gbaa? ³⁸ Eziputuyu -ɔ 'bhua nyumaa dli 'wu, nyumaa 'wlulapilinyɔ -yɔ, we 'bi 'ni -slɔ 'wɔgwle, 'in ɔ -yɔ 'bɔnɔnya 'wlu glu -bhlo (4.000) yia da bebleɛ ladila mni, we 'ni -mu?»

³⁹ Pɔlv yia we 'bɪgɔpali: «Zuifv un -mia, Talɪsɪgbe nɔkplɛ, Silisi -dudv -gv. Gbe ka 'ɲni mia mnɪda, we nɔkpla -nyɪmɛ un -mia. -Mɪ na bhuhhoea, -in 'nyɛ 'mɪ 'yoo, in 'ka nyuma -yla gbv gba.»

⁴⁰ 'Slɔjaa -kanyɔ 'kadv yia ɔ 'yoo 'nyɛ. Pɔlv 'yɪlgbea stakalɛ 'wlu, 'in ɔ yia sɔ 'pa nyuma -yla, nu, wa 'mu ɲwɛ. Da wa 'dɛ weɛɛ 'mua ɲwɛ blenyii, 'in Pɔlv yia wa -yla gbv gba zuifwɛlɛ 'wv:

22

¹ «Na bhelia -yɔ na didea, a pɔ yukwli, na 'dɛɛ gbv 'wɔsawɛlɛ na yia -slɛɛn da aɪn -yla gbaa.»

² Da Pɔlv mia gbada wa -yla, wa 'nva we zuifwɛlɛ 'wv, 'in wa yia ɲwɛ 'mu blenyii.

Tɔɔn, 'in Pɔlv nɛɛ: ³ «Zuifv un -mia, Talɪsɪgbe 'wv wa gwalia 'mɪ, Silisi -dudv -gv. 'In -seli wa zua 'mɪ -Zeluzalɛmv. Gamaliɛlɛ -wa na -slolunyɔ, mɔ -slolua 'mɪ -amiaa dukpasu tite kpɛɛn kpɛɛn. -Lagɔɔ gbv mɪ 'ya -amɪ dlu 'kaduv, a 'dɛ weɛɛ 'bhisa -zɛɛn. ⁴ Nyuma -wa mia -Zezuu 'Yloogblv -gv, in ka wa 'klyɛ 'wɔpali, in ka wa 'bha. 'In in yia wa 'llukpe pali, we yi nɔkpasia -zɛɔɔ, we yi 'ɲwnɪ -zɛɔɔ, -zugba na pa wa -kaslv 'wv. ^{5*} -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadv -yɔ Zuifv nyuma kpasɪ weɛɛ mneni wa 'ka gba, nu, gbuzɔnɔv na gbaa. Wa ka 'mɪ 'sebhenya yoo 'nyɛ, na bhelia Zuifv mia -Damasɪgbe nɔkplɛɛ 'gbv. 'In in yia weɛɛ 'gbe nɔkplɛ mni, waa -Lagɔnyuma mia -mɔ, in 'ka wa 'llukpe 'pali, in 'ka wa -mɔ -Zeluzalɛmv kwa, 'in wa 'ka wa -kaslv 'wɔpa.

Pɔlv gbaa ɔ -Lagɔplagbv

(Lɛgb 9.1-19, 26.12-18)

⁶ «'In, in mɪ 'yloogblv, in 'ka -Damasɪgbe -yɔ ɔɪpaa yi, 'yɪvgbagbv ylv nya tɔɔn, san 'kadv yabhlo 'bhva yali, 'in we yia 'mɪ gbeli. ⁷ In bhelia dudv, 'in in yia wɛlɛ yabhlo 'nv,

we nɛɛ 'mɪ -ylæ: <Sɔlv, Sɔlv, lɛɛ ka 'gbv -na palɪ 'mɪ 'klɪyɛ 'wva?>

⁸ «'ln un yia layɪbhæ: <Na -Kanyɔ, nyɔɔ -un -mia?>

<'ln wee wɛlɪ yia we 'bigɔpalɪ: <-Amɪ Nazaletɪyɪ -Zezu, -un mia 'klɪyɛ 'wɔpalɪda, -amɪ -wa.> ⁹ Na nɔnɔnya ka wee san -yɔyɪ, 'un -ɔ mia 'mɪ -yla gbv gbada, wa'a 'nv -mɔɔ wɛlɪ.

¹⁰ «Tɔvn, un yia layɪbhæ: <Na -Kanyɔ, sa un 'ka nva?>

<'ln Nyumaa -Kanyɔ nɛɛ 'mɪ -ylæ: <-ln -sɔ 'wv, -un mnɪ -Damasɪgbɛ nɔkplɛ, 'un -we weee -Lagɔ gbaa, -un nv lɛ, -mɔ wa yia -mɪ -yla we gbaa.> ¹¹ ln ka 'lɔ wee saan 'tɪtɛ -mɪnu 'gbv, na nɔnɔnya kpaa na sɔ la, 'un wa yia 'mɪ -Damasɪ kwa.

¹² «-Mɔ -Damasɪ, nyumɛ yabhlo mɪ -bha, 'mɔ wa laa Ananiasɪ. Nyumɛ -ɔ zva -bha -Lagɔ, 'mɔ ɔ -mia, 'un ɔ zva Moizu tite 'nvɥwɛ. -Damasɪgbɛ Zuɪfv weee gbaa gbuzɔnv gbv ɔ daa. ¹³ Ananiasɪ yia na -gbɛ, ɔ 'yɪlgɛa 'mɪ kwesi, 'un ɔ nɛɛ 'mɪ -ylæ: <Sɔlv, na bhɛlɪ, -na 'yɪlɪ -blo!> -Bha -bhlokpɛdɛ, na 'yɪlɪ -bloa, 'un un yia ɔ -yɔyɪ vaa.

¹⁴ «'ln ɔ yia we -gɔdɪ 'mɪ -ylæ: <-Amɪaa dukpasɪ -Lagɔ ka -bha -mɪ -sa 'cɪn, -un 'ka ɔ dɔmagbv yibhɛlɪ, 'un -ɔ -wa Nyumɛ Tɪklɪ, -un 'ka ɔ -yɔyɪ, -un 'ka ɔ 'dɛɛ wɛlɪ 'nv. ¹⁵ Nu, ɔ gbudayɪnyɔ -na yia -zɛa. 'ln -we -un 'yɪa -yɔ, 'un -un 'nva, -un 'ka we gba dɔdɔgv -nyuma weee -yla. ¹⁶ 'ln -slɛɛn, lɛɛ ka 'gbv -na wva? -ln -sɔ 'wv, -un yɪ, -un la Nyumaa -Kanyɔɔ 'ɥnɪ, wa 'ka -mɪ batizee, -Lagɔ 'ka -mɪ -yɔwɔlv, -na gbunyɪi 'ka -mɪ kweyli 'bhv.>

Pɔlv gbaa sa -Lagɔ tiea ɔ, nyuma 'nɪa Zuɪfv, wa -gbɛɛ gbv

¹⁷ «-Mɔv 'bigv, un yia lɔbhɪtɪ -Zeluzalɛmv. 'Yɪlɪ yabhlo nya, un mɪ -Lagɔ bhuhɔɛda -Lagɔbudu 'kadv zɔ, 'un Nyumaa -Kanyɔ yia 'mɪ 'klɔtlalɪ na 'yɪlɪ 'wv. ¹⁸ 'ln, un 'yɪa Nyumaa -Kanyɔ -yɔ, 'un ɔ nɛɛ 'mɪ -ylæ: <-ln 'pulo kwɛ la,

-in 'bhu -Zeluzalɛmɔ sɔ! Nu, na gbɔ -na yia gbaa, -mɔ -nyuma 'na 'ka we -yɔŋwɔnu.»

¹⁹ «In yia we 'bigɔpali: «Nyumaa -Kanyɔ, wa 'dɛ -yi we 'ji nu, in ka -Lagɔbudunya zɔ 'plɛlɛ, 'in nyuma -wa ŋwnua -na gbɔ -yɔ, -zugba na pa wa -kasɔ 'wɔ, 'in na selɛ wa. ²⁰ 'In da wa 'kaa -na gbɔdayinyɔ Etiɛni 'bha, -amɛ mi 'ya -bha. - Wa mia ɔ 'bhada, in ka wa ŋwnunu, 'in in yia wa -bananya 'yliyɔzɔ.»

²¹ «'In Nyumaa -Kanyɔ nɛɛ 'mɛ -ylaɛ: «-In mni, nu, tiea na yia -mɛ 'pɛpɛ, nyuma -wa 'nia Zuifɔv gbɛgbɛin!» »

Pɔɔ nɛɛ Wlɔmɔv 'slɔjaa -kanyɔ -yla nu, Wlɔmɔ -dɔdɔwlakɛ ɔ -mia.

²² Nyumaa -zlo pɔɔ yɔkwli tikli, tɔun, ɔ yia welunya -minu gbagbɛ bhia. 'In wa yia 'wɔkpɛkpɛ bhlie: «A -sa nyumɛ ni la! A 'bha ɔ! ɔ 'nɛ we 'klɔ -ka, ɔ 'ka 'yliyɔgada -tv, dɔdɔ ni -gu!» ²³ Wa 'kpia 'wɔ 'titɛɛ, wa vitelia wa -bananya, 'in wa yia bla yali 'mni. ²⁴ Wlɔmɔv 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ nɛɛ, wa 'pa Pɔɔ 'slɔjaa -budu 'kadɔ zɔ. Wa 'ka ɔ selɛ, 'in gbɔ -we ka 'gbɔ nyumaa -zlo mia sa ɔ 'wluo 'kpɛlɛda, ɔ 'ka we gba, 'in -mɔɔ 'ka we 'nɔ. ²⁵ 'In da wa gbuan Pɔɔ wa 'ka ɔ selɛ yi, tɔun, 'slɔjaa glɔ gbuu 'yugalinyɔ mia -bha, Pɔɔ yia ɔ layɛbha 'lee: «We se mi aɛn -yla, a 'ka *Wlɔmɔv -dɔdɔwlakɛ selɛ, -zugba a 'nɛ -sɔ ɔ -yɔgbɔ 'wɔbhɔu?»

²⁶ Da ɔɔ 'slɔjayu 'nɔa wɛli -minu, 'in ɔ yia 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ wɛli kwa, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Lɛɛ -lu -na yi yaa dɛ lɛnɔ? ɔɔ nyumɛ -mɔni, Wlɔmɔv -dɔdɔwlakɛ -wa!»

²⁷ 'Slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ yia Pɔɔ 'yia, ɔ bɛa ɔ -yɔ. ɔ yia ɔ layɛbhaɛ: «Gba gbuzɔnɔ, Wlɔmɔv -dɔdɔwlakɛ -in -mia 'pɛɛn yi?»

Pɔɔ yia we 'bigɔpali: «In, 'mɔ in -mia.»

²⁸ 'In 'slujaa -kanyo 'kadu nɛɛ: «'Gwezi 'kadu in plulua 'bhie, in yia Wlomu -dɔdɔwɔlakpe -zɛ.»

'In Pɔlv yia we 'bigupali: «-Ami mia, gwalɔ wa gwalitia 'mi we.»

²⁹ -Bha -bhlokpade, -wa 'ka yaa Pɔlv seli, 'in o 'ka gba, -maa yia o gwevɔ. Da 'slujaa -kanyo 'kadu yibhelia we 'ji nu, Pɔlv -o o gbuan, -moo mi Wlomu -dɔdɔwɔlakpe nya, 'in o 'de yia nyano nu.

Pɔlv mi gbɔwliwɔdunya 'yu

³⁰ Gbu -we Zuifu dia Pɔlv 'wlu, 'slujaa -kanyo 'kadu 'yibha o 'ka we 'wulanu kpɛɛn kpɛɛn. We 'gbu, zli zlia, 'in o yia o gbuan -llukpe 'wusa. 'In o yia -Lagɔbubɔnyaa -cian -yo gbɔwliwɔdunya 'wɔlugbeli. 'Bhie, o -yo Pɔlv yia wa 'yu yi.

23

¹ Pɔlv ylaa gbɔwliwɔdunya filu, o nɛɛ: «Bheliau, in ka -Lagɔ 'yu no 'nanuu, na dli 'ni 'mi gbu 'nye, 'in we yia -zɛɛn yli -muni yli.»

² 'In -Lagɔbubɔnyaa -kanyo 'kadu Ananiasi nɛɛ -wa mia Pɔlv kwesi -ylae: «A 'pa o ŋwe -gu -lu!»

³ Tɔun, Pɔlv nɛɛ o -ylae: «Weli 'so -nyume, -mi -Lagɔ yia bhitia! -Bha -in -dia la, -zugba -na bhua na -yogbu 'wu titee sɔlv, 'in -in nɛɛ, wa bhiti 'mi. Tite 'ni 'sa gba.»

⁴ -Wa mia Pɔlv kwesi, -maa nɛɛ o -ylae: «-Lagɔbubɔnyaa -kanyo 'kadu -na vela yi?»

⁵ Pɔlv yia we 'bigupali: «Na bhelia, in 'ni we 'ji -yi nu, -Lagɔbubɔnyaa -kanyo 'kadu o -mia. Nu, we mi celida -Lagɔsebhe 'wɔɛ:

<-In 'na gbalɔ gbonyuu -na nyumaa 'yugalinyo -yla -ni!> »

⁶ Pɔlv -yi we 'ji nu, nyumaa -zakpa so -wa gbɔwliwɔdunya. -Zakpa -bhlo -wa *Sadusenyuma, 'in -zakpa 'sonu -wa Falizinyuma. We 'dɛɛ 'gbu o yia

'wɔkpɪ 'tɪtɛɛ wa 'yɛ: «Bhelia, Falizinyumɛ in -mia, 'in Falizinyumɛɛ 'yu in -mia. Tlɪtlɪnyaa 'wɔsɔsɛ in dia dli 'wɔw 'gbɔ, wa mia da na -yɔgbɔ 'wɔbhuda.»

⁷ Da Pɔlv gba 'saa, Falizinyuma -yɔ Sadusenyuma yia kpɛlie bhli, 'in wa yia 'wɔdo 'sɔ. ⁸ Nu, Sadusenyuma nɛɛ, tlɪtlɪnyaa 'wɔsɔsɛ 'nɪ -mɪ, 'anzɪnya -yɔ zuzu 'nɪ la -mɪ, 'in -zugba Falizinyuma yibhelia we nu, we 'dɛ weɛ mɪ la. ⁹ 'In nyumaa -zlo mɪ 'wɔkpɪda 'tɪtɛɛ, 'in Falizinyumaa tɔlvɔ -wa -wa -Lagɔ titee gwesanya, -maa yia Pɔlv lupɔ 'kva 'tɪtɛ nya. Wa nɛɛ: «-A yɪ we -yɔ nu, nyumɛ -mɔnɪ 'nɪ gbɔnyuu yabhlogbɔɔ lɛnɔ. -De zuzu yabhloo, -de 'anzɪ yabhlo gba ɔ -yla gbɔɔ, nyɔɔ -yi we 'jia?»

¹⁰ Wee -zɛ kpɔkpɔlɪa 'wɔ, wa yi Pɔlv 'ylɪsɪsalu 'gbɔ, nyanɔ yia 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ dlu slo. 'In ɔ nɛɛ ɔ 'slɔja -ylɛɛ, -maa -sa Pɔlv wa nyɪdɪ, wa kwa ɔ 'slɔjaa -budu 'kadɔ zɔ lv.

¹¹ -Mɔv 'bɪgbɔ sabɔ bɛa, Nyumaa -Kanyɔ yia Pɔlv 'klɔtlɪlɪ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylɛɛ: «-In 'tɛmanɪ dli! -In ka na gbɔ gba -seli -Zeluzalɛmɔ, we mɪ nu, -in gba 'ya we Wlɔmugbe nɔkplɛ.»

Zuifɔ zva Pɔlv 'bhabhagbɔ

¹² -Mɔv zli zliɪ zlvkɛ, Zuifɔv -zakpa -bhlo yia wɛli -bhlo bhli, 'in wa yia bi -Lagɔ 'yu nu, wa 'nɪ -slɔ Pɔlv 'bha, wa 'na 'ka li 'in wa 'na 'ka 'ma. ¹³ Nyuma -wa bhliɪ wɛli -mɪnɪ, wa ka nyumaa glɔ 'sɔ -guzi. ¹⁴ 'In wa yia -Lagɔbɔbɔnyaa -cian -yɔ nyuma kpasu -gbɛ mɪnɪ. 'In wa nɛɛ -maa -ylɛɛ: «-A ka bi -Lagɔ 'yu, nu, -a 'nɪ -slɔ Pɔlv 'bha, -a 'na 'ka -lu yabhlogbɔɔ li. ¹⁵ 'In -slɛɛn, amɪa -yɔ gbɔwliwɔdɪnya bhli wɛli -bhlo, 'in a 'ka 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ -yla gba nu, ɔ -la aɪn Pɔlv -dawli nya, a 'yibha a 'ka ɔ -yɔgbɔ 'wɔsɪsalɪ tɪklu. We -ka -amɪa, -a ka -amɪaa 'dɛ lamnazɪ -a 'ka ɔ 'bha, 'bhie, ɔ 'ka -seli nyɪnɪ.»

¹⁶ 'In weli wa bhla Pɔlv daa, ɔ bhɔlɔɔ 'yu 'nva we, 'in ɔ yia 'slujaa -budu 'kadu zɔ Pɔlv 'di -salia mni. ¹⁷ Tɔvn, Pɔlv laa 'slujaa glu gbuu 'yugalinyɔ yabhlo, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «-In kwa nyimeslɔyu ni 'slujaa -kanyɔ 'kaduɔ -gbɛ, nu, ɔ ka gbu yabhlo ɔ 'ka we gba ɔ -yla.»

¹⁸ Ɔɔ 'sluja -yɔ ɔɔ nyimeslɔyu yia 'slujaa -kanyɔ 'kaduɔ -gbɛ mni, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «-Kaslɔnyimɛ Pɔlv laa 'mi, ɔ nɛɛ: in -la -mi nyimeslɔyu ni. -Mɔɔ ka gbu yabhlo ɔ 'ka -mi -yla we gba.»

¹⁹ 'Slujaa -kanyɔ 'kadu kpaa nyimeslɔyuu sɔ la, ɔ -yɔ ɔ vɫaa gwe -sɛ, 'in ɔ yia ɔ layibhɛ: «Lɛɛ -gbu -in 'yibha -in 'ka 'mi -yla gbaa?»

²⁰ 'In nyimeslɔyu yia we 'bigupalɛ: «Zuifu ka weli -bhlo bhli nu, -in kwa cɪzi Pɔlv gbɔwliwɔdɪnya 'yu. Gbaa wa yia -dawli nya nu, gbɔwliwɔdɪnya 'yibha wa 'ka ɔ -yɔgbu 'wɔsɪsali tiklu. ²¹ 'In -in 'na 'nɔnɔ wa weli -ni! Nu, -wa zizea ɔ 'bhabhɛɛ 'gbu, wa mneni nyumaa glu 'sɔ -guzi. Wa ka bi -Lago 'yu, wa nɛɛ, wa 'ni -slɔ Pɔlv 'bha, wa 'na 'ka li, 'in wa 'na 'ka 'ma. Nu, -slɛɛn, wa ka lamnazi, -na weli wa ma wɔda.»

²² Da ɔɔ 'slujaa -kanyɔ 'kadu gbaa nyimeslɔyu -yla nu: «-We -in gbaa da 'mi -yla, -in 'na gbaɫi we nyimɛ yabhlogbɔɔ -yla -ni.» 'Bhie, ɔ yia -mɔɔ 'yitide, 'in -mɔɔ yia mni.

'Slujaa -kanyɔ 'kadu kwaa Pɔlv Felisu -gbɛ

²³ -Mɔv 'bigu, 'slujaa -kanyɔ 'kadu laa ɔ 'slujaa glu gbuu 'yugalɪnya 'sɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «'Slujaa 'wlu -bhlo (200) klaa, nɪmɛsɔvn -gɔv 'slujaa glu ta 'ya kugbua (70) -yɔ 'slujaa 'wlu -bhlo kaa 'li kwɛɛ, a gbeli da wa 'wlu. 'In a 'dɛ weɛɛ mnazi la, jibheza lɛlu gbomnɔanɔ nya, a 'ka Sezalegbe nukplɛ mni. ²⁴ A mnazi nɪmasɔvn -yɔ, 'in a 'ka Pɔlv 'wɔbhɪ we -gɔ, 'in a 'ka ɔ dɔdɔv 'wlɔlapɪlɪnyɔ Felisu -gbɛ kwa -dlɔɔ.»

²⁵ 'In ɔ yia 'sebhe cɛɪɛ:

²⁶ Dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ Felist 'kadu,
-amɪ Klodv Liziasɪ saa -mɪ fv.

²⁷ Nyɪmɛ ɔ in 'paa dɛ -mɪ yoo, Zuifu ka ɔ kpa, wa 'ka ɔ
'bha. 'In da in 'nva nu, Wlɔmv -dɔdɔvɫakpɛ -wa, 'in in -
yɔ na 'sluja yia mni, in yia ɔ wa kwɛɛ -sa. ²⁸ In 'yɪbha gbu
-we Zuifu dia ɔ 'wlu, in 'ka we 'ji 'nv. We 'gbu, in yia ɔ
wa gbɔwliwɔdɪnya 'yu kwa. ²⁹ In ka we -yɔyɪ nu, wa 'dɛɛ
titee 'gbu, wa dia ɔ gbu 'wlu. 'In wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ
gbu yabhlogbɔɔ -yla lapali, -we ka 'gbu wa 'kaa ɔ 'bha,
'in wa 'kaa ɔ -kaslv 'wɔpa, we 'nɪ 'yɪɛ. ³⁰ 'Bhie, wa yia
'mɪ weli kwɛɛ, Zuifu ka ɔ -yɔgbu zv. -Bha -bhlokpade,
in 'paa ɔ yoo -na -gbɛ. 'In in nɛɛ ɔ gbɔwliwɔdɪnya -ylaɛ,
wa 'kla ɔ -na -gbɛ.

³¹ -We 'slujaa -kanyɔ 'kadu gbaa, ɔ 'sluja ka we lenv.
Wa 'bhua Pɔlv 'wɔ sabɔ, 'in wa -yɔ ɔ yia Antipatlisigbe
nɔkplɛ mni. ³² -Mɔv zɪ zɪa, 'in 'sluja mia bhv -gv nɔda,
-maa yia 'slujaa -budu 'kadu zɔ lobhiti. 'In wa yia 'sluja
mia numasvɔn -gv 'yitide, -maa -yɔ Pɔlv yia 'yoo 'yliyɔzv.
³³ 'Sluja mia numasvɔn -gv nynia Sezalee, 'in wa yia dɔdɔv
'wlulapɪlɪnyɔ 'sɛbhɛ yoo 'nyɛ, 'bhie, wa yia ɔ Pɔlv 'klɔslɔlu.
³⁴ Dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ zɛɪa wee 'sɛbhɛ, 'in ɔ yia Pɔlv
layɪbha: «Dɔdɔ -mɔmɔv ka nyɪmɛ -in -mia?» 'In Pɔlv yia
we 'bɪgɔpaliɛ: «Silisi -nyɪmɛ in -mia.» ³⁵ 'In ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ:
«-Wa dia -mɪ gbu 'wlu, wa -ka yi, 'in na yɪbhaa -mɪ la.» 'In
ɔ nɛɛ, wa kwa Pɔlv Ewɔdɔv gbɔwɔbhubudu 'kadu zɔ.

24

Zuifu dia Pɔlv gbu 'wlu Felist 'yu

¹ 'Yɪ gbu 'plɪa, -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu Ananiasi
yia Sezalee nyini. ɔ -yɔ nyɪma kpasɪ tɔlvɔ -yɔ *lɔpanyɔ
yabhlo wa laa Tɛɪtɪlɪ. 'In wa yia Pɔlv 'klaa yi dɔdɔv
'wlulapɪlɪnyɔ Felist 'yu.

² Wa laa ɔ, 'in Teltuli yia ɔ gbu 'wludidie bhli duduv 'wlulapilinyɔ Felisi 'yu: «Felisi 'kadu! -Na 'gbu -a kaa da 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ weee. 'In gɔnya -in 'bhitia gbuyilo nya, mu saa -amɪaa nyɪma 'wɔ. ³-Lu -zɔnu weee -a yia, da weee, 'yli weee nya, we 'gbu -a paa -mɪ fuo dli weee nya. ⁴'In in 'nɪ 'yibha, in 'ka -na 'bɪ 'wɔgwɛlɛlɛ, we 'dɛɛ 'gbu, -mɪ na bhuhhoe, -in 'nyɛ -aɪn bhla -sɛɛ, -na dli -zɔnu nya, -in 'ka -aɪn yukwli pɔlv.

⁵ «-A ka we -yɔyɪ nu, nyɪmɛ -mɔni, nyɪmɛ 'nyuuu 'dɛgbolu -wa. Nyɪmaa -zakpa -bhlo wa laa Nazaletɪ -nyɪma, wa 'yugalinyɔ -wa. Zuifu weee ɔ pupalia 'wɔ duduv weee -gv. ⁶'In ɔ ka we layla 'dɛbhie nu, ɔ 'ka -amɪaa -mɔwɛɛ -Lagɔbudu 'kadu 'ɲni -nyumɔ, 'in -a yia ɔ kpa. [-A 'yibha -a 'ka ɔ -yɔgbu 'wɔbhu -amɪaa titee sɔlv. ⁷'In 'slɔjaa -kanyɔ 'kadu Liziasɪ yia yi, 'in ɔ yia ɔ -aɪn kwɛɛ -sa -gla nya. ⁸'Bhie, Liziasɪ nɛɛ Pɔlv gɔwɛludunya -yla, wa yi -mɪ 'yu.] We -ka -na dɛ 'yibha ɔ la, 'in -in 'kaa we 'jyibheli nu, gbu -we -a dia ɔ 'wlu, gɔzɔnu -wa.»

⁹'In Zuifu -maa yi 'yaa Tɛɛtulusu wɛɛ -gv 'yiligbe, 'in wa nɛɛ: «Cun, -we ɔ gbaa dɛ, gɔzɔnu -wa.»

Pɔlv gbaa ɔ 'dɛɛ -gugbu

¹⁰'In duduv 'wlulapilinyɔ yia Pɔlv -yla sɔ 'pa, nu, ɔ gba. 'In Pɔlv nɛɛ:

«In -yi we 'ji, -in ka -zɔ duun li, -zugba -na bhu -amɪaa nyɪmaa -yɔgbu 'wɔ. We 'gbu, na dli 'tɛ 'wɔ, in 'ka na 'dɛɛ -gugbu gba.

¹¹«-In mneni -in 'ka we 'wɔsɪsalɪ -na 'dɛ nya, nu, -amɪ nɪnia -Zeluzalemɪ, in 'ka -Lagɔ bubɔ, we 'yli kugbua lɛ 'sɔ 'nɪ -slɔ 'plɪ. ¹²Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ 'yɪ, -zugba na -yɔ nyɪmɛ kpɛɪ -Lagɔbudu 'kadu zɔ. 'In nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ 'wɔtlalɪ, -zugba na bhu nyɪmaa -zloo dli 'wɔ -Lagɔbudunya zɔ -yɔ daputu, 'gbe nɔkplɛ. ¹³'In -slɛɛn, gbu

-we nyuma -manɩ dia da 'mɩ 'wlu, wa 'nɩ mneni wa 'ka we 'wɔyleli -mɩ -yla. ¹⁴ -Mvɔ bhla, -we in ŋwnua -yɔ -mɩ 'yu, mvɔ nɩ: -amɩaa dukpasu -Lagɔ na bubɔa, 'Yloogblu -lolu -we ka gbu wa'a laa gbuzɔnɔ, we -gv -nɔnɔve nya. 'In -we weee mia celida Moizu titee 'sebhe -yɔ -Lagɔgbu -falɩpanyaa 'sebhe 'wɔ, 'in na zva we dli -gv. ¹⁵ Sa wamɩ dia -Lagɔ dli 'wɔ, 'sa -amɩ na dia -Lagɔ dli 'wɔ. Nɩ, nyuma tiklu -yɔ nyuma 'nyii 'sɔ, 'wɔ wa yia -sɔa tɩtɩlnya glaa. ¹⁶ We 'gbu na gva la 'yɩ weee nya, 'in na dli yi 'mɩ gbu 'nye -Lagɔ 'yɩya 'wɔ, 'in 'ya nyuma 'yɩya 'wɔ.

¹⁷ «Da in lia -zv duun daputu, 'in in yia -Zeluzalemɔ lɔyi 'gwezi nya, na nyuma 'wɔsaste -yɔ 'slaka -lii wlawhie -Lagɔ -ylaa 'gbu. ¹⁸ Da in mia -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, 'in -Aziii Zuifu yia -mɔ 'mɩ yɩ, -we in mia lenɔda mv nɩ, in mɩ -mɔwɔgbu lenɔda. Nyumaa -zlo 'nɩ 'mɩ 'bɩ -mɩ, 'in -zɛ 'nɩ 'mɩ kwesi -mɩ. ¹⁹ 'In we -ka yaa nɩ, -Aziii Zuifu -tɔlva mia zɩmɛ -bha, -maa ka yaa na gbɛgbɛin gbu dli, ma 'kaa 'mɩ 'kla -na -gbɛ. ²⁰ Da wa kwaa 'mɩ gbɔwɩwɔdɩnya 'yu, gbɔnyuu in nva ɛ wa 'yia -yɔ, nyuma -wa 'yɩgbea dɛ, wa gba we -mɩ -yla. ²¹ In 'yɩgbea gbɔwɩwɔdɩnya 'yu, 'in in nɛɛ wa -yla wɛɩ 'tɩtɩ nyɛ: «Tɩtɩlnya yia 'wɔsɔa tɩtɩhe lɔ! We nya wa -laa 'mɩ aɩn 'yu, a 'ka na -yɔgbu 'wɔbhu.» -De mvɔ.»

²² Dɔdɔvɔ 'wlulapɩlnyɔ Felɩstɩ -yia -Zezuu 'Yloogblu -gvɔgbu 'ji kpɛɛn kpɛɛn, 'in ɔ yia we 'wɔlanɔ, -mɔɔ yia wee gbɔwɔbhu yɩ lɔbelɩ. 'In ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «'Slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ Liziasɩ -ka yi 'bhie, in 'ka amɩaa gbu 'wɔbhu.» ²³ ɔ nɛɛ 'slɔjaa glɔ gbuu 'yugalunyɔ -ylɛ: «-In dɩ Pɔlv la -kasɩɔbudu zɔ. -In 'tide ɔ 'yi, ɔ 'ka ɔ 'dɛ -yla -tv. -In 'nye ɔ 'talea 'yoo, wa 'ka ɔ -yla -li lenɔ.»

Wa ka Pɔlv Felɩstɩ -yɔ Dlusɩlɩ 'yu kwa

²⁴ 'Yɩ sanɩmɛ 'plɩa, Felɩstɩ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Dlusɩlɩ yia yi, Zuɩfɔŋwnɔ -wa. ɔ nɛɛ wa -yɔ Pɔlv yi, 'in ɔ 'ka ɔ -Zezu

Klisu dli -guzv weli yukwli pɔlv. ²⁵ 'In da Pɔlv bhlia nyumɛɛ nɔnɔbhv tiklu klaa, 'dɛɛ dli lakpakpiɛ -yɔ -Lagɔɔ nyumaa -yɔgbv 'wɔbhuhhuee gbv gbagbie, 'in Felisɩ yia nyano nv. 'In ɔ nɛɛ Pɔlv -ylaɛ: «-In mneni, -in 'ka -slɛɛn mni. 'In da in -ka bhia, in 'ka -mɩ la lv.» ²⁶ Dɔdɔv 'wlulapilinyɔ Felisɩ dɩ yaa we dli 'wɔ nu, 'gwɛzi Pɔlv yi yaa ɔ 'nyɛa. We 'gbv, ɔ laa Pɔlv bhla weee nya, ɔ -yɔ ɔ 'ka 'dɩ -sa.

²⁷ -Zv 'sɔ 'plia, Pɔsiusv Fɛsitusv yia Felisɩ 'bɩgɔplɩ. 'In Felisɩ 'yibha ɔ 'ka Zuifv dɔdɔnamanu 'gbv, ɔ yia Pɔlv -kaslv 'wɔ ti.

25

Wa ka Pɔlv nyumaa 'wlulapilinyɔ 'kadu Fɛsitusv 'yu kwa

¹ Da ɔ nynia wee dɔdɔ -gv, we 'yɩ ta 'plia, Fɛsitusv 'bhva Sezalee, 'in ɔ yia -Zeluzalemv mni. ² -Lagɔbɔbɔnyaa -cian -yɔ Zuifv nyuma kpasɩ yia Pɔlv 'kla ɔ -gbɛ. ³ Wa nɛɛ Fɛsitusv -yla, ɔ nv wa 'nani 'wɔ, 'in wa yia we ŋwɛ -yɔkpali nu, ɔ -la Pɔlv -Zeluzalemv lv. Nu, wa ka Pɔlv -yɔgbv zv, wa 'yibha wa 'ka ɔ 'bha 'yloogblv. ⁴ 'In Fɛsitusv yia we 'bɩgɔpali wa -ylaɛ: «Pɔlv mɩ -kaslv 'wɔ Sezalee, 'in dayɩ na 'dɛgbolu bhiti -mɔ lv.» ⁵ 'In ɔ yia we -gɔdɩɛ: «Amiaa -cian kwa 'mɩ yoo, we -ka nu, nyumɛ -mɔni ka gbɔnyuu lɛnv, wa 'ka -mɔ we gba.»

⁶ Fɛsitusv li wa -gbɛ sa 'bhisa 'yɩ gbomnva. 'Bhie, ɔ yia Sezalee lɔbhiti. -Mɩv zɩ zɩa, 'in ɔ yia gbɔwɔbhv -zejila 'yu ladi, 'in ɔ nɛɛ wa -yɔ Pɔlv yi. ⁷ Da Pɔlv yia, Zuifv -wa 'bhva -Zeluzalemv, -maa yia ɔ gbɛli. 'In wa yia ɔ gbɔnyii 'kadu -zɩ 'wludi, 'in wa 'dɛ 'nɩ mneni wa 'ka we 'wɔsɩsɩ tiklu. ⁸ Pɔlv mɩa ɔ 'dɛɛ -gɔgbv gbada, ɔ nɛɛ: «In 'nɩ gbɔnyuu yabhlogbɔɔ lɛnv, Zuifv tite -yɔ -Lagɔbudu 'kadu -yɔ nyumaa 'wlulapilinyɔ 'kadu *Sezaa gbɛgbɛin.»

⁹ Fesitusu 'yibha ɔ 'ka Zuifu dɔdɔ namanu 'gbu, 'in ɔ nɛɛ Pɔlv -ylae: «-In 'yibha -in 'ka -Zeluzalemɔ mnu? Wa 'ka -mɔ -na -yɔgbu 'wɔbhu 'mɪ 'yuu?»

¹⁰ Pɔlv yia we 'bigupaliɛ: «Sezaaa gbɔwɔbhu -zejila 'yu in 'yiligbea da, 'in -bha wa 'kaa na -yɔgbu 'wɔbhu. In 'nɪ Zuifu -yla gbɔnyuu yabhlogbɔɔ lɛnu, 'in -na 'dɛ -yi we 'ji zuzɔnu sa. ¹¹ We -ka na -yɔgbu, 'in gbu -we ka 'gbu wa 'kaa nyumɛ 'bha, in -ka we lɛnu, in 'na 'ka tɪtɪlee daa gba <-innya>. 'In we -ka nɪ, gbu nyuma -manɪ mɪa da 'mɪ 'wludɪda, we 'nɪ gbuzɔnu, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka 'mɪ wa yoo 'nyɛ. In ka na gbu Sezaa 'yu kwa.»

¹² Nu, Fesitusu -yɔ ɔ gbɔwɪwɔdɪnya bhɪa gbagbɪe, 'in ɔ nɛɛ Pɔlv -ylae: «-In ka -na gbu Sezaa 'yu kwa, we 'gbu, Sezaa 'yu -na yia mɪa!»

Wa ka Pɔlv Aglipa 'yu kwa

¹³ 'Yɪ sanumɛ 'plɪa, nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yɔ ɔ bhɔlv Belenɪsɪ yia Fesitusu fɪsaa yi Sezalee. ¹⁴ Wa mɪ -bha 'yɪ duun lida, 'in Fesitusu yia nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yla Pɔlv gbu gba. ɔ nɛɛ ɔ -ylae: «Nyumɛ yabhlo Felisɪ tɪa -kasɪ 'wɔ, ɔ mɪ da. ¹⁵ Da in mɪa -Zeluzalemɔ, *-Lagɔbbɔnyaa -cɪan -yɔ Zuifɔv nyuma kpaɪ yia ɔ 'kla nɪ, in 'pa ɔ -kasɪ 'wɔ.

¹⁶ «'In in yia we 'bigupali wa -ylae: <-Amɪa, Wɔmɔ -nyuma 'nɪ we bhlabhɔ, -a 'ka nyumɛ ɔ gbɔwludɪnya yoo 'nyɛ, -zugba ɔ 'nɪ ɔ 'dɛɛ -gugbu gba gbɔwɔbhunɔ 'yu.»

¹⁷ 'In waa nyuma -yɔ 'mɪ 'sɔ yia -seli yi dabɔdɔ. 'In in 'nɪ kpeke, -mɔv zɪ zɪa, in -dɪa gbɔwɔbhu -zejila 'wɔ la, 'in in nɛɛ na 'slɔja -yla, wa -yɔ ɔɔ nyumɛ yi. ¹⁸ ɔ gbɔwludɪnya yia yi. 'In gbɔnyii in pupali yaa 'wlukɔvɔn la, nɪ, 'mɔ wa yi ɔ 'wɔ dia, wa 'nɪ -mɔv ɔ 'wɔ dɪ. ¹⁹ Nu, wa 'dɛɛ -Lagɔbbɔvɛ -yɔ nyumɛ yabhlo wa laa -Zezuu gbu -gɔ wa -yɔ ɔ 'sɔ kpɛɪa. ɔɔ nyumɛ ka tɪ, 'in Pɔlv nɛɛ, ɔ 'nɪ tɪ, ɔ -ga 'yɪyɔ. ²⁰ Sa in 'kaa gba gbu -mɪnɪ 'wɔ, in 'nɪ we -yi. Tɔvɔn, 'in in nɛɛ

Pɔlv -yla, ɔ -ka 'yibha ɔ 'ka -Zeluzalemɔ mɔnɔ, 'in wa 'ka -mɔ ɔ -yɔgbv 'wɔbhulu, gbv -mɔnɔ -gv. ²¹ 'In Pɔlv yia ɔ gbv nyumaa 'wlulapɔlɔnyɔ 'kadɔ Sezaa 'yu kwa. ɔ 'yibha nɔ, -mɔ 'bhu ɔ -yɔgbv 'wɔ. 'In in nɛɛ, wa tɪ ɔ -kasɔnbudu zɔ bhla -sɛɛ nya. -Mɔv 'bɪgv, in 'ka ɔ Sezaa 'yu kwa.»

²² Aglipa nɛɛ Fɛsitusɔ -ylaɛ: «Na 'dɛ 'yibha in 'ka ɔ nyumɛ -mɔnɔ wɛli 'nɔ.»

Fɛsitusɔ yia we 'bɪgvpaɪɛ: «Cɪzɪ -na nua ɔ nyumɛ -mɔnɔ wɛli.»

²³ -Mɔv zɪ zɪa, Aglipa -yɔ Belenisɪ -yɔ nyumaa -dɔlv yia -budu 'kadɔ zɔ pla, we -yɔ 'slɔjaa -cɪan -yɔ wee 'gbee nyuma kpasɪ. 'In Fɛsitusɔ wɛli -gv, wa -yɔ Pɔlv yia yi. ²⁴ 'In Fɛsitusɔ nɛɛ: «Nyumaa 'wlulapɔlɔnyɔ Aglipa, 'in amɪa weee -yɔ -aun mɪa da, a yla 'mɔ nyumɛ nɪ. Zuifv weee ka ɔ 'klaa yi na -gbɛ -Zeluzalemɔ, 'in wa yi 'yaa -seli 'mɪ 'bɪ yi, -zugba wa kpɪ 'wɔ, wa 'bha ɔ. ²⁵ -Amɪ ka we -yɔyɪ nɔ, ɔ 'nɪ gbɔnyuu yabhlogbɔɔ lɛnv, 'in wa 'ka -mɔv 'gbv ɔ 'bha. 'In ɔ 'dɛ yia ɔ gbv Sezaa 'yu kwa. We 'gbv, in nɛɛ wa kwa ɔ -mɔɔ -gbɛ. ²⁶ 'In -we in 'kaa cɛli -kpɔ na -kanyɔ 'wɔ ɔ 'gbv, we 'nɪ -mɪ. We 'gbv, in -yɔ ɔ yia aun 'yu yi, we -yɔ -mɪ nyumaa 'wlulapɔlɔnyɔ Aglipaa 'dɛbhie 'yu. -In 'yibha ɔ la, 'in -we ɔ -ka gba, in 'ka we cɛli. ²⁷ Nɔ, we 'nɪ 'ylinanɪ -amɪ 'yɪliya 'wɔ, in 'ka -kasɔlɔnyumɛ Wɔmɔ kwa, -zugba gbv -we ɔ nua lɛ, wa dia ɔ 'wlu, in 'nɪ mneni in 'ka we gba tiklu.»

26

Pɔlv gbaa ɔ 'dɛɛ -gvgbv nyumaa 'wlulapɔlɔnyɔ Aglipa 'yu

¹ Aglipa nɛɛ Pɔlv -ylaɛ: «-A ka -mɪ 'yoo 'nyɛ, -in 'ka -na 'dɛɛ -gvgbv gba.»

Tɔvɔn, Pɔlv 'paa sɔ, 'in ɔ yia ɔ 'dɛɛ -gvgbv gba, ɔ nɛɛ:

² «Nyumaa 'wlulapɔlɔnyɔ Aglipa, na dli mɛnɪ -zɛɛn bhabha.

Nu, gbu weee Zuifu dia 'mi 'wlu, in 'ka we na 'de 'wlu -sa -mi 'yu. ³ -We ka gbu -wa, -in -yi Zuifu lenugbu 'cin 'nanuu, we -yo gbu -we -gu wa kpelua. We 'gbu, -mi na bhuhhoa, -in pulu 'mi yukwli dltie nya.

⁴ «Sa in munnia 'wula na nyuma weee nyidi, we -yo -Zeluzalemu, 'in we 'ka gwedi na nyimeslo bhla na lenugbu mia, Zuifu weee -yi we. ⁵ Wa -yi 'mi -muv 'bi ka 'wugwle, wa mneni wa 'ka we gba, -zugba wa -ka we 'yibha. Falizinyuma ka kwee -amuaa -Lago gbu -sua 'wu, wa lonyume yabhlo in -mia. ⁶ 'In -lu -Lago gbaa o 'ka -amuaa dukpasl 'nye, in dia dli 'wuv 'gbu, wa mia na -yogbu 'wobhuda -sleen. ⁷ -Amuaa nyumaa *zva kugbua le 'soo dli mi we -gu, wa 'ka weli nu lenuda 'yi. 'In wa bhuhhoa -Lago 'kua 'tite nya, zlvkpe jibheza. Nyumaa 'wlulapilunyo Aglipa, wee weli -muni in dia dli 'wuv 'gbu, Zuifu yia 'mi gbu 'wludi! ⁸ Lee ka 'gbu, we mi amia Zuifu dlu nu, -Lago 'ni mneni o 'ka tlitinya 'wobhu tlitlie lva?

⁹ «Na 'degbolu ka 'wlukvun lapupalu nu, in mneni in 'ka Nazaletiyu -Zezuu 'hni lasa so weee lu. ¹⁰ 'Mu in nua le -Zeluzalemu. -Lagobubonyaa -cian ka 'mi 'yoo 'nye, 'in in 'ka -Lagonyumaa -zlo -kaslu 'wupa. 'In -wa gbaa wa 'ka wa 'bha, 'in na -yo -maa paa gwe. ¹¹ Zli tolva zli, 'in na plua -Lagobudu zo. 'In na palu wa 'klyie 'wu, 'in na gbaa -gla nya, wa veli -Zezu. 'Ce na pali bhaa wa -yo 'nyumee 'gbu mu nua le, 'in na mnia wa 'klyie 'wupalia laga -gu.

Polu gbaa sa Nyumaa -Kanyo laa o, we gbu
(Lngb 9.1-19, 22.6-16)

¹² «-Muv 'gbu, 'yli yabhloo zli, 'in in yia -Damasi mni. -Lagobubonyaa -cian 'nyea 'mi we se, 'in wa yia 'mi tie nu, in kpa -Lagonyuma. ¹³ Nyumaa 'wlulapilunyo Aglipa, 'ylogbagbu in mi 'yloogbu, 'in in yia san bhva yali -yoyi.

We -nyumali -zi 'ylo, 'in we -nyumali yia 'mi gbeli, we -yo na nononya. ¹⁴ -A 'de weee ka bhli dudu, 'in in yia weli yabhlo 'nu, -muv nɛɛ 'mi -yla zuifoweli 'wɔɛ: <ɔɔlv, ɔɔlv, lɛɛ -lu ka 'gbv -na pali 'mi 'klyie 'wɔa? Lɛɛ -lu ka 'gbv -na zv -gla bhea, nɛɛ bhli zv -gla we -kanyɔɔ 'pa 'pa -pni zɔa?>

¹⁵ «'In in yia layibhaɛ: <Na -Kanyɔ, nyɔɔ -in -mia?>

«'In Nyumaa -Kanyɔ yia we 'biɔpali 'mi -ylaɛ: <-Ami -Zezu, -in mia 'klyie 'wɔpalida, -ami -wa. ¹⁶ -In -sɔ 'wu, -in 'yigbe -bhade! -We ka 'gbv in yia na 'de -mi 'klɔslolu, mu ni: in ka -bha -mi -sa, -in 'ka na lubhononyɔ -zɛ. 'In -in 'ka 'ya na gbudayinyɔ -zɛ. 'In -we -in 'yia -zɛɛn -yo klaa, we -yo -we na yia ci -mi 'klɔslolua klaa, -in 'ka we gba. ¹⁷ Zuifu -yo -wa 'nia Zuifu -wa ka -gbe in tiea -mi, na 'de yia -mi 'yliyɔzva wa gbɛgbɛin. ¹⁸ Wa -gbe na tiea -mi, -in 'ka wa 'yli -blo, -in 'ka wa nikpise 'wusa, -in 'ka wa zli 'klv -la. -In 'ka wa -Saataan 'tite zɔ -sa, 'in -in 'ka wa -Lagɔɔ -gbe -la. 'In wa -ka 'mi dli -gv zv, -Lagɔ 'ka wa gbunyuu 'wɔti, 'in wa 'ka 'bi 'yi -Lagɔɔ -mɔwlv -nyuma glaa.>

Pɔlv gbaa lubho -we ɔ mia nudaɔ gbv

¹⁹ «We 'gbv, nyumaa 'wlulapulinyɔ Aglipa, 'ylikakie -we 'bhva -Lagɔɔ -gbe, in 'ni we 'nuɔwe -sa. ²⁰ 'In -Damasɔ -nyuma -yo -Zeluzalemv -nyuma -yla in gbaa -Lagɔgbv tia. 'Bhie, in yia Zudee -dudu weee -gv -nyuma -yo nyuma -wa 'nia Zuifu we -yla gba. In nɛɛ wa -yla, wa 'bhiti wa dli, wa yi -Lagɔɔ -gbe, 'in wa lenugbv -slolu wa 'bhitibhitie sazɔnu sa. ²¹ -We ka 'gbv Zuifu yia 'mi kpa, -zugba in mi -Lagɔɔbudu 'kadv zɔ, 'in wa yia 'klv 'yi, wa 'ka 'mi 'bha, mu ni. ²² 'In -Lagɔ zva 'mi 'yliyɔ, 'in we yia -zɛɛn yli. In mi -slɔ -bha, in 'ka ɔ gbudayinyɔ -zɛ nyuma weee 'yu, nyuma -kpva -yo nyuma 'kadɔ. Gbv -we -Lagɔgbv -falipanya -yo Moizi gbaa ni, lɛ we yia nva, mu -bhloo 'de -ami na gbaa. ²³ In nɛɛ sa bheɛ, sia -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yia. Mɔ yia tlitlunya

glaa 'wɔsɔa tia, 'in mɔ yia -Lagɔɔ zlu gbu gbaa Zuifu -yɔ -wa 'nia Zuifu -yla.»

Pɔlv nɛɛ nyumaa 'wlulapilinyɔ Aglipa -yla, ɔ pla -Lagɔ

²⁴ Pɔlv mi sa ɔ 'dɛɛ -gvgbv gbada, 'in dɔdɔv 'wlu-lapilinyɔ Fɛsitusu yia 'wukpi: «Pɔlv, -sabhe bhaa -mu! -In ka 'sebhɛ 'kɔia duun, we ka -mi -sabhe 'wlu pali!»

²⁵ Pɔlv yia we 'bigupali ɔ -ylaɛ: «Fɛsitusu 'kadɔ, -sabhe 'ni 'mi 'wlu -mi. Welinya in mia da gbada, gbuzɔnv -yɔ gbuyilo -wɛli -wa. ²⁶ Nyumaa 'wlulapilinyɔ Aglipa -yi we 'dɛ weee 'ji. 'In we 'gbv, in mneni in 'ka ɔ -yla wee gbu gba dli tɛlɔ nya. Na dli mi we -gv nu, ɔ -yi wee gbu weee 'ji, -we ka gbu -wa, we 'ni lɛnv da yabhlo zizewiemi. ²⁷ Nyumaa 'wlulapilinyɔ Aglipa, gbu -Lagɔgbv -falipanya gbaa, -na zv we dli -gvv? Dli -na zv we -gv, in -yi we 'ji!»

²⁸ Aglipa yia we 'bigupali Pɔlv -ylaɛ: «-Mi dlu nu, -Lagɔ 'wv -na yia 'mi 'paa bhla -sɛ ni nya yi?»

²⁹ 'In Pɔlv yia we 'bigupaliɛ: «We yi dɛslɛɛn -zɛɔɔ, we yi cɪ -zɛɔɔ, -Lagɔ na bhuhhoea, we 'ni -na 'dɛ -bhloo gbu, 'in 'ya amia weee -wa mia da 'mi yukwli pulɔda -zɛɛn, sa in mia da, amia 'ka 'sa -mi, we 'bhv 'llukpenya -mini 'wv. Nu, in 'ni 'yibha wa gbuan aun -ami 'bhisa!»

³⁰ Nyumaa 'wlulapilinyɔ klaa, dɔdɔv 'wlulapilinyɔ klaa, Belenisi -yɔ -wa weee -yɔ wa dia -bha la, 'in wa yia 'wɔsɔ.

³¹ Wa 'tlaa, 'in wa nɛɛ wa 'dɛkɔva nyidiɛ: «Nyime -mɔni 'ni gbu yabhlogbɔɔ mnɔ, 'in wa 'ka -muv 'gbv ɔ -kaslv 'wɔpa, 'in wa 'ka ɔ 'bha.»

³² 'In Aglipa nɛɛ Fɛsitusu -ylaɛ: «Nyime -mɔni 'ni yaa ɔ gbu nyumaa 'wlulapilinyɔ 'kadɔ Sezaaa -gbɛ kwa, -zugba -in ka ɔ 'yitide.»

27

Wa kwaa Pɔlv Wlɔmu

¹ Da wa gbaa, 'glv 'kadu 'wu -a yia -gblaa -a 'ka Italii -dudu -gv mni, 'in Wlomuu 'slujaa glv gbuu 'yugalinyo yabhlo wa laa Zulusu*, 'mo wa 'nye Pɔlv -yo -kaslunyuma tɔlv yoo. ² Adlamitu 'glv 'kadu yabhlo 'kaa -Azii -dudu -gvu 'glvu 'yligbedanya 'plili, -a -gblaa we 'wu, 'in -a yia mni. Tesalonikiyu Alisitaki 'bhva Masedvani, ɔ -yo -aun 'so mi.

³ -Muu zli zlia, 'in -a yia Sidɔngbe nukple nyini. Zulusu -ɔ mia Pɔlv kpada 'nanuu, -mɔ yia Pɔlv 'yoo 'nye, ɔ 'ka ɔ 'talea 'yia mni, 'in -we Pɔlv -ka 'yibha, wa 'ka we ɔ 'nye.

⁴ Da -a 'bhva -bha de, -a nynia 'nyunyidudu wa laa Siplu kwesi, 'in -a yia we kakpe yabhlo -gv 'plili, -pɛpe mi -aun yoo yidaa 'gbv. ⁵ 'Bhie, -a -dia Silisi -dudu -yo Panfilii -dudu gumunyu 'wu, 'in a yia Milaa nyini, Lisii -dudu -gv.

⁶ -Bha Wlomuu 'slujaa glv gbuu 'yugalinyo ylia Alezandlii gbee 'glv 'kadu mia Italii mnida, 'in ɔ yia -mɔ -aun 'pa.

⁷ 'Yli duun nya, -a -tva 'nyu -gv nɔda ylele 'glv nya, 'in -a yia sia bhabha, 'bhie, -a yia 'gbe wa laa Sinidi 'klu nyini. -Pɛpe 'ni nwnu, -a 'ka -mɔ -gbein mni 'gbv, -a yia Salimonee 'plili, 'in -a yia 'nyunyidudu wa laa Kletu zɔgbein mni. ⁸ Stasie duun nya -a nɔva wee 'nyuu kakpe, 'in da wa laa «'Glvu 'yligbelida -zɔnyu», -a yia -bha de nyini, Lazegbe kwesi.

⁹ -Amiaa bhla duun ka lanyumonu, 'in 'glvu 'wu -nɔve yia 'ylinyumanu -aun -yla, -we ka gbv -wa, Zuifvu 'sun -pla bhla ka 'pliplie bhia, pepe† . We 'gbv, Pɔlv yia glvu nukplee -lubhonunya tɔlv -yla gbv lapali: ¹⁰ «Na 'talea, in ka we -yoyi nu, -amiaa nɔve yia -ylinyumania, nu, 'glv -yo we nukplee 'gbanya yia -nyumɔa. 'in -a 'ni nu 'nanuu, -amiaa 'debbie -gbolu yia -bha tilitie.» ¹¹ 'in

* 27:1 Zulusuu 'sluja wa laa «nyumaa 'wlulapilinyo 'kaduu 'sluja». † 27:9 Wee 'yli -minu 'bigv, glvu 'papie yia 'ylinyumanu bhlaa 'ylinyunoo 'gbv.

Wlɔmɔv 'slɔjaa 'yugalɔnyɔ yia 'glɔ 'kadɔv 'papanyɔ -yɔ 'glɔv -kanyɔɔ wɛli dli 'wɔdi, we 'ka Pɔlv wɛli 'wuzi. ¹² Nu, wee 'glɔv 'yɔlɔbelidaa ladilie 'nɔ 'yɔlinanɔ nɔwɔtlɔyibhla. We 'gbɔv, nyɔma duun nɛɛ, wa 'bhɔ -bhadɛ. Wa 'yɔ 'kɔli, wa 'ka 'glɔv 'yɔlɔbelida Fenisɔ mɔ, -mɔ 'nyunyɔdɔdɔv wa laa Klɛti -gv. Wee dɔdɔv 'kɔli mɔ 'yɔlv bhlilidaa sɔ 'sɔ lv. -Mɔ wa yia ladia nɔwɔtlɔyibhla.

-Pɔpɛ 'kadɔ 'plia gumunyu -gv

¹³ 'Yɔlv bhlilida kɔpɛsɔlv, -pɔpɛ yia 'plɔlie bhli -dlɔɔ. - Wa mia 'glɔ 'kadɔ 'wɔ, we mɔ wa dlu nu, -we wa pɔpalia, ɛ we yia nva. Wa 'bhua 'glɔv 'yɔlɔbelinɛtɛ 'wɔ yali, wa mɔ, 'ɔn wa yia 'nyunyɔdɔdɔv wa laa Klɛti -gv 'plɔli. ¹⁴ 'ɔn 'bɔ 'nɔ 'wɔgwɛ, tɔvɔn, -pɔpɛ 'kadɔ yabhlo wa laa Elakɔlɔvɔn, we yia 'nyunyɔdɔdɔv -gɔgɔ 'wɔ 'bhɔ. ¹⁵ -Pɔpɛ yia 'glɔ kwa, 'ɔn nyɔmɛ 'nɔ mneni ɔ 'ka we layɔlɔbeli tikluu 'gbɔv, -a yia -amɔaa 'dɛ 'yɔtide, 'ɔn -pɔpɛ yia -aun kwa. ¹⁶ -A 'plɔli 'nyunyɔdɔdɔv 'kɔnyɔ yia laa Kodaa zɔgbɛɔn, 'yɔlv bhlilida kɔpɛsɔlv, 'ɔn -a nyɔnia -bha, we yia -aun 'wɔpa -sɛ. 'ɔn -a 'yɔ sa 'kɔli -zɔ, 'ɔn -a yia gbɔwɔsaglv -yɔlɛ yabhlo bɔzɔ 'glɔ 'kadɔ 'wɔ 'wɔbhɔ. ¹⁷ 'ɔn 'glɔ 'kadɔv nɔkplɛɛ lubhɔnɔnya yia we -gblali. 'ɔn wa yia 'glɔ 'kadɔv gbuan nyɔmaa -yɔbɛ -llukpe nya. Wa mɔ sɔda, wa yɔ Libii -dɔdɔ -gv -bɔsɛ -kakpe -gv bhlii 'gbɔv, 'ɔn wa yia 'glɔ 'kadɔv 'naa 'wɔyɔglɔlv, 'ɔn wa yia 'sa wa 'dɛ 'yɔtide, -pɔpɛ yia wa kwa.

¹⁸ -Mɔv zli zli, -pɔpɛ 'kadɔv mɔ -aun lazukluda 'tɔtɛɛ -bhlo 'dɛ, 'glɔv nɔkplɔ -nyɔma yia gbanyaa vitelivitelie bhli, gumunyu lv. ¹⁹ We 'yɔ tanɔv zli, wa yia 'glɔ 'kadɔ 'dɛɛ -yɔlvnyaa vitelie bhli gumunyu lv, wa 'dɛɛ sɔ nya. ²⁰ 'Yɔ duun nya, -a'a 'yɔ 'yɔlv -yɔ -zɛli -yɔ, -zugba wee -pɔpɛ 'kadɔv plɔ 'saa 'tɔtɛɛ. 'ɔn -a yia -amɔaa 'dɛɛ tɔtɛɛ dli -sa.

²¹ 'Bɔ ka 'wɔgwɛ, 'ɔn -wa mia 'glɔ 'kadɔv nɔkplɛ, wa 'nɔ -lu yabhlogbɔv li. Tɔvɔn, Pɔlv 'yɔlɔgbɛa wa nyɔdi, 'ɔn ɔ nɛɛ

wa -ylae: «Na 'talea, in nεε yaa, -a 'na 'bhulo Kletı -ni. A -ka yaa na welı 'wuhwuu, -zugba -li 'na 'ka yaa sa -nyumɔ. ²² 'In -slεen, 'kua na paa ain 'yli, a 'temanı dlı. Nu, amıaa lɔnyumε yabhlogbɔɔ 'na 'ka tlı, 'glv 'kaduv 'dεbhlogbɔɔ yia -nyumɔa. ²³ -We ka gbu -wa, -Lagɔ -ɔ ka -nu in -mia, 'in -ɔ ka lubho na nva, ɔ 'anzi ka 'mı 'klotlali -zεen sabɔ. ²⁴ 'In we nεε 'mı -ylae: «Pɔlv, -in 'na nɔnv nyanɔ -ni! Nu, we mı nu, -in 'tla *Sezaa 'yu, wa 'ka -na -yɔgbv 'wobhu. 'In -Lagɔ ka -mı 'nani 'wɔnv, -na 'gbv, -wa weee -in -yɔ wa mia 'glv 'kadv 'wv, -Lagɔ yia wa puea.» ²⁵ We 'gbv, na 'talea, a 'temanı dlı! Nu, na dlı mı -Lagɔ -gv. Gbv -we -Lagɔ gbaa 'mı -yla, le we yia nva. ²⁶ Nu, bhlia -a yia, 'nyunyıdıdıdı yabhloo -gɔgɔ -gv.»

'Glv -wɔwɔe 'nyu -gv

²⁷ 'Yli kugbua le -mɔvanuv sabɔ, -zugba -pıpe 'kadv mı -aun kwada -bhlokpade Adliatiki -gumunyu -gv. -Mɔ zlı -nyıdı, 'in we yia 'glv nɔkplεε lubhonvnya dlu lasibhli nu, -a ka dıdı -yɔcipa. ²⁸ 'In wa vitelia 'nyuu yıbhɔlv -llukpe 'nyu glu, we -tɔ 'wv 'metlı glv -bhlo 'ya kugbua le gbesɔ. Wa bea 'yugbeın -se, wa viteli 'yaa we, we -tɔ 'wv 'metlu glv -bhlo 'ya gbeta. ²⁹ 'In wa mı nyanɔ nuda nu, -amıaa 'glv 'kadv yi tukpa -gɔgɔ 'kadv 'wlv bhıu 'gbv, wa yia 'glv 'ylibelinete -mɔva 'nyu lv viteli 'glv lvgbeın, 'in wa yia zlı zlızlıe wuda -tv dlı sulo nya. ³⁰ 'In -mɔv bhla, 'glv nɔkplεε lubhonvnya 'yıbha wa 'ka -flii -bho. 'In wa yia gbɔwɔsaglv -yule kwlıli 'nyu lv. 'In wa nεε -dawlı nya, 'glv 'kaduv 'ylibelinete wa vitelia we 'yugbeın. ³¹ 'In Pɔlv nεε Wɔmɔv 'slujaa glv gbıu 'yugalınyɔ -yɔ 'sluja -ylae: «Nyıma -manı 'nı 'glv 'kadv nɔkplε -tv, a 'na 'ka 'pv.»

³² Tɔvn, 'sluja yia 'glv -yule 'llukpenya -yɔdı, 'in wa yia we 'yıtide, we 'ka gumunyu -gv mı.

³³ Zlu zlizlie 'yu, Pɔlv laa wa 'dɛ weee lililu -yɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylac: «Amiaa 'yli kugbua lɛ -mnva nɪ -zɛɛn, dli sulo nya, -zugba a'a 'bhu lililu yabhlogbɔɔ 'wɔ, a'a li we. ³⁴ We 'gbv na laa aun, a 'ka li. Nu, we nanɪ 'yli a 'ka li, 'bhie, a 'ka 'pɔ. Amiaa lɔnyumɛ yabhlogbɔɔɔ 'nyii gɔ yabhlo 'nia mnɔa yi!» ³⁵ Welunya -minu 'bɪgɔ, Pɔlv 'bhua 'floo 'wɔ, 'in ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa wa 'dɛ weee 'yibadɪ. 'Bhie, ɔ -dia we 'wɔ, 'in ɔ yia lilie bhli. ³⁶ Tɔɔn, wa 'dɛ weee 'tɛmania dli, 'in wamia yi 'yaa li. ³⁷ -Amia mia wee 'glv 'kadɔ nukplɛ, -a 'dɛ weee nɪni nyumaa 'wlu -bhlo glv ta 'ya kugbua lɛ gbelibhlo. ³⁸ Da wa lua, 'in wa yia bleyanya 'nyu lɔ viteli 'glv 'ka 'wɔtɔ fefee 'gbv.

³⁹ Da zli zlia, 'glvɔ nukplɛɛ lubhonɔnya 'nɪ dɔdɔ yibheli, 'in wa yia gumunyuu sɔ yabhlo -yɔ -bɔsɛ -gɔgɔ -yɔyɪ. 'in wa nɛɛ wa 'ka -mɔ 'glv 'yilgbelia mni, -de wa yi we mnenii. ⁴⁰ Wa -bloa 'glvɔ 'yilgbelinɛtenya, 'in wa yia we 'yitide gumunyu lɔ. 'in 'payli -we nya wa paa 'glv, wa yia we 'llukpe -blo. 'Bhie, wa yia 'naa wee 'glvɔ 'yugbɛɪn zɔ, -pɪpɛ 'ka we kwaa 'gbv, 'in wa yia -bɔsɛ -gɔgɔ -gɔ -gbɛɪn mɔnɪ. ⁴¹ 'in wa nɪnia gumunyuu sɔ 'sɔɔ nyɪdɪ -bɔsɛɛ -zlo -gɔ, 'in 'glv yia -bha zɪ. 'in wee 'glvɔ 'yugbɛɪn yia -bɔsɛ 'wɔ pla, we 'nɪ mneni we 'ka nɔ, -zugba gumunyuu -gbɔgbɔ 'tɪtɛ wla we lugbɛɪn.

⁴² 'in 'slɔja 'yɪbha wa 'ka -kaslɔnyuma 'bha, -maa 'yabhlogbɔɔ yi -flii -bho llolloe nyaa 'gbv. ⁴³ 'in wa 'yugalɪnyɔ 'yɪbha ɔ 'ka Pɔlv gbv 'wɔsaa 'gbv, gbv 'slɔja pɔpalia, ɔ nɛɛ wa 'na nɔnɔ we lɛ -nɪ. 'in -wa -yia llo sa, ɔ nɛɛ -maa -yla, -maa -bho 'nyu lɔ tia, 'in wa 'ka -gɔgɔ -gɔ mni, ⁴⁴ 'in tɔlv mni wa 'bɪ, sufalɔnya -yɔ 'glvɔ falv -yɔlanɛnɛ nya. Sanɛɛ 'sa, wa 'dɛ weee 'tlaa -gɔgɔ -gɔ -dlɔɔ, 'in wa yia 'pɔ.

28

Pɔlv mi Maliti

¹ Da -a 'pva, 'in -a yia 'nu nu, wee 'nyunyididudu wa laa Maliti. ² Wee 'gbee nukpla -nyuma ka -amīaa 'lakpasu kpa 'nanuu. 'Nyu mi lvada, 'in ḡwɔtlɔ mu 'gbu, wa -dia -kosu 'kadu 'yi, 'in wa yia -a 'dɛ weee 'bi 'nyɛ, we kwesi.

³ Pɔlv 'bhua -gbali pipi 'wu, ɔ yia we -kosu 'wu 'pa. 'In 'munume yia -kosuu sloo 'gbu -gbali pipi 'wu 'tla! We yia Pɔlv sɔ mu, 'in we yia we -yɔlanɛ! ⁴ Da 'nyunyididudu -gv -nyuma 'yia wee 'munume -yɔ bɔzida Pɔlv sɔ -yɔ, 'in wa nɛɛ wa 'dɛkpuva nyidɛ: «Ɔɔ nyume -mɔni, nyumɛbhanyɔ -wa 'piɛn. Ɔ ka gumunyu kwɛɛ -di, 'in -Lagɔ 'nɔ ɔ 'pɔpɔgbu -yɔḡwnu.»

⁵ Tɔvn, Pɔlv vua sɔ 'wu, 'in wee tɪbhɛ yia -kosu 'wu -bho, ɔ ku 'ni glopo. ⁶ Tɔlvɔ dlu nu, 'yɪta Pɔlv yia, 'in bhɪa ɔ yia -bha -bhlokpade, ɔ 'ka tɪ. 'In wa yia we -yɔyɪ nu, 'bi mi 'wɔgwɛda, gbu yabhlogbɔɔ 'ni Pɔlv yɪda -mi. Tɔvn, wa yia wɛɪ 'bhiti, 'in wa nɛɛ: «-Lagɔ yabhlo -wa.»

⁷ 'Nyunyididudu -mɪnu 'wlulapulnyɔ wa laa Publiusu, ɔ dudu mi wee da -mɪni kwesi. Mɔ kpa -amīaa 'lakpasu 'yɪ ta, 'in ɔ yia -an ɔ -budu zɔ -gueli, ɔ 'talea 'bhisa.

⁸ Publiusu dide mi lapɪda, ɔ ku -su, 'in ɔ kaa kakpa -yɔ. Pɔlv mɪa ɔ 'yia, 'in ɔ yia ɔ sɔ ɔ 'wluo lapali, ɔ yia ɔ 'gbu -Lagɔ bhuhhoe, 'in ɔ yia ɔ jipe. ⁹ -Muu 'bɪgu, wee 'nyunyididudu -gv guzunya tɔlvɔ yia yi, 'in Pɔlv yia wa jipe. ¹⁰ Wa ka -an 'yɪlimani sɔ weee lv. 'In -amīaa mɪnbhla bɛa, -a -gbla 'glv 'wu, -we weee -a 'nɪa -ka, 'in wa yia we -an 'nyɛ.

Pɔlv mɪa Wlɔmv

¹¹ 'Cu ta 'plia, 'in -a yia Alɛzandlii 'glv yabhlo wa laa «-Zluya -Lagɔ» 'wu -gbla. 'Nyunyididudu 'glv 'yɪgbelida yabhlo wee 'glv -tva 'yɪgbeda ḡwɔtlɔyɪbhla. ¹² -A nɪnia Silakuzigbe 'wu, 'in -a yia -bhade -tu 'yɪ ta. ¹³ -A 'bhua

-bhade, -a mi 'nyu -gɔgɔ nɔnɔda, 'in -a yia Wleziogbe nɔkplɛ nyini. -Muu 'bɪgɔ, zɪ zɪa, 'yɪlɔ bhlilida kɔpɛsɔlɔlɔ -pɪpɛ yia 'plɪplɪɛ bhlii 'gbu, -a li 'yɪlɔ 'sɔ 'yloogblɔ, 'bhie, -a yia Puzɔlɔgbe nɔkplɛ nyini. ¹⁴ Wee 'gbe nɔkplɛ -a yɪa -Lagɔnyuma, 'in -maa nɛɛ, -a li wa -gbe lɔkɔwlu -bhlo. Sanɛɛ 'sa, -a mɪa Wlɔmɔ. ¹⁵ Wlɔmɔ -Lagɔnyuma 'nva nu, -a mɪ -mɔ yida, 'in wa yia -aun yoo -saa yi tiklu Apiusɔlɔkɔ 'wu, we -yɔ wee 'gbee da wa laa 'Lakpanyaa Zɔgɔbudu Ta. Da Pɔlɔ 'yia wa -yɔ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'in we yia ɔ 'kuayli 'pa. ¹⁶ Da -a nɪnia Wlɔmɔ, wa yia Pɔlɔ 'yoo 'nye nu, ɔ -yɔ 'slojaju mɪa ɔ ŋwekɔda -dɪlɪ -budu yabhlo zɔ la wa 'dɛɛ sa.

Pɔlɔ gbaa -Lagɔgbu Wlɔmɔ

¹⁷ 'Yɪ ta 'plɪa, 'in Pɔlɔ yia Zuifu mɪa Wlɔmɔ, wa 'yu-galɪnya la. Da wa gbelia 'wlu, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «Na bheliaun, in 'nɪ gbu yabhlogbɔɔ lɛnu, -amɪaa nyuma -yɔ -amɪaa dukpasu lɛnugbu 'cunnya gbegebeun, 'in wa yia 'mɪ kpa -Zeluzalemɔ, 'in wa yia 'mɪ Wlɔmɔ -nyuma yoo 'nye. ¹⁸ Da -maa 'yɪbhaa 'mɪ la, -maa 'yɪbha yaa -maa 'ka 'mɪ 'yitide. -We ka gbu -wa, gbu -we in nva lɛ, -we ka 'gbu wa 'kaa 'mɪ -kasɪ 'wɔpa, 'in wa 'ka 'mɪ 'bha, we 'nɪ -mɪ. ¹⁹ Da -maa gbaa -maa 'ka 'mɪ 'yitide, Zuifu yia we -yɔwɔsɔlɔlɔ 'gbu, mu 'sua 'mɪ, 'in in yia na gbu -nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadu 'yu kwa. 'In -zugba, in 'nɪ 'yɪbha in 'ka na nyuma gbu 'wlu ladɪlɪ. ²⁰ -We ka 'gbu, in yia aun la, 'in in 'ka aun -yla gbu gba, mu nɪ. Nu, nyumɛ ɔ Izlaɛlɪnyuma mɪa wɔda, ɔ 'gbu in mɪa da gbuan -llukpe -mɪnɪ 'wu.»

²¹ 'In Zuifu nɛɛ ɔ -ylɛ: «-Na -yɔsɛbhe yabhlogbɔɔ 'nɪ -slɔ Zudee -dɔdɔ -gɔ 'bhɪ, 'in we 'ka -amɪaa -gbe yi. 'In -amɪaa bheli yabhlogbɔɔ 'nɪ -slɔ mɔ 'bhɪ, ɔ 'ka -na gbɔnyuu gbaa yi -aun -yla. ²² -Muu bhla, -a 'yɪbha gbɔnya -na pupalɪa 'wlukɔun la, -in gba we, -a 'ka we 'nu. -A -yi we 'jɪ nu, da weee, nyuma sɔlva -na zɔa -yɔ 'wu.»

²³ Wa -yɔ Pɔlv yia 'yli yabhlo zɔ, 'in wee 'yli nɔnia, da ɔ -gva, 'in wa -zlo yia -bha yi. We 'ka zlokpe -yɔbhv, we 'ka jibhe yli, Pɔlv yia -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɔgbv gba wa -yla, 'in ɔ yia wa -yla we 'ji gba. ɔ 'yibha ɔ 'ka wa lu -Zezuu gbv nyaa 'gbv, ɔ yia Moizu tite -yɔ -Lagɔgbv -falɔpanyaa 'sɛbhɛ zɛli wa -yla. ²⁴ Gbv ɔ mia gbada, we ka -zakpa -bhlo lu, 'in tɔlua nɛɛ -maa 'nia we -yɔɔwɔnu. ²⁵ 'In wa mi kpɛlida, -zugba wa mɔ. Pɔlv nɛɛ wa -yla bheɛ: «Zuzu 'Pupa ka zlime zukpa, da ɔ gbaa amiaa dukpasɔ -yla gbv -Lagɔgbv -falɔpanyɔ Ezaiii ŋwe nya! ɔ nɛɛ nu:

²⁶ <-In mɔ, -in gba nyuma nɔ -ylaɛ:

«Gbɔnya a yia 'nva sa 'nanvɔ,
 'in a 'na 'ka we 'ji 'wolanv.

-Li a yia ylaa sa 'nanvɔ,
 'in a 'na 'ka we -yɔyi.»

²⁷ Cɔn, waa nyuma -manɔ ka wa dli 'tɛmanɔ,
 wa ka wa yukwli 'wosulu,
 'in wa yia wa 'yli 'mu.

Wa yi layɔ wa 'yli nya,
 wa yi 'nv wa yukwli nya,
 'in wa yi gbv 'wolanv wa dli nya.

Wa 'nɔ 'yibha wa 'ka na -gbe lobhiti,
 in 'ka wa pue.» »

²⁸ 'In Pɔlv yi 'yaa we -gvdɛ: «A yibheli we 'ji nu, nyuma -wa 'nia Zuifu, -Lagɔ ka wa nyumaa gbv wɔsawɛli yoo 'pa. 'Nva -maa yia we.» [²⁹ Da Pɔlv gbaa wɛlnya -mɔni, Zuifu -yɔ kpɛlikpɛle 'tite yia mɔni wa 'dekpva nyidu.]

³⁰ -Budu -we Pɔlv 'pɛnia, ɔ li we zɔ zɔ 'sɔ, 'in -wa weee yia ɔ 'yia wee -budu zɔ, sɔ 'sɔ nya ɔ kpaɔ wa. ³¹ -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɔgbv Pɔlv gbaa, 'in ɔ slɔlua Nyumaa -Kanyɔ -Zezu Klisu gbv, dli -tɛlɔ weee nya, sa -dlɔɔ.

'Wɔsuslolue loluu 'ɛbɛ New Testament in Kouya

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kouya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Information sur le droit d'auteur

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. tous droits réservés.

Ce texte de traduction vous est rendu disponible sous termes du Creative Commons License: Attribution-Noncommercial- Pas de travaux dérivés. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) En outre, vous avez l'autorisation de mettre le texte sous différents formats de fichier, tant que vous ne changez pas le texte ou la ponctuation de la Bible.

Vous pouvez partager, copier, distribuer, transmettre et extraire des parties ou des citations de ce travail à condition que vous incluez l'information sur le droit d'auteur ci-dessus:

- Vous devez donner Attribution au travail.
- Vous ne devez pas vendre ce travail pour en tirer profit.
- Vous ne devez effectuer aucun travail dérivé qui puisse changer les mots ou la ponctuation en l'état des Saintes Ecritures.

Les autorisations au-delà du canevas de cette licence peuvent être disponibles si vous nous contactez au travers de votre demande.

Le Nouveau Testament

en Kouya

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kouya

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Mar 2019 from source files dated 12 Mar 2019

6b111f8e-be6f-55f2-a7a8-c43583754a65